

АВАНГАРД

Рік XXI

липень-грудень 1967

Ч. 3-4 (87-88)

АВАНГАРД VANGUARD

журнал для молоді.
Офіційний пресовий орган
Центральної Управи
Співки Української Молоді.
Виходить що три місяці.

Official Press Organ of
the Central Committee,
the Ukrainian Youth Association
(in exile)
quarterly

Redague Kolegija: д-р Григорій ВАСЬКОВИЧ, мгр. Омелян КО-
ВАЛЬ, Володимир ЛЕНИК (головний редактор);

Петро БАШУК, мгр. Євген ГАНОВСЬКИЙ, Михайло ГРИНЮК,
Ярослав ДЕРЕМЕНДА, д-р Теофіль КІС, д-р Михайло КУШНІР,
мгр. Григорій ОЩИШКО, д-р Богдан СТЕБЕЛЬСЬКИЙ.

Редакційне листування і матеріяли надсилати на адресу:
«Авангард», 8 München 2, Dachauerstr. 9/II. Tel. 555316

Адреса Адміністрації: „Avantgarde“, 72 Bld. Charlemagne,
Bruxelles IV., Belgique

АДРЕСИ ЦЕНТРАЛЬНОЇ І КРАЄВИХ УПРАВ СПІЛКИ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ та представників «Авангарду»:

Union de la Jeunesse Ukrainienne (Центральна і Краєова Управи) 72, Bld. Charlemagne, Bruxelles IV., Belgique	Ukrainischer Jugendverein Zeppelinstrasse 67, 8 München 8, Germany
Ukrainian American Youth Association, Inc., P. O. Box 211, Cooper Station, New York 3, N.Y., USA	Sr. Bohdan Kowal Prado del Este, Calle Oriente, 34, Q-ta „Veselka“, Venezuela
Ukrainian Youth Association 83 Christie Street, Toronto 4, Ont., Canada	SUM Rua Capitaio Salomao 84 Sao Paulo, Brasil
Ukrainian Youth Association The Old Cliff House, Weston-on-Trent, Derby's Great Britain	Union de la Jeunesse Ukrainienne 47, rue Richer Paris 9e France
Mr. J. Kutny 26, Indwe Street, Tottenham, Vic., Australia	„Prosvita“ (SUM) c. Soler 5039 Buenos Aires, Argentina

На обкладинці: «Евакуйовані» — скульптура Григора Крука,
що стоїть як пам'ятник на цвинтарі в Імінді, Австрія.

У минулому числі було помилково написано: Група юначок з
Англії. Мало бути: Група учасниць Літаючо-Рейдуемого табору
США-Канада, у літі 1965 року — дружинниці з США.

АВАНГАРД

ЖУРНАЛ ДЛЯ МОЛОДІ

(Наука, знання, література,
суспільно-політична думка)

ІЗ ЗМІСТУ

	Стор.
Світоглядіві закони- прави дружинника СУМ	82
Д-р Б. Стебельський: Традиція — носій світогляду	83
Мгр. О. Коваль: У світ- лі роковини	88
Історія в документах	93
Д-р П. Кашиїнський: Студентство Києва напередодні рево- люції	95
П. Савчук: Сонет	98
В. Рубашенко: «Стуй, кто е...?»	99
В. Леи́к: Григор Крук	102
Д. Міршук: Луна	106
П. Кізко: Фікція	109
Виключно для дівчат	112
Д-р С. Зо́цук: Тра- гічна зустріч з кро- кодилями	116
З життя СУМ-у	125
По сумівських табо- рах	125
В. Куліш: Пацани	152
М. Гавришко: Збере- ження рідної мови серед молоді	165
В. Л.: «Личко, як мак, кругом козак»	168
Гратулюємо	169
В. Шевчук: Вечірне мариво	170
Діярій СУОА	174

Рік XXI

Ч. 3-4 (87-88)

липень-грудень 1967

Світоглядіві закони-правди дружинника СУМ

1. Своє життя завдячую Богові, Родові своєму — Нації і Батькам своїм.

2. Немає більшого пізнання як Правди Бога і нації своєї, а через них — себе самого.

3. Коли ти знаєш себе і цілі свого життя, шукай собі звання, щоб ти міг розвинутися і проявити себе.

4. Праця — єдиний засіб зреалізування того, що існує в пляні.

5. Витривалість і послідовність — важливі прикмети характеру.

6. Намічені цілі здійсний негайно, як приготуєшся і не вичікуй кращих обставин для їх здійснення.

7. Вдосконалюйся і ставайся кращим через наслідування кращих.

8. Живи не тільки собою! для себе! Ти частина роду свого — нації і всього людства.

9. Життя узалежнює тебе від загалу і загал від тебе.

10. Суспільність складається з тих, які кермують і тих, якими треба кермувати.

11. Розважливість і рішучість хай стоять на сторожі всіх твоїх постанов, рішень і вчинків.

12. Будь Лицарським! Служи правді і будь справедливий! Визбуйся егоїзму та честолюбивости.

Будь справедливий і помагай іншим, що не можуть оборонити себе власними силами: дітям, старшим, жінкам, хворим і калікам. Тобою піклувалися і ти зобов'язаний піклуватися тими, що потребують твоєї помочі. Не забувай теж і про корисних звірят, пташок і рослин, що потребують охорони для забезпечення рівноваги ладу і краси життя.

Традиція — носій світогляду

Шевченко, шукаючи пояснень для причин історичної трагедії українського народу, питається в Україні, як у матері: «Чи Ти рано до схід сонця Богу не молилась — Чи Ти діточок непевних звичаїв не вчила?» У цьому запитанні виразно з'ясовується роль звичаїв. Вивчити звичаї — це підсвідомо вивчити світогляд, це знайти відповіді на всі питання, які ставить життя. Вивчити національні звичаї — це вивчити національні традиції. Це вивчити те, що формувалося досвідом тисяч років життя народу. Це вивчити все, що він уважав добрим, розумним і доцільним. Це вивчити характер свого народу, який вирізьбився на поняттях про життя, всі його явища, ціль життя, життя одиниці і спільноти та відношення їх до себе.

В нашому часі, як ніколи до того, народи шукають своєї метрики, коренів свого походження, джерел своєї культури, логіки своєї історії, хочуть розгадати невідоме майбутнє. Ми обсервуємо величезний похід науки в напрямі гуманізму. Особливо в народів, що давно закінчили свою фізичну, психічну й культурну формуацію й які намагаються продовжувати свою історію якнайсвідоміше і найдоцільніше. Наука історії та археології з однієї сторони, антропології та етнографії з другої, економії та соціології з третьої, психології ще з іншої, а з ними наука мови й літератури стараються показати портрет народу, не фото з однієї хвилини пози, але синтезу образу, в якому відображується цілий характер і головню ті риси характеру, що їх треба розвинути у нащадків, риси, що чинять їх великими, шляхетними й вічними.

Добою, яка імпонує навіть ворогам нашим, був час піднесення нашого народу, коли він творив так зв. Імперію Київської Русі. Не тільки Москва Боголюбського, Петра Першого й Катерини Другої, але й Москва Леніна та його наслідників старалися знищити славу і легенду Києва. Вони нищили не лише свідків слави — пам'ятники Києва, його церкви — духову культуру Києва, але й живих людей, спадкоємців містики Києва. Не маючи спромоги знищити нарід фізично, Москва вирішила обікрасти його з найбільшого скарбу, з його традицій. Почала переконувати українців і цілий світ своєю ложною наукою, що Київ, коли вже не зовсім добро московського народу, то хоча спільне трьох народів — «братів» — росіян, українців і білорусів. Москва проголосила, що укра-

Інци появилися аж в XIV столітті, так само росіяни і білорусини, а до того був один руський народ, який закордоном і всюди, де Москва це може задокументувати, є тим народом, якого культуру, мову та історичні традиції продовжує російський нарід. Хто знає ціну Київської Русі з XI-XIII сторіч, знає, що віднімає чи намагається відняти Україні і українському народові, безпосередньому біологічному, культурному та історичному спадкоємцеві цієї найбільшої, найсильнішої і культурно найбільше розвинутої держави в Європі. У цьому бої за Київ Москві залежить тільки за історичну метрику та культурну візитівку. Україні залежить на чомусь багато більше. Український нарід мусить не тільки взяти свою первородну миску сочевиці, але й ті ідеали, за які лицарі Київської Русі підняли меч, той характер, що давав їм силу не тільки боротися за Землю руську, але перемагати ворога і творити такі культурні цінності, рівних яких не було до Шевченка.

Філософи сучасного декадетизму, матеріялісти-прагматисти, що цінують виключно матеріяльно-технічний розвиток нашої цивілізації, забувають, що технічний розвиток нашої цивілізації не можна утожсамлювати з розвитком культурних цінностей людини. Сучасник Платона перед нашим сучасником під оглядом технічних досягнень цілковитий варвар, але хто ж з живих сьогодні філософів стане на дискусію з Платоном, або хто дорівнює творам Софокля з сучасних драматургів. Ми називаємо людей середньовіччя і їхню епоху темною і неосвіченою, але чесноти лицаря середньовіччя є сьогодні недосяжними прикметами для пересічної людини. Говорячи про людину Київської Русі, не говоримо про силу її матеріяльної зброї, бо для нас вона — тільки дорогі музейні експонати, але говоримо про ті психічні риси, духові цінності, властивості характеру й світогляду, без яких ми не матимемо найкращих провідників, державних мужів, людей науки й права, без яких не буде хоробрих літунів-космонавтів. Йдеться не про виймкові одиниці, що в кожній епосі існують, навіть у суспільствах, що розкладаються, але про цілу спільноту, яка має вишукати лицарів, якими були Дружинники Київської Русі, як були ними лицарі Війська Запорозьського, як були ними воїни УПА.

Малодухи і маловіри та вороги України, або і ті, що ворогам ідейно служать, будуть висмівати нас, що ми хочемо завершити історію, що ми романтики коня в добу літака, або меча в часі ракетної зброї. Це підкреслюємо тому, що не про матерію говоримо, яка міняється, але про духові вартості, що є вічними і ніколи не проминають.

Матеріалісти-прагматисти прагнуть бачити «цілісну» людину, перманентну масу психологічних конфліктів, суміш свідомого з підсвідомим, яка ніколи не знає стабільності явищ і оцінки їм, а життя її є постійним продуктом гри обставин і випадків. Кожен злочин може бути чеснотою, кожна чеснота злочином (Достоевщина).

Ми звертаємось по духовий зв'язок, по світоглядіві цінності в ті часи нашої спільноти, коли вони були виразно визначені і коли, дякуючи тому росли визначені контури людей, а з цим їхня духовна сила і велич їхнього життя та діл.

ОБРАЗ ЛЮДИНИ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Перемога неоплатонізму принесла ту характерну рису нашої культури старого Києва, що в гармонії з наукою Христової Церкви спрямувала людину в цілому її житті до ідеалу Бога, поклала, в міру її заслуг, моральних чеснот та достоїнств, на різні щаблі між земським та Божим, між духовим та плотським (фізичним), між ідеєю та матерією, між добром і злом. В той спосіб людина озброїлася окресленою оцінкою всіх явищ і своїх поступків, що виразно поділились на ясні та темні, добрі та злі, на ті, що від Бога й ті, що від диявола, на ті, що до Бога зближують і ті, що від Нього віддаляють. Своєю оцінку дістав теж і весь земський світ. Людина, створена на образ Божий, зайняла найвищий ступень у світі між усіма іншими створіннями Божими. Для людини, що єдина має душу, приходить Бог на землю, жертвує себе, щоб відкупити право і можливість людині досягти повного духового життя, щасливого — життя вічного.

Бог Творець і Керманич вселенної. Він є абсолютним ідеалом всіх правд і чеснот. Людині дана вільна воля і розум творити і змагати до ідеалів об'явлених Богом, наукою Христа й пізнанням. Пізнання і діяння в напрямі Бога, в напрямі ідеалів християнина, підносять людину на різні ступені її вартості. Місце людини, як і всього у всесвіті має свій лад та ієрархію. Тому людина, віруюча в Бога, має для всього виразно визначену ієрархію вартостей у своєму світогляді. Ці вартості є об'єктивні, недискусійні. Їх не можна суб'єктивно розуміти чи інтерпретувати й тим звільнювати себе від наслідків відповідальності. Всі наші думки і вчинки класифіковані, як одним законом права. Вони є добрі, або злі, вони є шляхетні, або погані, вони є потрібні, або шкідливі, їх треба плекати, або поборювати, вони є побожні, або грішні, вони служать справі Бога, або диявола. Людина, що зазнає сумнів — це

інці появилися аж в XIV столітті, так само росіяни і білорусини, а до того був один руський народ, який закордоном і всюди, де Москва це може задокументувати, є тим народом, якого культуру, мову та історичні традиції продовжує російський нарід. Хто знає ціну Київської Русі з XI-XIII сторіч, знає, що віднімає чи намагається відняти Україні і українському народові, безпосередньому біологічному, культурному та історичному спадкоємцеві цієї найбільшої, найсильнішої і культурно найбільше розвинутої держави в Європі. У цьому бої за Київ Москві залежить тільки за історичну метрику та культурну візитівку. Україні залежить на чомусь багато більше. Український нарід мусить не тільки взяти свою первородну миску сочевиці, але й ті ідеали, за які лицарі Київської Русі підняли меч, той характер, що давав їм силу не тільки боротися за Землю руську, але перемагати ворога і творити такі культурні цінності, рівних яких не було до Шевченка.

Філософи сучасного декандетизму, матеріялісти-прагматисти, що цінують виключно матеріяльно-технічний розвиток нашої цивілізації, забувають, що технічний розвиток нашої цивілізації не можна утжесамлювати з розвитком культурних цінностей людини. Сучасник Платона перед нашим сучасником під оглядом технічних досягнень цілковитий варвар, але хто ж з живих сьогодні філософів стане на дискусію з Платоном, або хто дорівнює творам Софокля з сучасних драматургів. Ми називаємо людей середньовіччя і їхню епоху темною і неосвіченою, але чесноти лицаря середньовіччя є сьогодні недосяжними прикметами для пересічної людини. Говорячи про людину Київської Русі, не говоримо про силу її матеріяльної зброї, бо для нас вона — тільки дорогі музейні експонати, але говоримо про ті психічні риси, духові цінності, властивості характеру й світогляду, без яких ми не матимемо найкращих провідників, державних мужів, людей науки й права, без яких не буде хоробрих літунів-космонавтів. Йдеться не про виїмкові одиниці, що в кожній епосі існують, навіть у суспільствах, що розкладаються, але про цілу спільноту, яка має вишпекати лицарів, якими були Дружинники Київської Русі, як були ними лицарі Війська Занорожського, як були ними воїни УПА.

Малодухи і маловіри та вороги України, або і ті, що ворогам ідейно служать, будуть висмівати нас, що ми хочемо завернути історію, що ми романтики коня в добу літака, або меча в часі ракетної зброї. Це підкреслюємо тому, що не про матерію говоримо, яка міняється, але про духові вартості, що є вічними і ніколи не проминають.

Матеріялісти-прагматисти прагнуть бачити «цілісну» людину, перманентну масу психологічних конфліктів, суміш свідомого з підсвідомим, яка ніколи не знає стабільності явищ і оцінки їм, а життя її є постійним продуктом гри обставин і випадків. Кожен злочин може бути чеснотою, кожна чеснота злочином (Достоевщина).

Ми звертаємось по духовий зв'язок, по світоглядні цінності в ті часи нашої спільноти, коли вони були виразно визначені і коли, дякуючи тому росли визначені контури людей, а з цим їхня духовна сила і велич їхнього життя та діл.

ОБРАЗ ЛЮДИНИ КИЇВСЬКОЇ РУСІ

Перемога неоплатонізму принесла ту характерну рису нашої культури старого Києва, що в гармонії з наукою Христової Церкви спрямувала людину в цілому її житті до ідеалу Бога, поклала, в міру її заслуг, моральних чеснот та достоїнств, на різні щаблі між земським та Божим, між духовим та плотським (фізичним), між ідеєю та матерією, між добром і злом. В той спосіб людина озброїлася окресленою оцінкою всіх явищ і своїх поступків, що виразно поділились на ясні та темні, добрі та злі, на ті, що від Бога й ті, що від диявола, на ті, що до Бога зближують і ті, що від Нього віддаляють. Своєю оцінку дістав теж і весь земський світ. Людина, створена на образ Божий, зайняла найвищий ступень у світі між усіма іншими створіннями Божими. Для людини, що єдина має душу, приходить Бог на землю, жертвує себе, щоб відкупити право і можливість людині досягти повного духового життя, щасливого — життя вічного.

Бог Творець і Керманіч вселенної. Він є абсолютним ідеалом всіх правд і чеснот. Людині дана вільна воля і розум творити і змагати до ідеалів об'явлених Богом, наукою Христа й пізнанням. Пізнання і діяння в напрямі Бога, в напрямі ідеалів християнина, підносять людину на різні ступені її вартості. Місце людини, як і всього у всесвіті має свій лад та ієрархію. Тому людина, віруюча в Бога, має для всього виразно визначену ієрархію вартостей у своєму світогляді. Ці вартості є об'єктивні, недискусійні. Їх не можна суб'єктивно розуміти чи інтерпретувати й тим звільнювати себе від наслідків відповідальності. Всі наші думки і вчинки класифіковані, як одним законом права. Вони є добрі, або злі, вони є шляхетні, або погані, вони є потрібні, або шкідливі, їх треба плекати, або поборювати, вони є побожні, або грішні, вони служать справі Бога, або диявола. Людина, що зазнає сумнів — це

людина, в якій йде бій ангела з дияволом. Ці контрасти, виразні контури — лінії, поняття, виразно виступають у світогляді людини XI-XII сторіч Київської Русі. Їх видно не лише в іконографії, в розписах церков, архітектурі, але, й в такій же мірі, в пам'ятках літератури того часу, у всіх її жанрах, від творів проповідництва, житій святих до повістей церковного і світського змісту, поучень, описів подорожей і т. п.

Правда, в деяких творах проблискують риси контурів вчасніших нашарувань світогляду дохристиянської доби (літопис, епос) та вони не захитують основного образу світогляду людини часу. Радше вказують на шляхи формування, па джерела, що доповнювали світогляд людини елементами з-поза християнської ідеології, з джерел прабуття автохтонів, їх духової формації в минулому.

Аристократичний поділ мистецтва і людей, достойних приймати їх та творити узалежнював Сократ від чеснот поміркованости, хоробрости та справедливости. Доступні ці чесноти лише для людей, ідеалом яких і щоденною практикою є «калос агатос». Таке розуміння (аристократичне) існувало теж і в наших предків тієї доби.

Феодальний устрій, з цілою своєю соціальною структурою, очоленою князем-володарем, як вершком влади, не є виключно образом влади, як права самої фізичної сили, але рівночасно духової і моральної.

Князь виконує свої обов'язки згідно з Божими законами, тому ідеал князя у його особливих прикметах і достоїнствах, які він мусить розкинути. Відповідальність його становища за підвладних, державу (землю), своє і свого народу ім'я, вимагає не лише чеснот звичайного християнина, що виконує заповіді Божі, але відповідає перед Богом за безпеку громадян, їж життя і майно, за свою дружину — військо, за свою та її честь, прагне слави для себе і своєї землі. Щоб здійснити свої завдання, князь мусить бути мудрий, справедливий, чесний, відважний, хоробрий. Мусить бути прикладом для тих, при допомозі яких здійснює свою владу. Подібні прикмети плекати мусять лицарі-дружинники, завдання яких обороняти країну і підданих князя. Вони мають своє призначення, для виконання якого треба мати відповідні прикмети, при таманні людини, що це призначення виконує. Єпископ, священики і монахи мають своє завдання, їм властиві інші прикмети, хоч в основі прикмети християнина однакові, та наголос в них різно акцентується, порядок їх різно укладається, формується індиві-

дуально риси кожного з них в ієрархії суспільної структури, відповідно до призначення в соціальній системі, відповідно до завдань, що їх у суспільній структурі виконує людина.

Під таким кутом бачення занотувала нам творча людина того часу образ свій і свого оточення, своїх сучасників у різній натузі прикмет до найбільше ідеальних її рис, від Бога починаючи, святих, достойників світських і церковних, дружинників, бояр і на кметів та смердів кінчаючи.

Мистець-творець, хоч був свідомий свого післанництва, не вважав свого мистецтва виключно мистецтвом. Його творчість була післанництвом Божого Слова, або його бразу, був потребою занотувати подію найбільшого значення, осіб найгідніших відмічення. Зображуючи людину, давав образ найбільше гідної для наслідування. Коли ж і з'являється постать негативна — це контраст і тло винесення яєних постатей, що з ними боряться як з носіями зла. Мистець скромно коває себе, своє прізвище у тінь «очевидця» чи «учасника», негідного своїх попередників, що краще співали славу князям. Скромність автора «Слово о полку» і його похвала Боянові блистять як недосяжний ідеал сучасним поетам, що того ідеалу не визнають, рекламуючи своє ім'я, не гідне уваги. Гордість особиста була поганою прикметою навіть для людей не лицарського походження. Але національна гордість плекалася, як прикмета. Літописець Нестор уважав Київ і Руську Землю найкультурнішою з усіх земель. Це найбільше християнська земля. Їй не можуть рівнятися народи, що плекають погані звичаї, варварські звичаї. І це відноситься не тільки до в'ятичів, що живуть як звірі в лісах, але й до індіців, тоді культурного народу, та до, сьогодні одного з найкультурніших народів, англійців. В очах нашого історика всі вони духові погани. Така ж національна гордість звучить у Слові митрополита Іларіона на похоронах великого князя Володимира.

Д-р Б. Стебельський

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ

У 1-2-му числі «Авангарду» поміщена була на 11-й сторінці знімка першої групи УПА, яка прибула до Німеччини у 1947 році. У підписі під знімкою подано було, що по середині групи стоїть командир Лев Фугала-Ладідний. Друг Лев Фугала просить нас виправити цей невірний підпис: Командиром групи був не він, а сотник Громенко. Сам д. Фугала був його заступником.

Просимо вибачити за цю помилку, яка сталася не з нашої вини.

У світлі роковини

(Слово голови ЦУ СУМ О. Коваля на Здвизі СУМ
у Великобританії, 8. 7. 1967 року)

50 років сповнилося з того часу, коли на вулицях Петербургу, в березні 1917 р., українці, вояки Волинського і інших полків, підняли синьо-жовті прапори і розпочали українську національну революцію. В Києві, столиці України, запульсувало життя, ожили надії. Там твориться Українська Центральна Рада для підготовки української державности. Відбувається Всеукраїнський Національний Конгрес, військові З'їзди. Після 200 літ московської неволі та закріпачення, український народ відзискує право на здобуття власної держави. Та завдання це не легке. Ще живий в пам'яті валуєвський указ з його «не било (України), нет, і бить не может», ще свіжі сліди тортур царської охрани на тілах українських патріотів. Панує страшенна прірва між хотінням і спроможністю. Та все ж могутній звук Шевченкового «Заповіту»: «кайдани порвіте і вражою злою кров'ю волю окропіте» щемить у душах і серцях народу. Україна піднімається до нового життя у вогні революції, розшарпувана агітаційними гаслами нових ворожих сил, що підступом і зрадою намагаються не випустити України зі складу московської імперії. І сталося те, чого так дуже побоювався автор «Заповіту», що «Україну злії люди присплять і у вогні її окраденою збудять». Україна збудилась у вогні революції — окрадена!

Тому не довелося завершити в той час державного будівництва, мимо геройських подвигів Крутянців, мимо проголошення державности УНР, Гетьманату, ЗУНР, а відтак соборности українських земель, спільного походу злучених армій УНР і УГА, зимових походів, Базару і численних повстань. Важко було цілому народові, недавньому рабові, перетворитися відразу в народ лицарів, недержавного стати державним. Для того потрібно було довшого виховного процесу та ранішого психічного зламу.

Започаткована тому 50 літ Українська Національна Революція перетворилася однак у сильний історичний процес, що триває ще й по сьогодні та все з більшою силою двигає українську Націю на вершини її державницької свідомости та викарбовує скрижалі відродженої старої української духовости, питомої княжим дружинникам і козацькому лицарству. Етапи цього історичного процесу — це сміливі задуми і дія СВУ під проводом академіка С. Єфремова, СУМ під керівництвом

**Дефіляда юнацтва СУМ-у на Здвизі в Олдгамі (Англія)
перед почесною президією**

студента М. Павлушкова, це ідеї й чини УВО-ОУН, це Акт 30 Червня 1941 р., це рейди Похідних Груп, це вкінці героїчна епоха УПА, якої 25-ліття від оснування обходимо в цьому році.

Боротьба УПА проти гітлерівської Німеччини в час її окупації України та московсько-більшевицького наїзника, яку на протязі 7 літ провадив безсмертної слави стратег і командир ген. хор. Т. Чупринка, є предметом глибоких студій під цю пору багатьома штабами армій великих і менших держав. Своєю стратегією, партизанською тактикою і ідейно-політичним спрямуванням, УПА розбила дощенту міт про неможли-

вість збройного спротиву тоталітарному московському режимові. Без дій УПА були б неможливі пізніші повстання і бунти в концтаборах Сибіру, робітничі страйки в Донбасі, Черкасах, Одесі і інших містах України. Не був би також можливий спротив теперішньої інтелектуальної, культурної верстви в Україні. Для того всього потрібно було психологічного зламу, який прийшов у висліді збройної боротьби проти наїзника.

Ця боротьба має необчислимі наслідки в духовості цілого народу. Ще й тепер після 25 літ від постановня УПА ворог не може скрити своєї люті і свого страху перед підпільною боротьбою, влаштуовуючи не рідко процеси зі смертними засудами на українських націоналістів за мнимі «злочини» з перед 20 літ. Боротьба ця зуміла витиснути глибокий слід національної самобутности і віри у власні сили серед усіх прошарків населення України. «Народ мій є, народ мій завжди буде!» як висловлюється молодий недавно померлий поет Василь Симоненко, є тим проречистим доказом віри нового покоління в свій народ, а його слова про те, що «цезнуть перевертні й приблуди» вказують на здетермінованість того покоління у боротьбі за очищення духовости українського народу від шкідливих наносів чужого панування в Україні.

«Україна живе! Україна бореться!» це не є пусті слова еміграційного самозаспокоєння, а тверда реальна дійність, як продовження тривкого процесу національно-державницького відродження української духовости.

Тепер, з перспективи 50-ліття започаткування Української Національної Революції, 25-річчя збройної боротьби УПА і новіших фактів політичної та ідеологічної боротьби в Україні, ми можемо сміливо твердити перед світом, що Україна в боротьбі, з якої не уступить доти, поки хрест святий не стане на місці кривавої звізди, а Володимирів тризуб і синьо-жовтий прапор не відзискають свого місця в оновленій українській Державі.

Живемо в добі націоналізму і поступенної ліквідації колоніалізму, як системи панування одних народів над другими. Від останньої світової війни вже кілька десятків, навіть примітивних, народів відзискали свою незалежність і створили

свої держави. Світові колоніальні потуги пішли на шлях осво-
бодження підбитих колісь народів, допомагаючи їм часто в
державному будівництві і господарському розвитку.

Майже самотньою в світі залишилася московська імперія,
що під покришкою інтернаціонального комунізму намагається
держати в колоніальній залежності т. зв. республіки, приспі-
шуючи виміщення народів і їх русифікацію в надії, що во-
ни розпливуться в російському морі. Та історичних процесів
не спинити, а колеса історії не повернути нікому. Ліквідація
колоніалізму у всіх його формах і визвольна боротьба поне-
волених народів є тими історичними процесами, що скоріше,
чи пізніше доведуть до розпаду московську імперію, а на її
руїнах постануть вільні національні держави з Україною в
«вольнім колі». Це станеться тим скоріше, чим скоріше відпо-
відальні державні мужі й політики вільного світу зрозу-
міють, що без вільної України не може бути правдивого і
тривкого миру й співпраці не тільки в одній частині Європи,
але і в цілому світі. Політика мирної коекзистенції може бу-
дуватися тільки на справедливості, а не на кривді і поне-
воленні.

Якби цю істину світ був зрозумів тоді, коли Україна тому
50 років спливала кров'ю в боротьбі за незалежність, то був
би уникнув пізніших конфліктів, що розвинулися між двома
імперіалізмами за панування над Україною.

Та світ про нас не знав, або не хотів знати. Він допомагав
нашим ворогам і противникам у боротьбі проти нас. Тому ми
сьогодні скитаємось, як ізгої, по країнах вільного світу, а наш
народ і далі терпить знущання і насильство окупанта. Одначе
наш побут у вільному світі не є випадковий. Він є частиною
того великого процесу визвольної боротьби українського на-
роду на його 50-літньому шляхові до державности. Три поко-
ління творять ланцюг на фронті цієї боротьби: перше поколін-
ня розпочало українську національну революцію, друге роз-
винуло її в специфічну фазу політично-партизанських дій,
а третє під цю пору має двигнути ту боротьбу на найвищий
рівень і її завершити побудовою української держави.

І тут з цього випливають наші завдання поза межами

України. Коли наш народ в Україні стоїть у щоденній боротьбі за своє існування, боронячись усіми силами перед бру-тальною експлуатацією і денаціоналізацією, то нашим завданням тут є бути речником українського народу. Бо так звані представники України в Об'єднаних Націях сповняють волю Москви, а не України. Голосуючи напр., проти Ізраїля, що боронить свої незалежності перед озброєними Москвою арабами, вони сповняють імперіалістичну місію Москви. Україна не може бути проти держави Ізраїля, бо жиди мають право на своїй землі мати власну державу, як кожна інша нація, а араби мають те саме право в себе.

Бути речником України в вільному світі припадає нам, а зокрема нашому наймолодшому поколінню. До цього відпо-відального і важкого завдання потрібно однак систематичної, послідовної і довгої підготовки. Цю роль мусять сповнити супроти власних дітей — батьки, Церква, школа, суспільно-громадські і виховно-молодечі організації. Всі наші найкращі сили мусимо спрямувати на відтинок виховання нашої мо-лоді, бо в їхніх руках майбутнє України. Він цього вихован-ня залежатиме те, чи ми матимем завтра речників України у вільному світі, а чи на старшому і середньому поколінні ця місія закінчиться. Виростаючи в країнах їхнього народжен-ня, пізнаючи добре ці народи, а при тому одержавши своє на-ціональне українське виховання, ця наша молодь буде здіб-на і компетентна сповнити велику місію України в світі, а тим самим допомогти Україні в її змаганнях до свободи і дер-жавної незалежності.

В цей спосіб якнайкраще вшануємо ці великі наші роко-вини.

**Дбайте, щоб кожний юнак і юначка
передплачували і поширювали
« К Р И Л А Т І »
журнал Спілки Української Молоді**

20 centimes.

Rédaction
et Administration:
11, AVENUE DE LA GARE, 11
LUXEMBOURG (BRUXELLES)
Téléphone: 193

Pour les annonces voir page 4

Veme Année.

L'UKRAÏNNE

Lausanne, 25 Septembre, 1919

AUTOUR DE KIEV

sons militaires ukrainiennes, prise de la capitale. Entrée de Dénikine, combats dans la ville. Echec des négociations; notre optimisme. Soulèvement des paysans. Un manifeste de Dénikine; leçon aux fédéralistes.

Version p. l'onnoise.

Abonnement:

Fr. 10 —
5 —
3.50

TELEGRAMME
ukra. LUSANN.

allées militaires ukrainiennes, la prise de Kiev, ont com-
plètement épuisé les forces du
à l'Est et du Sud. L'Est a été
par le 9e régiment de zapo-
rjans. Les troupes de Dénikine
nichisme, Krasov. Ces troupes,
par de nombreux détachements
et de paysans armés, étaient
et bien pourvus d'artillerie, de
et, de trains blindés, pris sur
la. Elles s'avancèrent et il y eut
de sévères répliques jusqu'à
et ce n'est qu'autour de cette
d'importantes armées de la base

Quelle fut la marche de ces négociations ?
Il nous est difficile de l'établir, faute de
renseignements exacts. Nous ne pouvons
à ce sujet que nous en rendons
ceux des agences polonaises et nous y
retienons par la suite. On suit espé-
rant que cette première tentative de pour-
parlers vaudrait un échec, qu'une seconde
désagréable fut envoyée par les Ukrainiens,
de Dénikine commençaient une attaque
en règle contre la garnison ukrainienne.

Après des combats sanglants dans les
rues, les Ukrainiens furent obligés d'évacuer
la ville devant des forces beaucoup
plus nombreuses et une supérieure techniquement.

Entre temps les autres détachements
ukrainiens qui opéraient au nord de la
ville, ayant appris ces événements par la
Presse, commencent à se rassembler par les

être complètement pessimistes au sujet des
négociations et à considérer la guerre avec
des contingents russes comme inévitable.

De là, nous concluons que les Ukrainiens
l'Ukraine, répondons-nous sans aucune
hésitation. Ce n'est pas seulement notre
opinion personnelle, mais aussi celle de
tous les Ukrainiens, à l'étranger. Ainsi
peu également, le mouvement colonie
transcaucasien en Ukraine et c'est l'opinion
transcaucasienne en Ukraine.

Cet optimisme général est basé sur trois
facteurs: 1° les récents succès militaires
avec la Pologne et la Roumanie qui ont
sensiblement amoindri l'armement de nos
troupes; 2° le nombre de nos troupes qui
sont de 25 à 30 mille hommes; 3° l'attitude abso-
lument hostile de nos voisins étrangers les
roumains et les polonais.

c'est pendant une longue période, avant
1914, qu'ils tentaient de détruire l'unité
nationale de la Russie, ce fut d'un grand
intérêt pour eux. Ce fut d'un grand
intérêt qu'ils soutinrent de tous leurs moyens
au sud de la Russie, une propagande de
séparation de neuf provinces méridionales
de notre patrie, sous le nom de « province
ukrainienne ». Ce projet de séparer du
peuple russe sa partie la plus avancée
politiquement, économiquement, et scien-
tiquement, les Ukrainiens, — les Polona-
et ses alliés, — pourrurent jusqu'à pré-
senter leurs étonnantes efforts de créer une ré-
publique ukrainienne indépendante et de
conduire la renouveau de la Russie uni-
cité. Les efforts des frères de Dénikine et
ces efforts des frères de Dénikine et
Russie avec une activité terrible, par
l'union de tous ceux de la partie méridionale
et de la partie méridionale de la partie méridionale
région

*) Пояснення на сторінці 95.

PRESSE

Une interview avec le comte Tyszkiewicz.

Le *Cronis* du 5 septembre reproduit les déclarations du comte Michel Tyszkiewicz, président de la délégation ukrainienne à la Conférence de la paix :

Le comte Michel Tyszkiewicz arrive de Rome où il représentait l'Ukraine auprès du Saint-Siège. Sur l'ordre de Petliura, chef du gouvernement provisoire, il est venu remplacer M. Silonenko à la tête de la délégation ukrainienne à la Conférence de la paix.

« Mais que la Société des nations, que la France, nous assurent notre indépendance. Sinon, la Russie des Koltchak et des Denikine reprendra à son compte et en faveur des Allemands les propositions que nous vous faisons. Nous ouvrons à la France, toutes grandes, les portes de l'Ukraine.

Suivez-vous des ingénieurs, des industriels, des commerçants, des professeurs... des prêtres.

— Des prêtres ?

— Oui, l'Ukraine est la terre de la liberté. Nous entendons que chez nous chacun soit libre de professer la religion qu'il lui plaît.

Si, cependant, une religion devait être prépondérante dans nos pays, ce serait la religion catholique de rite gréco-slave ou autrement dit la religion uniate.

Voyez-vous, les Slaves sont encore imbus de ce préjugé byzantin que religion et nationalité se confondent. En Russie, qui dit latin dit polonais, et « pravoslavy » (orthodoxe) est synonyme de russe.

Les Ukrainiens, ne voulant être ni l'un ni l'autre, n'ont plus qu'une alternative : conserver leur rite gréco-slave qui les distingue des latins, et, d'autre part, reconnaître l'autorité du patriarche de Rome, devenant ainsi indépendants de Moscou.

D'ailleurs, dans combien de familles n'a-t-on pas gardé le souvenir du martyre d'aussi nombreuses persécutés par la Russie tsariste et condamnés pour leur foi à la prison, à la mort et, pis encore, à la Sibérie !

Nous avons besoin d'un clergé uniate, aïkés, nous à le fermer.

Vous trouverez en Ukraine des évêques et un clergé latins qui ne manquent ni de science ni de dévouement, mais, Polonais et latins, ils ne peuvent exercer sur nos Ukrainiens toute l'action désirable.

Concluons : au point de vue économique comme en politique, dans l'ordre intellectuel et sur le terrain religieux, la France a un rôle à jouer dans l'Ukraine indépendante.

Puisse ses gouvernants s'en convaincre !

La prise de Kiev.

Le *Matin* du 9 septembre écrit :

« Suite de l'abandon de Kiev, les forces

QUELQUES ADRESSES

1. — Délégation ukrainienne de la Paix, 1938-dent : M. le comte Michel de Tyszkiewicz, 37, rue de La-Ferrière, Paris XVII. (Tél. Truxor 33 87.)
2. — Mission ukrainienne en Suisse, M. Nicolas de Wrasilko, 39, rue du Marché-Neuf, (Tél. 65,98.)
3. — Légation ukrainienne en Autriche, Allee-gasse, 20, Vienne.
4. — Légation de l'Ukraine en Allemagne, M. M. Porsch, 10, Kronprinzenufer, Berlin.
5. — Légation de la République ukrainienne en Hongrie, M. N. Galagan, Hotel Dunapalota 34, Buda-pest.
6. — Mission ukrainienne aux Pays-Bas, M. Ya-kovlev, Bezuidenhoutseweg No 123, La Haye.
7. — Mission ukrainienne pour la Suède, la Norvège et la Finlande, M. Lasski, 22, Drattlinggatan, Stockholm.
8. — Mission extraordinaire économique et financière de l'Ukraine, M. Telijskiy, président, Hotel Métropole, Genève.
9. — Bureau ukrainien de Presse en France, 18, Rue Cassano, Paris (XVI).
10. — Comité national ukrainien en France, M. Jakimchouk, secrétaire, 3, rue de Chevreuse, Paris.
11. — Société ukrainienne « Hromada », M. Thom-plarsky, président, 5, rue Gay-Lussac, Paris VI.
12. — Ukrainian National Committee, 79, Fifth Avenue, New York City.
13. — Committee of the Union of Ukrainian Women, 203, Planer Avenue, Detroit, Mich.
14. — The Ukrainian Federation of the United States, 19 et 21 East 7th Street, and 303-Fifth Avenue, New York City.
15. — Ukrainian Press fund, 524, Olive Street, Scranton.
16. — Mission ukrainienne de la Croix-Rouge, Dr. Kholodny, président, Eisenacherstr, 10, Berlin W. 30.
17. — Chef de la Mission diplomatique ukrainienne en Grèce, M. Marouchevsky, Athènes.
18. — Chef de la Mission extraordinaire en Italie, M. D. Antonovitch, Via Torino, 163, Rome.
19. — Ukrainisches Pressdepartement, M. Singa-jewitch, Hotel de France, Vienne.
20. — Central Ukrainian Committee, H. A. Mack-ies, M. D. P. 590 Pritchard Ave. Winnipeg, Man.
21. — Bureau de Presse ukrainien en Hollande, Beendindenhaucheweg, 123, La Haye.
22. — Westukrainische Gesellschaft, 11, Wind-mühlstrasse, Wien.
23. — Mission ukrainienne au Danemark, M. D. Levitsky, Upsala Gade, 24, Copenhague.
24. — Mission ukrainienne en Tchéco-Slovaquie, Hotel Central, Prague.
25. — Mission ukrainienne en Angleterre, M. Stah-hovskii, Hyde Park Hotel, Londres.
26. — Rédaction de la *Voce dell'Ucraina*, 163, Via Torino, Rome.
27. — Commission de Commerce Ukraino-Suisse, 18, rue du Marché, Genève.
28. — Mission internationale pour les prisonniers de guerre ukrainiens en Allemagne, Dr. Wofesylka, Auf der Bismarckstr. 23, Berlin.
29. — M. Alexandre Savitski, Chef de la Mission pour les prisonniers de guerre ukrainiens en Italie, Grand Hôtel, Rome.

Очевидці розказують

Студентство Києва напередодні революції

Д-р Павло Кашинський

учасник історичних подій 1917-1921 років,

член Української Центральної Ради

Це «напередодні» охоплює рівно три роки часу: від 25-го лютого 1914 року, коли з нагоди Шевченківського дня під проводом нашого соціалістичного студентства відбулася під революційними гаслами вулична демонстрація, — до 27-го лютого 1917 року, коли почалася в цілій російській державі загальна революція, властиво також за ініціативою українців. Я вважаю, що в житті нашого студентства в Києві відбувалися такі органічні процеси, аналіза яких дає підставу не тільки для зрозуміння пізніших, пореволюційних подій, а навіть змогу перспективно представити собі розвиток подій і в майбутньому.

Поширення соціалізму марксівського напрямку, що стало масовим в Україні в рр. 1905-1914, відбивало в собі дві тенденції: з одного боку воно виявляло бажання її adeptів усунути той соці-

ПОЯСНЕННЯ ДОКУМЕНТІВ

П'ятдесят років тому мав наш нарід, будуючи державу, багато труднощів. Україна була мало знаною в західному світі. Треба було докладати багато праці і гроша на інформацію за кордоном. Треба було розбудовувати дипломатичну сітку представництв молоді Республіки. Лише не значне число документів тієї праці залишилося нам з тих історичних днів. Один з них друкуємо. Є це два вирізки з газети «Україна», що виходила у Швейцарії, в місті Льюзанна. Вона друкувалася французькою мовою. На одному вирізку можна відчитати адреси наших дипломатичних представництв в різних країнах світу, а також українських установ, що нерідко заступали офіційні дипломатичні представництва.

Було б цікаво відшукати ті адреси і розвідати, що там тепер знаходиться і чи є ще в сусідстві хтось, що пам'ятає українську дипломатичну станицю. Важливим і корисним було б пошукати в місцевих архівах даних міст документів про діяльність наших дипломатів. А може живуть ще в місті живі свідки з нашої спільноти. Тоді цінним було б їхнє інтерв'ю.

Хто перший з дружинників, чи юнацтва пришле листа про вислід своїх пошуків?

яльний лад, що панував тоді в Росії, а з другого боку — через перемогу соціалізму прийти до усунення національного поневолення у формі певної автономії в рядах існуючої держави.

Тому, що в Україні традиції останньої нашої держави (козацької республіки) з кінцем XIX століття серед нашого освіченого громадянства призабулися, приймання соціалістичного світогляду означало прийняття державности вже існуючої російської, як остаточної форми політичного життя. Наша молодь, особливо наше студентство у Києві, може служити для цього твердження яскравим прикладом. А демонстрація з нагоди Шевченківського дня, яку, як я вже сказав, zorganizували наші студенти соціалісти, може служити доказом як далеко відійшло воно було від розуміння правдивих потреб нашого народу. Характерним також було, що це соціалістичне студентство ставилося до своїх товаришів-несоціалістів з погордою, як до політично недорозвиненої решти соціальної одиниці, з існуванням яких не належить рахуватися. І властиво це їх відношення було причиною, що це останнє почало задумуватися над проблемою власної політичної діяльності і шукання відповідних для того організаційних форм.

Першим в цьому напрямі почали виявляти самодіяльність ті з них, що читали львівську газету «Діло», і з неї довідувалися про різноманітні форми українського життя в Галичині, на чолі якого стояла тоді націонал-демократична партія, основана 1895 р. Слідкування за діяльністю цієї партії викликало бажання створити щось подібне і в Києві. Цих шукачів нових форм політичного життя для українського населення під Російською займанщиною захоплювала перспектива в такий спосіб створити передумови соборницької свідомости.

Ця думка назріла ще перед початком першої світової війни. Війна йому не тільки не перешкодила, а навпаки — прискорила, бо через окупацію Галичини російським військом була змога, під різними формами, відвідувати цей край, нав'язувати особисті стосунки з його населенням.

Поява нової політичної організації викликала серед наших несоціалістичних товаришів бажання шукати ще й інших для себе основ творення інших можливостей політичної діяльності у властивих собі формах. Так прийшло до зформування групи — націонал-революційної партії, лідером якої був Микола Любинський студент правничого факультету. Він походив з Поділля (Вінниччини), мав у своїй вдачі характерні прикмети гайдамаки. На його політичний світогляд мала вплив історична романтика Т. Шевчен-

ка. Він мріяв про відновлення козаччини. У Центральній Раді фракція націонал-революційної партії мала понад 30 членів.

Дальша диференціація серед нашого студентства скінчилася на творенні так званої націонал-аристократичної партії, лідером якої був Олександр Севрюк. Він твердив, що українці мають у собі природний аристократизм і нахил рівнятися не на масову, пересічну людину, але на вищого над ними в соціальному житті пана, а найменше на статечного господаря. Такими панами хотів бути він і його однодумці. Вони були все добре, навіть елегантно вбрані, старанно причесані, у поведженні стримані, уникали різних форм вульгарности, навіть у мові.

Усі три групи жили між собою в найліпшій згоді, часто сходилися на дружні розмови, відбуваючи дискусії на різні теми, взаємно на себе впливаючи. Поза їхнім впливом стояли соціалісти і ця обставина була часто предметом їхніх розмов. Та найбільше цією проблемою займалися члени націонал-демократичної групи, які почали шукати можливості знайти з соціалістами зв'язок і можливість впливу на них, випадково довідавшись, що і серед соціалістів є такі, що не годяться з автономізмом, як формою розв'язки національного питання в Росії. Деякі з них думають про конфедерацію вільних народів, а дехто доходить у своїх думках до самостійности.

Всі три несоціалістичні групи були самостійницькими. Отже, коли б створити спільну для всіх самостійницьку організацію, то тоді перевазі соціалістів-автономістів прийшов би кінець. Прийшовши до такого висновку, члени націонал-демократичної групи вирішили створити понад групову організацію у формі Братства Самостійників. Воно мало б складатися з найбільш активних та послідовних самостійників, що цю самостійність хочуть виявляти у своїй діяльності. Щоб надати Братству форми свого роду таємного ордену, склад його мав би залишитися невідомим навіть пізнішим його членам. Братство було засновано 5 серпня 1916 року у складі 26 членів, з яких було дві студентки-сестри. Першим завданням Братства була українізація Києва як столиці України.

Процес русифікації міста набрав особливо широких розмірів від останньої чверти XIX століття. Мій тато (нар. 1855) часто пригадував нам, дітям, коли ми між собою говорили про це, що за його юнацьких літ розмовною мовою була в Києві мова українська та польська рівнорядною. Російською мовою говорили зайдимоскалі, яких російський уряд надсилав в Україну і платив за це додатково 26 карбованців «за русифікацію краю» як це офіційно

називалося. За ці гроші можна було тоді в Києві найняти мешканця з двох кімнат і кухні на рік. Що ці зайти себе у цій ролі зле почували, свідчило те, що вони в мішаному товаристві соромилися своєї мови. Тому російський уряд придумав інший спосіб і почав заводити середні школи (розуміється, з російською мовою навчання). Цим було досягнуто те, що перед першою світовою війною українською мовою говорилося тільки на київських базарах.

Коли 26 членів Братства вийшли на вулиці Києва, щоб їх зукраїнізувати (Микола Любинський казав, «щоб українізувати повітря»), аж тоді вони переконалися, яке тяжке завдання вони на себе перебрали. Але впертість, з якою вони повторювали, що вони не розуміють російської мови їм часто допомагала навіть і тоді, коли вони натрапляли на таку ж впертість з боку інших, де часто
(Закінчення на стор. 157)

П. Савчук

С о н е т

*Сумієській молоді з нагоди
25-річчя Ювілею УПА
присвячую*

**В Кличах УПА гартуємось як сталь
На боротьбу за волю України, —
Бо СУМ незламно йде в визвольну даль,
Щоб край звільнить з московської руїни.**

**Ідейний Прапор СУМ-у — це ОУН,
Провідники: Бандера і Чупринка, —
Козацтва Лицар — славний наш Богун,
Стрілецький стрій — гетьманська мазепинка.**

**Сини святої Русі і князів,
Богдана і Мазепи юнь когорта, —
Ми вирости в борні за Київ, Львів,
Базару й Крут здобули славу гордо!**

**Ми вірні Україні, їй Penates,
Готові йти на змаг, щоб розкуватись!**

30-го липня 1967 р.

«Стуй, хто б...?»

(Уривок із спогадів)

Вечоріє, алармові заповідають збірку чоти. Службовий підстаршина, ройовий Окунь стягає стійки, підслухи і все готове до відмаршу. Ланка Мотики і ланка Люшні дістають наказ від командира Крука відставити наших ранених друзів на Кривенські і Гвоздівські хутори. Командир Галайда відмовляється іти на лікування в село, просить командира Крука лишити його при чоті. Командир в основному погоджується, хоч радить йому іти лікуватися. Група, яка відходить у два різні напрями дістає спеціальну кличку і окремий збірний пункт в Злобудівському лісі, коло рогатки «Гараська». Вони вже відійшли.

Я з Хоמוю дістаю наказ податися на зв'язковий пункт, число 11-17, який міститься в Дубрівському лісі недалеко чистого зруба, а вичекавши годину, податися на мертвий пункт число V-21, який знає тільки командир, ройовий Галайда і я. Там можливо зв'яжемося з тереновими боївками СВ і Польовою Жандармерією. По виконанні наказу маємо зараз таки того ж вечора долучитися до чоти на Жураківських плавнях в «ріжку» Злобудівського лісу. Умовний знак — сичати два рази крізь зуби. На випадок небезпеки матимемо зв'язок завтра о годині одинадцятій вечора в місячній балці недалеко Макогоненкового ставка в корчах верболозу. Хома зголошується в командира і ми відходимо. За нами відходить і чота, але в іншому напрямі. У темряві ночі табір скоро опорожнюється, а дерева, нагнувшись листястими віттями, немов співають нам сумну мелодію на добраніч. Ніч. Темно, хоч пальця в око стромляй. Кругом мертва замріяна тиша. Ані шелесту, ані звуку. Аж лячно робиться, коли на мить надходить думка про всі можливі небезпеки. Ідемо тихо, обережно, на все готові, з відбезпеченою зброєю.

Прямуємо примітивними лєніями до зв'язкового пункту. Я іду попереду, бо знаю добре той ліс. Знаю, як рідну кишеню. Хома держиться в слід за мною. Він цілий час тихо бідькається, картає мене, розсуваючи покаліченими руками гіляки. Все докоряє, мовляв, «дранька», знає той ліс, а все суне по таких дірах, де і чорт на добраніч каже. Я і сам знаю, що не належить це до нормальної приемности, але що поробиш. До зв'язкового пункту дістатися мусимо, бо такий наказ. Про не виконання його немає і мови.

— Да... — погоджується він.

Але тут же й зарепетував:

— Стій!

— Що таке підглянув? — питаю шепотом.

— Нічого я там в бісового батька не підглядав! — вилаявся Хома. — Око, холера підшарпнув тиллякою, чорти б його пекли.

— Та це Хома нічого. До смерти загоїться.

— Сам знаю, що загоїться, — відсікнувся він. — А ось зараз затигнуло сльозою, хоч сідай посередині дороги та й плач. Тепер чорт його батька, не то не підглянеш, а й справжнього кацапчука не побачиш. Ну, й кляті тїляки, бодай їм місця на світі не стало! — вилаявся він знову.

Я співчував йому, але що міг порадити. Він заткав око рукавом шинелі, йде за мною, сопе та в мажорному тоні лається на чому світ стоїть. Я то слухаю його, то потішаю, сміюся та нарешті лаю його «оферму» за необережність.

Ось уже входимо в район зв'язкового пункту. Обережно на шпильках присідаємо, надслушуємо, то знову корчами посуваємося вперед. Як правило, не біжимо прямо на пункт, а обережно обходимо його, щоби переконатися, чи нема чого підозрілого. Після такої «операційної прочіски» посуваємося щойно на сам пункт. Робимо це тому, щоб на випадок всипи ворог не заскочив нас приготовленою засідкою, яких залюбки вживали в погоні за нашими зв'язковими та кур'єрами. Їх намагалися ворожі наїзники схоплювати живими, для «язика».

Ми вже на місці. Присіли насторожившись. Навколо неймовірно тиша. Жодних познак життя, жодного відчуття присутності кокого небудь у тій гробовій нічній п'їтьмі. Аж дроз проходить поза шкурою. Витягаю з кишені сухого патика, беру кріпко в долоні рук, стискаю його двома великими пальцями і — крах! на двос. Голос пронизливо рознісся луною по лісі і завис десь на верхів'ях старих дерев. Рахуємо спокійно до десяти, очікуючи умовленої відповіді. Вже десять. Роблю те саме. Сухий патик в нічній тищі лунає як постріл. І глухий почув би. Тепер рахуємо до двадцять п'ять. Або прийде відповідь з другої сторони, або ми дамо знову знак. І тепер мовчанка. Повторяємо втретє. У відповідь — мовчанка. Значить зв'язок з невідомих причин перерваний.

Виконуючи наказ командира Крука, лишаємо в означеній годині пункт і прямуємо на мертвий пункт, який тут же недалеко. Подорозі стараємося відгадати причину перервання зв'язку. Але даремно. Надто багато змін сталося в терені за останній час, щоб

розієнтуватися у ситуації. А зрештою, не нам простим воякам ламати собі голову над одним, чи другим питанням. На те є відповідальні за ці справи. Нехай вони за це турбуються. Наше діло воювати і виконувати накази командира.

Отак тихенько балакаючи про се і те, ми й несчулися, як підійшли непомітно під мертвий пункт. Розташований він був у великому смерековому лісі, підшитому молодю сосниною. Місце не замітне, стежок не втоптується. Ні стеблинки трави. Саме трачнина. Добре для обсервації, коли б ворот засів. А у випадку потреби можна непомітно зникнути у густому молодняку. Входити можна звідусіль. Виходити так же само. Як пункт орієнтації для зв'язкових: по середині мальовничої галявини стоїть кремезний, кучерявий дуб. Під одним з його коренів знаходиться мертвий пункт, криївка зі захованою німецькою «фельдфляшею», дно якої спеціально відкривається для вкладання і вибирання штафет. Як розказував мені ройовий Галайда, вибирав те місце сам командир Крук.

Пункт доволі важний і діє нормально раз в тиждень. Перетинається він з усіх напрямків штафетними лініями зв'язку. Через нього навіть проходить поштова штафетна кур'єрська лінія з України. Про пункт в чоті знають лише три особи: командир Крук, ройовий Галайда і я — Рубашенко. Для решти стрільців це справді овитий великою тасмницею мертвий пункт.

Ми підсунулись, присіли, надслухуємо. Тишина. Навіть вітер, здається, притих.

— Хомо, — кажу шепотом, — лишайся тут, а я піду туди сам. На випадок ворожої засідки відступатиму в сторону молодняка. Там і чекатиму на тебе.

— Добре! Гаразд! Ну йди вже йди! — наглив мене Хома, а сам відтягнув замок папашки, прищурився за літною сосонкою. Стоїть і тільки вусом стриже.

Відбезпечую і я папашку і підкрадаюся хильцем поміж молодими смерічками до місця сховку. Серце грає. Нерви напружені, як струни. На диво чуюся бадьоро, навіть войовничо. Присів, розглянувся на боки, на дуба. Так це тут. Потихеньку, без шелесту зложив на груди папашку, тицьнув одною рукою під корінь, а другу на всякий випадок поклав на рукоятку — спуст. Вигребую «фельдфляшу», вибрав штафети, всунув туди дві нових від командира і дбайливо замаскував місце та майже на пальцях подався до Хоми.

(Закінчення на стор. 160)

Григор Крук

«Сьогодні хочемо, — говорив недавно спікер Баварського радіо, — розказати вам про виставку, яка дала перелік мистецької творчості українського скульптора Григора Крука. Ця виставка відбулася у Мюнхені... Хто бачив скульптури та рисунки цього

українського мистця, той мусів пізнати, що тут пройшов великий талант твердою дорогою аж до майстерності і запевнив собі першорядне місце поміж сучасними мистцями.»

«З безприкладною повагою та глибиною відчуття, яких рідко знайдете в західних мистців, надав Григор Крук своїм творам погідну, а zarazом могутню поставу медитативної тиші і поваги. Гармонія між матерією і абстрактною лінією схоплена завершено з кожного поля зору.»

Таку високу оцінку дістав наш мистець від німецького критика. А треба ствердити, що це не належить до буденного. Німецькі критики не знають українського мистецтва і не хочуть знати. Вони захоплюються, мов теля зеленими воротами, всім московським і рідко коли є спроможні знайти різницю між мистецтвом українським і московським. Григор Крук змусив вже багатьох пригля-

Григор Крук: «Танцюрист»

нутися ближче творчості українця і відкрити те, що таке просте і зрозуміле.

Григор Крук живе вже більше трьох десятиків років в Німеччині. Він творив в Берліні, він творить тепер у Мюнхені. Творить багато і творить великі цінності. На жаль, в нас оцінюють здебільшого великих мистців після їх смерті. А шкода, бо тепер можна більше побачити в ательє Григора Крука, як це буде за 50 років можна зробити в музеях.

Багато творів Гр. Крука прикрашують сьогодні італійські і німецькі храми, городи і парки багатих людей, помешкання любителів мистецтва в усіх країнах Європи і також в деяких містах Америки. Його велика скульптура втікачів (диви на обкладинку) стоїть на колишньому цвинтарі наших збігців з часів першої світової війни в Гмінді (Австрія). Він працює зараз над погруддям гетьмана Івана Мазе-

Григор Крук: «Мопах з Атосу»

пи, що має бути подарований юнацтвом СУМ-у Штокгольмському національному музеєві. Чудові пам'ятники роботи Григора Крука стоять на цвинтарях поляглих стрільців 1 Дивізії УНА (в Австрії) та на гробах українських визначних діячів на цвинтарях Мюнхену. Він влаштував свої виставки, або його запрошували показати свої твори в численних галереях Німеччини, Франції, Італії, а також його творчість могли подивляти численні глядачі в Нью-Йорку. Та найбільша його виставка є постійно відкрита для зацікавлених у Мюнхені (Елізабетштрассе 13), в ательє, де маестро Крук живе і працює вже більше, як 20 років.

Скульптор Григор Крук (x) в Патріярха Православної Церкви Атанагороса (Константинопіль); перший зліва пластовий діяч д-р Іван Мриц

Коли будете в Мюнхені, зайдіть оглянути! Оглянувши і може дещо купити для себе, для своєї збірки мистецтва, українського мистецтва. Бо творчість Григора Крука у великій більшості українська. Не тільки тим, що їх створив українець, але й своїм змістом.

Деякі світлин творів Григора Крука подаємо в цьому числі. Ми не вибирали найкращі. Це навіть було б дуже важко. Ми не могли з технічних причин дати їх більше. Хоч вони лише у світлинах, але в них видно якого формату мистця ми маємо в Григорі Крукові.

В. Леник

Григор Крук: «Портрет»

Л У Н А

Данило Міршук

Спогад «Луна» написаний був у 1946 році. Тоді Товариство Українських Політичних В'язнів збирало матеріали для мартирології українського народу, щоб видати їх окремою книгою. На жаль цієї цілі не можливо було досягнути і теперішній голова ТУПВ м-р. Антін Мельник передав нам ласкаво деякі з них до друку, за що складаємо йому тут щирю подяку.

Редакція

Нас було дев'ятнадцять. Одно невеличке віконце ледве пропускало сонячне світло через густе сплетіння залізних ґратів. Камера й без того була темна, брудна. Стіни розписані різноманітними візерунками, кров'яними п'ятнами від розчавених клопів (блощиць). Око не могло розшукати чистого місця; від колишньої побілки залишилися сліди під випореними написами безлічі сидівших тут в'язнів. Одним словом, по стінах камери ходила щітка білильщика ще тоді, коли будувалася внутрішня в'язниця Вінницького ГПУ*). Тісно, духота стискає легені. Тут зібрані різні своїм світоглядом, політичним переконанням та національністю люди, зарослі, мов пустельники; обличчя не видно, лише очі блищать погасаючими вогниками. Не розмовляють, тільки поглядом розуміють один одного, а дехто (давніше знайомі) шепочуть між собою. Крім нужди й — голоду — недозволено курити. Іноді хтось принесе махорки в черевикові, чи за обшивкою одягу. Тоді справжнє свято. На трьох, чотирьох — одна сигарка. З вогнем дамо собі раду, обманюємо тупоголових гестапівців. Тепер у в'язниці техніка удосконалена, як на війні.

— Ану, хто має більше сили, «катушу» в ход! — промовив хтось з-під ліжка. І один із сильніших та ще й удосконалений фахівець «катуші», присідає на підлозі, бере скруть вати, подібний до німецької сигари та качає її дощечкою по підлозі так довго, аж поки в носі залоскоче запах спалитини. Розриває «сигарету», покрутить перед собою, а вата жевріє вогнем. Куримо... Глибоко затягаємося димом, аж в потилиці та ухах стукає, а в очах мигають образки. Підсовуюсь до одного, з довгими чорними вусами, як у заporожця.

— Давно вже тут — питаюся.

*) Государственно Політическое Управление.

— Третій місяць поступив, — відповідає байдуже.

— Скоро вже буде кінець.

— А буде. Може ще перед ранком піду на «луну».

Стиснуло мене коло серця. Сиджу мовчки. Не хочу більше говорити, розпитувати. Трохи помовчав мій сусіда, а далі. — Ви ще на допиті не були, не знаєте їх прийомів. Нічим не рижняться від енкаведівських. Такі самі кати, а може ще й гірші. Всі «визвольтелі» однакові.

— Чи можу знати звідкіль ви?

— З Граїлова. Працював директором школи, а тепер ось тут. Залишив дружину й трое дітей на опіку долі.

Тепер я знаю свого сусіда. Він також за Україну. Пошепки до нього.

— Хто ще є з вами?

Подивився на мене блискучими вогниками та й каже:

— Знаю Федора Білотченка та одного львов'янина, високого, рижого, з довгим носом, на ім'я Борис. — В нічній п'ятмі потиснув мені руку сусід. — Білотченко в робочій камері, а Борис в сусідній. Бориса взяли підступом. Сказали, якщо дасть ключ до шифру — випустять. Тому нас скрізь хватають. Розшифрували звіти до Краю, які були при Борисові в час арешту. Білотченка так легко не візьмуть. Твердий хлопець. Обоє їх всипали «свої» з криміналки. Ми всі не згинемо, прийде час і на них, собак!

Так довго гомоніли, аж за далеку північ. У подвір'ї гестапо, якийсь гамір. Наближається до нас. Вже виразно чути тверді кроки окованих чобіт. Брязкіт у дверях. З галасом вривається юрба гестапівців в коридор. До дверей коридору з гурчанням під'їхало авто. В камерах гробова тиша. Всі переживають тривожні хвилини. Кожен прислухається, але не хоче, щоб назвали його ім'я.

— Кривчух Іван, — німецьким акцентом вибухають слова.

— Шоста — відклик.

Забряжчали ключі в дверях. Якийсь Кривчух Іван вийшов на коридор. Ще виклики прізвищ... так налічив сорок двос. В коридорі плач, лемент. Різкий жіночий голос. — Помилуйте... я молода, я хочу жити, я в нічім не винна. Воже ж мій... Плач.

— Стояти очима до стіни, руки назад. Отак, о... — це гестапівці дротом в'яжуть руки... Дитячі голоси. Хлипання... чути прощальні поцілунки. Мама прощаються з дітьми. Мамо, за що ж нас? Мамусю, я хочу жити, ти ж казала, нас випустять...

— Тихо, не гвалтувати. — Лясь, лясь, по чийомусь обличчю заїхав гестапівець.

— Всіх не перестріляєте, брешете криваві кати. Хай живе Україна! Слава Україні!

— Тихо! Фафлюхтер, швайн.

Дрижачи, притулившись один до одного, слухаємо що далі... тримаємось за руки з моїм співбесідником. В нього не руки а лід. Весь тремтить як осиковий лист.

— Паиченко!

— П'ята! — механічно вискочило в мого сусіда. Беззвучно обнялись, тісно тісно поцілувались. — Прощай дорогий друже. Вільше не побачимось, хіба на тім світі. Як вийдеш передай моїй родині... — встав і пішов, не пішов, а ледве похитався до дверей.

У розчинних дверях стоїть товстий, гладко виголений гестапівець. Аж блищить його повнокрова пика в електричному світлі. Над козирком, на перехрестних двох кістках, його крисатого кашкета, людський череп — символ смерті.

Сиджу. Кров постигла в жилах. Ще виклики й чую, серед безлічі імен, ім'я Бориса.

— Так, помиливали! — думаю про себе. Але його не жалю.

Поставили в колону, по двох зв'язаних виводять в авто. Ступіт на коридорі зменшується. Рипнули двері й забряжчали замки в коридорі, глухі розмови німців доносяться до нас з надвору.

Заговорив мотор, жалібно заскреготали об пісок колеса. Тихо... Ніхто ні слова.

— Поїхали на «луну» — промовив хтось з гіркістю.

З надвору через вікно лукаво заглядало передранкове світло серпневої ночі 1943.

З далекого склепіння неба, прямо у вікно, блідо мерехтіла зірка, наче кликала до себе...

— Ідіть, ідіть до мене, тут немає катів...

О. Капітанчик

БЛАГАННЯ

Єдиний зов
В моїй душі:
Дари любов
І радощі...
Бо Ти є Цар,
Джерело втіх,
Ти кожний вдар

Грудей моїх,
А від біди,
Страху симптом,
Ти заступи
Своїм щитом,
— О, Боже!

Ф і к ц і я

СССР очима молодого поета Василя Симоненка

Петро Кізко

Слава про молодого українського підсоветського поета Василя Симоненка, котрий помер у Черкасах 1963 року, широко прокотилася по всьому світі. Й це цілком природне. Адже поезія Симоненка — це дорогоцінний скарб як мистецького, так і духово-морального та національно-політичного характеру. Один український еміграційний поет і науковець, прочитавши Симоненкові вірші, сказав буквально: «Це чудо Боже».

Справді, з тих поезій замолоду померлого поета пробилася надзвичайна сила і поетичного образу, і думки, і — що найголовніше — нечуваного за советських умов розмаху світогляду й світосприймання. Так бачити навколишню дійсність і так її оцінювати, як це зробив у своїх поезіях Василь Симоненко, не спромігся дотепер жаден із українських підсоветських поетів — починаючи від Усенків і Масенків аж до Бажанів і Тичин включно. Візьмімо, наприклад, поему Василя Симоненка «Фікція». Ця поема, зокрема ж її частина «Хор Старійщини», — це глибоке розвінчування всієї системи ССРСР. І сама назва «Фікція» напевно стосується — в символічному значенні — саме Советського Союзу, бо все, що пишеться в тому творі, повними сарказму, може стосуватися лише до країни новітніх советських помпадурів.

Як відомо, большевики в усій своїй псевдонауці й пропаганді ставлять себе вище понад усі народи. Вони, большевики, все досягнули, все знають, у них найпередовіша техніка, індустрія, культура і т. д. Оце самохвальство й самовивищування компартійних божків Симоненко висміює не лише з умінням саркастично змалювати образ того помпадурства, а й навіть з певною відразою та бридкістю:

Порода наша мудра від природи,
Ми знаєм все, бо досягнули все,
І глипає на нас зворушено і гордо
Щасливий предок — щирий шимпанзе.

Тут, між іншим, поет висміює теж відому марксівську (чи так звану «дарвінську») науку про те, що людина нібито походить від мавпи. Порівняння компартійно-урядових большевицьких задавак і всезнайків з мавпою шимпанзе, як їхнього «щасливого пред-

ка» — це така Симоненкова поетична і філософська знахідка, якої ми не бачили й, либонь, не побачимо в українській літературі ніде.

З жорстокою правдою розвінчує поет так само большевицьке самохвальство в галузі науки:

У нас такі премудрі всі і вчені,
що лімітуємо чорнило і папір...

«Великі наукові досягнення» й... лімітування (тобто розподілу за нормами «пайками») чорнила й паперу для шкіл — який же це гіркий «сміх крізь сльози», чого образ так сильно подав Симоненко!

Московсько-большевицькі верховоди — панки й вельможі різних гатунків — завжди нахвалялися, що вони й Америку здоженуть, і місяця та сонця досягнуть, що вони піднесуть добробут підсоветського громадянина до «небувалих висот». Очевидно, все це теж із надзвичайною влучністю схопив поет:

Ми пронесем, ми підведем і підем,
Ми дійдем, ми осягнемо висот!!!
Ми стільки істин вам на мить націдим,
що подив назавжди заціпить рот.

Звичайно, ці рядки є одночасно клясичною пародією на всю поетичну (радше віршовану) трамтадрацьку казенну большевицьку халтуру, на вірші, писані такими бездарями, як Микола Шеремет, Іван Гончаренко та інші.

В поемі «Фікція» Василь Симоненко дуже цільно влучає в самі думки й мислі та турботи большевицьких імперіялістичних можновладців за їх майбутню долю й долю цілої московської імперії. А що як раптом крізь усю ту фікцію пронесеться буря правди й та фікція-СССР розлетиться на шмаття? Поет зображує це так:

Одна турбота наці чола оре:
а що, як в мудрі паперові гори
раптово влучить іскорка вогню?

Так. Ми переконані, як був переконаний і Симоненко, що така «іскорка» колись таки влучить московсько-большевицьку імперію і вся советська фікція згорить до тла. Самі вже Симоненкові вірші є такою іскоркою. До цієї іскорки додадуться ще не одні й спалахнуть вони одним великим полум'ям всенароднього революційного повстання. Від нього вже, як казав Тичина, «жоден ворог не втече». Не втечуть від того полум'я й українські яничари, які за шмат гнилої ковбаси продалися Москві.

Наостанку хотілося б сказати, щоб українська молодь на чужині (та й не тільки на чужині) якомога більше вивчала всю творчість покійного Симоненка, бо в тій творчості є надзвичайно багато матеріалу до пізнання дійсності, що її багато з нас ще достатньо не пізнали.

З творчости закованих на Батьківщині:

МОЛОДІСТЬ

Молодість прекрасна,
залальна, нестримна
Вогник твій не гасне,
а горить невпинно.

Тому я в пориві,
Вічно в неспокою.
У життєвім вирі
Рухаюсь — не стою!

Як буває важко,
Я тоді радію —
Адже я не прашка
В боротьбі мужню.

Молодість тривожна.
Ти — пружні вітрила.
Все зробити можеш,
Ти — космічні крила!
Олександр Богачук, Луцьк

ДИМИТЬ ТУМАН...

Давно, давно відплакали вдо-
[виці,
І дим війни розтав на зморц-
[ках ран.

А мати жде, і біль пече зіниці...
Димить туман.

Димить туман...

Дістала знов зі скрині вишиван-
[ку,

Що так любив носити син Іван.
День догоря в мінливому сер-
[панку.

Димить туман.

Димить туман...

На ній цвіте незламна калина
Блакить озер і колосистий лан.
І мати знов хова сорочку си-
[на...

Димить туман.

Димить туман...

День догорів, як маки на поко-
[сах.

Сорочка жде, коли ж прийде
[Іван.

І ніч не спить, не спить на си-
[вих косах...

Димить туман.

Димить туман...

ПРО ХЛІБ

Чи думали ви коли-небудь
Про звичайний щоденний хліб?
Що пахуча його скоринка —
Чийсь мозолі, шкарубкі.

Що його життєдайна сила —
Чийсь солоний буденний піт!
Чи думали ви коли-небудь
Про звичайний щоденний хліб?

Олександр Богачук, Луцьк

Виключно для Подруг

Українська вишивка

Український народ створив багате національне мистецтво, в якому втілені його почуття, думки і прагнення. Особливо славиться Україна вишивками, які відзначаються великою різноманітністю взорів і кольорів. Вони захоплюють щирою простотою та лаконізмом, чарівною красою і гармонійністю, та витонченою майстерністю виконання.

Це улюблена прикраса інтер'єру, одягу, предметів особистого вжитку тощо. Вишивка вкращувала весь побут народу, надавала йому своєрідного кольориту. Свитки, юпки, кожухи, сорочки, плахти, очіпки, хустки, пояси, а також взуття майже завжди оздоблювались вишивкою. При цьому слід підкреслити, що вишивка в українському народному одязі ніколи не була самоціллю, а завжди підпорядковувалась його практичному призначенню.

Вишивка, як правило, узгоджувалась з формою і кроєм одягу. Особливої ваги завжди надається вишиванню жіночої сорочки вздовж рукавів, на нагрудній частині, а також на комірці. В чоловічих сорочках її вживається на комірці, маншетах, та на нагрудній частині. Щоб краще підкреслити форму і край одягу, нерідко вишивкою облямовували і лінії швів, рубці тощо. Зустрічається вона і на декоративних побутових виробках. Для рушників бережеться як рослинний, так і геометричний орнамент, а в окремих випадках — фігурні мотиви (зображення голубів — символ щирості та вірності подружжя). У вишивці на хустинах, в основному переважають рослинні мотиви.

Орнамент української народної вишивки простий і стриманий в побудові. Вишивки окремих районів мають свої характеристичні особливості і відрізняються орнаментикою, колоритом і технікою виконання. В центральних районах України переважає рослинний орнамент. Для північних районів найбільш характеристичні прості, а для півдня Поділля, західньої України — складні геометричні узори. Композиція орнаменту має безліч рішень.

Найбільша тасмниця краси народніх вишивок — в її барвах. Одноколірні вишивки характерні для північних районів України, червоні — для Волині і Полісся, білі — для півночі Київщини і Чернігівщини. В центральних районах переважають червоні і си-

Косметика — плекання краси

У попередньому числі «Авангарду» поговорили ми дещо про косметику внутрішньої і зовнішньої краси, звертаючи увагу на потребу доцільного і дбайливого розрізнення різновидної косметики, як також зупинилися кількома реченнями над косметичною хірургією.

Сьогодні зупинимось дещо над косметикою плекання краси, в основі якої є плекання лица, шиї, рамен.

Щоб правильно плекати нащу церу, мусимо найперше пізнати її: до якого типу ми себе зараховуємо?

В основному є два роди шкіри: суха і товста.

Дальше треба розглянути і пізнати, чи в нас великі, чи малі пори, чи зарисовуються біля очей (у кутиках) маленькі зморшки, чи шкіра нап'ята, чи не має прищиків, та чи не дуже вразлива. Це елементарне пізнання своєї шкіри є передумовою правильного плекання її, бо уживання невластивих для шкіри кремів, чи середників, може наробити багато шкоди.

Прищики на обличчі є не рідким вислідом вашої неуваги до типу шкіри, хоч здебільшого походять від невластивого харчування та занечистлення крови. Шкідливими для вашого личка є також алкоголь, нікотина та наркотики. Як також надмірне вживання декоративної косметики.

Найпростішим засобом розпізнання, чи ваша шкіра суха, чи товста, є взяти прозорий папір і притиснути легко до лица. Товста шкіла залишить на папері ваш портрет. Суха не залишає жодного сліду.

Не в кожній людини є шкіра лица одного типу. Буває багато випадків, що деякі місця лица є сухі, інші товсті. У більшості випадків товста шкіра зустрічається на носі і бороді, а решта обличчя сухе.

Передумовою плекання шкіри є найперше чищення її. Без огляду на тип, треба кожного разу перед сном та вранці після сну обмити водою, але без мила. Крем, чи емульсію для чищення лица вживається лише перед сном. Емульсією називають в різних мовах також молоком. Не знаю, чи це тому, що вона має звичайно вигляд згущеного молока, чи може назву взято з традиції, бо відомо, що наші пра-бабки плекали красу дуже часто миттям в молоці.

Чистити лице кремом, чи емульсією треба в найпростіший спо-

сіб — накладасмо легенько пальцями на все лице тоненьку верству крему, чи емульсії, залишасмо їх дію на 2 хвилині і змивасмо їх теплою (не гарячою!) водою та витираємо після того м'яким рушником. Крем до чищення та емульсія розпускає осілі на лиці порох, саджу, шмінку, які діють на шкіру дуже шкідливо, і дають можливість їх легко змити.

Після очищення шкіри можна взяти поживний крем, залежно від типу шкіри. Думаю, що не треба тут доводити про те, що товста шкіра не потребує ще додаткових товстих кремів, тоді коли суха є вдячна за «доживлення».

Кремуватися треба уважно, не давати забагато крему в одному, а замало в другому місці. При мішаній шкірі давати поживний крем лише на суху шкіру, залишаючи товсту без крему.

Вказівним пальцем накладасмо маленьку кількість крему на чоло, оба личка і на кінець борідки. Тоді обидвома руками розтирає цей крем по всьому лиці, порушуючи пальці знизу вгору. Віля очей не можна розтирати крему, а лише легенько вклепувати дотиками пальця.

Після деякого часу, перед сном, треба ватою легенько витерти рештки крему, які залишилися на верху шкіри, бо вони видно не є для шкіри потрібні, коли вона їх не втягнула. Ці рештки є навіть перешкодою для шкіри, бо затикають пори і не дають шкірі можливості «дихання».

В. Левко

(Продовження в наступному числі)

Літературні мініатюри:

ТУГА

В передвечірній час весною, коли акації розквітлі так щиро розливають солодощі свої — в передвечірній час душа так молиться Тобі, — котрого так я знала, Тобі, котрий на завжди таємницею лишився — Тобі, далекому, а такому невимовно близькому...

В передвечірній час далекими луками йду, шукаючи квіток. Алмазами, перлами, рубінами падають з моїх рук на шлях — не ті, все не ті.

Весняну нічку проблукую, смерекам мережаним руки простягну.

— Верніть мені Його!

В досвітній час шепчу предвісниці світанку:

— Ти знаєш, де до нього шлях? Весняним ранком, як прокує зозуля привіт свій сонцю, ридаючи припаду до землі.

— Скажи мені, як довго житиму на чужині?!

Галина Орлівна

Трагічна зустріч з крокодіями

Д-р С. Зошук

Незвичайний цей репортаж не тільки темою — крокодил і людина, не тільки місцем події — Етіопія. Але головню автором. Бо писав його ніхто інший, як шеф-хірург лікарні царської гвардії легендарного вже за життя негуса Гайлі Селаясі. А є ним наш земляк і приятель суміаської молоді д-р Степан Зошук. Він слідкує з далекої Абесінії (Етіопії) за діяльністю СУМ-у, а тому, що не має можливості безпосередньо допомогти нам у виконванні наших обов'язків вирішив причинитися тим, що написав нам цей репортаж для «Авангарду». Разом з ним прислав він нам також гарного і цікавого листа, що його опублікуємо в наступному числі. Ред.

У Західній області Етіопії, заселеної головню великим плем'ям Массонго, з осередком в Гамбелля, пливе велика ріка Баро. Її джерела є в Етіопії, але досягнувши поважної величини, вона покидає свій матірній край і пливе далі до сусідів на захід. Ця гористо-скелеста рівнинна країна, захована, головню в низах, у високі густі трави заввишки 2-3 метрів. У дощеву пору все тут зеленіє; в посуху — жовтіє і буріє. Є тут вигідні шляхи для піших і чотириногих. Але шлях такий (мусите собі його уявити) виглядає так: з наїженими каменюками різної величини, покращаний ровами (від дощової води) і щілинами вздовж і впоперек, в'ється він вниз то знову вгору, оминаючи великі скелі, повзучи над пропастью чи протискаючись поміж скелями. Ніхто такого шляху, крім живил природи, не плекає. В'ються вони впоперек сухих русел і пливучих вод, іноді нишком товарищують річці. Обабіч гуща, непроглядна гуща трав, хаців, в'ючих рослин. То знову чорні скелі, урвища, яри. Таку дорогу проїхати можна, з накладом великих зусиль, особливими возами, для тої цілі будованими.

Ця чудова, жагуча країна грізна для людини. На кожному кроці, в кожна пору року і дня чигає небезпека. Немилосерно жарить сонце! Води мало, а до рідкісних рік дуже далеко. Голод знещ, але спрагу? . . . І ця спрага вбила тут не одного, навіть тубильця, коли необачно зайшов в гущу трав і не міг знайти більше дорogi. Дальше — це простір, який, здається, не має кінця.

До того доходить небезпека зі сторони звірів: левів, леопардів, слонів аж до грізних гадюк і крокодилів. Ріка Баро дуже плодюча, начислює до 23-ох видів риб, включно до електризуючого сома. Тих риб стільки, що бродячи чує як ударяють вони об ваші ноги,

плечі, тощо. Цими рибами ріка живить крокодилів, птиці, вужі і гадюки, ба й савців деяких, як видри. Ну, й людей. Жінки, звичайно ловлять тут цю рибу на примітивні вудки.

Коли сонце закриють хмари, а ти необачно зайшов у гущу, то моли навколішках Бога, щоб натхнув в котрий бік масш іти.

У дощеву пору вибратись сюди це вже справжнє божевілья, бо найменший рівчак гуде грізними бурунами, а ріка підносить своє дзеркало на кілька метрів. Тому вибираємось на лови, чи хоч би, щоб порозкошувати отими трудами, в суху пору. Тоді ломимо трави перед собою і так поволі, з відповідним ножем, якого уживають лише для пралісу, промощуємо собі дорогу.

Зійшовши з дороги, щоб скоротити собі її, можна лише, палячи все перед собою.

Іноді можна попасти в дуже грізне положення, коли вітер починає гуляти. Так згоріла одна експедиція, якій не допомгло навіть те, що видрапались на скелю. Вогонь шаліє, а сонце жарить немилосердно. Скільки труда коштує таке промощування шляху крізь савану можна бачити з того, що простір 16 км. коштував нам три дні.

В нашу дорогу вибралось 6-ро людей — 4-ох молодців, я і мій приятель, барон фон В., знаменитий маляр-мисливець. Він має особливе задікавлення до антилоп, яких тут, ріжних пород, сила.

По неймовірних трудах ми досягли ріку Баро.

Ріка, вода і зелень над нею зачаровують до тої міри, що ніхто про ніщо й не думає, а лише, як освіжити себе тою цілющою рідиною. Забули, навіть, за небезпеку крокодилів, яких тут повно. Ось 300 м. від нас, на протилежному березі, лежить собі у тіні дерева на піску аж три колоди — непорушні — а проте бачно слідкують за нашими порухами. Дещо внизу, посередині плеса, сторчать дві великі скелі з води. Віддаль до них і між ними невелика. Пополудневе сонце жарить менше сильно ніж раніше. Навкруги немов все вимерло. Ніякого звуку, лише води повагом котяться

Церква св. Степана в Аддіє
(нова будова)
(Степан мій покровитель)

ледь чутно вниз. За дня усякий звір ховається у землі, гуці, або воді. Аж зі сумерком, мов на знак чарівної палички розлягається кругом хор неозорого числа і роду голосів всякого творіння, що й досвідчений не розбере його.

Земля тяжко двигнить. Вода ріки лагідно змиває береги, заспокоюючи неначе терпіння спрагненого суходолу. Серед цієї тиші рокоцуть, ген, далеко, вздовж ріки, вниз і вгору, голоси наших юних друзів, що вже в адамових строях, вспіли добратись до згаданих скель серед ріки і весело жартуючи, перекликаються.

Одному з них, що сидів на найближчий до нас скелі, забатлося поплисти на другу сторону ріки, і він жартуючи, кидає рукою привіт дримаючим у тіні крокоділям, чкурнув зі скелі у воду. Вмить виринає його голова, а праця рук і ніг зраджують знаменитого пливача. Але не переплив він більше 3 метрів, як нагло, здавалось без причини, зник під водою, неначе вир його втягає. Нам серце битись перестало, бо аж тепер стало ясним, що ми находимось серед кубла крокодилів, і що наш юнак впав жертвою крокоділя. По хвилині оніміння починають наші мізки думати, що робити? Залишити юнака, чи старатись здобути бодай його тіло. Відомим є, що крокодил зловивши більшу жертву (звіра, чи навіть людину) не їсть її цілою, а затягає під беріг, каміння, у якусь печеру і жде, аж тіло дещо скруштіє і аж тоді видає кусками і їсть. Але нам треба було знати, що крокодилі зробили, чи зроблять з юнаком. Тому рішено вбити бодай одного з них і заглянути у його нутроці.

Починається, отже, чатування над берегом на крокоділя, аж він зволить вийти з води на сушу. В ночі справа безнадійна, тому лягли ми з прибитими серцями, на відпочинок, щоб зраня скоро світ, розпочати чатування.

Ранок в Африці чудовий. Немає, як у нас, довгого переходу з темні до повного дня, а досить скоро ясніє. Найкращому мисливцеві з-поміж нас припала доля вбити крокоділя. Треба знати, що стріл мусить бути відразу смертельний, бо поранений завжди втече до води і навіть, як там сконає, ніхто його не витягне. А вже цілком несумісне стріляти крокоділя у воді.

Лежимо на березі, добре зашиті, і слідкуємо вздож і впоперек плеса, чи часом щось не скаламутить його поверхні. Наш мисливець примістився на скелі. Час видається вічністю. Голосні крики птиць не вгавають. А міжчасі добре розвиднілось. Відсвіжуючий легіт вздовж берегів ворушить травами, наповнюючи повітря дивним шумом, перериваним звуками різних тварин, навіть ревом ле-

вів. Ми лежимо. Серця в нас б'ються і, вічний сумнів, чи вийде... Але доля тим разом була нам прихильніша. Непомітно плесо при березі, на другому боці, заворушилось. Темна тінь голови без шелесту виринає, очі звірини оглядають простір — загрози немає, отже по хвилиній зупинці виринає величезне тілице ящура. Похрункуючи, прямує, у віддалі кілька метрів від берега, до кущів і там обертається головою до ріки. Якраз цього треба було нашому мисливцеві.

Напняття в нас досягло вершин, кожний підсвідомо стримує

**Здоровешна бестія! — мисливець і глядачі подивляють
впольованого крокодила**

віддих... Нагло повітря роздирає гук стрілу. Наш крокодил лише здригнувся і обезсилене тіло щільніше прилягло до землі розчспірівши безвладні лапи. Постріл був влучний в самий мозок.

Гук пострілу звабив чимало тубильців. Надувальним човном добрали ми до нашої здобичі і з горячковою цікавістю очікували висліду розтину живота, ошаджуючи черевну частину шкіри, яка є найціннішою. У внутрощах ми знайшли лише нижні кінцівки нашого бл. пам'яті друга, решта мусіла бути в животах інших. Але нам не було часу полювати на других.

Так ми втратили одного супровідника над рікою Баро.

Подвійне святкування роковин в Англії

В суботу 8-го липня 1967 року українська громада, СУМ та Пласт з'їхалися з кожного закутку Англії до Де-Монтфордського парку в Лестері, щоб гідно відзначити дві великі історичні річниці: 50-річчя Української Національної Революції та 25-річчя Української Повстанської Армії. На цей день призначено рівнож 19-ий Крайовий З'їзд СУМ Англії, що відбувався під кличем «Живи Україно в думках, серцях і чинах!»

Вже зранку, сумівці і пластуни в одностроях, прибували автобусами до парку. А за ними — тисячі українського громадянства, щоб гідно вшанувати ці два свята, а рівночасно засвідчити свою солідарність з Українською Національною Революцією.

Маніфестацію почато молитвою та національним гимном. Почесна президія маніфестації складалась із церковних представників: Іх Ексцеленція Кир Августин Горняк — Екзарх Української Католицької Церкви, о. Протопресвітер С. Молчанівський від УАПЦ, та уповноважених Союзу Українців Британії, Об'єднання Бувших Вояків Українців, Організації Українських Жінок, Союзу Українських Вчителів, Союзу Української Молоді, Пласту та Української Студентської Громади. В маніфестації також брали участь гості з Європейсь-

кого континенту: м-р. О. Коваль — голова ЦУ СУМ в Бельгії, м-р. А. Мельник — голова Центрального Представництва Української Еміграції в Німеччині.

Українські Кадети в Ноттінг-гаму, стояли в повному виряді на почесній стійці.

Командант святкувань, д. М. Гринюк, звітував голові Ділового Комітету д. Я. Деременді. Друг Деременда виголошуючи промову, закликав українську молодь продовжувати боротьбу за визволення Української Держави.

Глибоко змістову промову виголосив Іх Ексцеленція Кир Августин, за що учасники свята нагородили його гучними оплесками. Відтак о. Протопресвітер С. Молчанівський відчитав благословення та поздоровлення від Митрополита УАПЦ Ніканора. В своїм привітальнім слові о. С. Молчанівський пригадав слова Івана Франка: «Ум гостри — насталою волю», та підкреслив потребу мати нам свою інтелігенцію і загартовану молодь, яка буде основою нашого життя та боротьби за вільну державу. Голова Пласту Великобританії, п. А. Герасимович в своїй промові згадала про роллю Пласту в діях УПА, відчитуючи деякі імена визначних провідних членів УПА, що вийшли з рядів Пласту.

Від Головної Управи ЦПУЕН привітав учасників голова м-р.

Відділ юнацтва СУМ осередку Кіхлей з головою д. В. Дубілем після посвячення прапора. Між гістьми — голова КУ СУМ в Англії д. Ярослав Деремєнда

А. Мельник. В своїм слові він висловив протест проти московського імперіялізму та їхнього поневолення і русифікації українського народу. Голова ЦП-УЕН звернувся з закликом до учасників, щоб в час, як на українських землях, де провадиться далі боротьба за незалежну державу, тут у вільному світі працювали для звільнення наших братів і сестер та щоб закликати вільний світ ви-

ступати в обороні українських прав.

Привітальну частину маніфестації закінчив святочною доповіддю мгр. О. Коваль, голова ЦУ СУМ. (Текст його доповіді містимо на іншому місці цього числа).

Заключенням маніфестації була дефіляда осередків СУМ-у та Пласту перед трибуною, похід містом та зложенням вінка перед пам'ятником Незнаного

вояка. Довгими колонами йшла молодь та громада, тримаючи прапори й транспаренти. Гості, представники, Почесна Президія та Крайова Управа СУМ у Великобританії очолювали колони. Цей похід викликав немале враження серед англійців-глядачів, що бачили довгі колони на вулицях міста. Під пам'ятником стали трійками Почесна Президія та гості, молодь і громада оточили площу. Инж. П. Масний прочитав по англійськи резолюції в яких за-суджується Москву та її на-сильство над українським на-родом.

Співом «Ще не вмерла Україна» та зложення вінка голо-вою Почесної Президії манифе-стаційна частина закінчилася.

Концертова та конкурсова ча-стина здвигу СУМ-у відбулась у величавій залі «Де Монтфорд Гол», що її заповнили юнацтво та громадянство. Концертову частину започаткував хор Пла-сту, під керівництвом п. Вабу-няка. Дальше виступали осе-редки СУМ: хори, дусти, квар-тети і на закінчення поставле-но інсценізацію «Історична до-ба» у виконанні осередку СУМ Лестер. Ця інсценізація пов'я-зала княжу добу, козацьку до-бу, визвольні змагання, УПА та молоде теперішнє покоління.

В конкурсній частині брали участь першуни окружних здвигів: хори: балети і оркест-ри. Приємно відмітити, що рі-вень мистецтва і виконання чим раз підноситься, що є доказом твердої праці юнацтва і його керівників.

Конкурсова частина закінчи-лась врученням чаші першу-нам, яких глядачі нагородили гучними оплесками.

Пізним вечором закінчився конкурс. Юнацтво і громадян-ство роз'їжджається поволі до-мів. Деякі ще докінчують свої розмови коло автобусів.

Слова промовлені в допові-дях і закличах цієї великої ма-ніфестації врізались глибоко в пам'ять багатьох слухачів. Всі свідомі того, що на протязі дов-гих століть наш нарід створив свою власну історію і культу-ру, тому ми молоді сини і дочки нашого народу маємо незапере-чне право до своєї власної зем-лі. За осягнення цієї мети ве-лась на Україні велика бороть-ба, пов'язана з безчисельними жертвами. Щоби здобути волю нам треба боротись, віддати всі наші сили і працю. Ця бороть-ба вже переходить на нас — це третє покоління. Старайтесь не завести надій, які на нас покла-дають наші рідні на рідних землях.

виховниці I-го ступ. Анна Ластовецька

„КРИЛАТІ“ — ^{Д О Р У К} Ю _{Н А Ц Т В А}

З'їзд СУМ-у в Німеччині

ХІІ-ий делегатський З'їзд Спілки Української Молоді в Німеччині відбувся дня 6-го серпня 1967 р., на сумівському таборі ім. ген. Тараса Чупринки в Гомадінген. Участь у з'їзді взяло понад 30 делегатів.

В склад президії З'їзду ввійшли: д. Степан Мудрик — голова, д. Дмитро Злепко — заступник, Богдан Шупер та Стефанія Марків — секретари.

Голова президії відчитавши порядок нарад, згадав про смерть великого та заслуженого почесного сумівця бл. п. проф. Г. Ваценка та проголосив хвилину мовчанки, щоб вшанувати його пам'ять. Опісля привітав усіх присутніх, особливо гостей з Австрії, Франції, Англії, Канади та Америки.

По виборах комісії голова президії прочитав надіслані привіти, між ними привіт голови ЦУ СУМ, мігра Ковалю, голови КУ СУМ в Англії Я. Деремєнди, привіт голви Центрального Представництва в Німеччині мігра А. Мельника та Осередку СУМ ім. Івана Франка в Мюнхені. Окрім цього, присутні делегати передали усні привіти від своїх осередків. Усний привіт від КУ СУМ в Австрії передав д. П. Головінський.

Слідували відтак дві доповіді, виголошені д-ром Васьковичем, Головою Ради Виховників та д. Степаном Мудриком та звіти референтів уступаючих органів і членів Контрольної Комісії, а по жвавій дискусії над звітами,

уступаючій управі КУ СУМ більшістю голосів уділено абсолютну більшість голосів.

Відтак приступлено до вибору нових Органів КУ СУМ в Німеччині на каденцію 1967/68. Склад нововибраної Крайової Управи СУМ в Німеччині такий: д. Роман Дебрицький — голова, Микола Франкевич — заступник, Богдан Шупер — секретар, Степан Костюк — фінансовий, д. Мирон Залізняка — реф. мистецтва, Степан Дукаль — господарський, Ірена Яримо-вич та Ірена Григорців — члени КУ, Стефанія Марків, Дмитро Злепко та Надя Ковальчук — заступники членів управи. До Контрольної Комісії ввійшли: Петро Павличенко — голова, Іван Цур, Василь Сушко — члени, д. Володимир Костик, Петро Мудрик — заступники. Раду Виховників вибрано в такому складі: д-р Г. Васькович — голова, д. Степан Мудрик, Іван Холявка, д. Осип Пукальський та д. Іван Бобин — члени.

По слові подяки нововибраного голови, який заявив, що буде провадити працю по тій самій лінії, як це було дотепер, слідував вибір делегатів на ІХ-тий Конгрес Спілки Української Молоді. Делегатами вибрано л. Романа Дебрицького, Богдана Шупера та Миколу Франкевича. Делегатом на І. СКВУ був вибраний Р. Дебрицький. Опісля Голова Ради Виховників д-р Г. Васькович прочитав відповідні постанови та резолюції,

що їх З'їзд одноголосно схвалив.

Наприкінці був поданий в дискусію проект про закуп власної площі на сумівські табори. Було вирішено, що площу треба закупити до кінця цього року, а вибір та закуп площі передано в руки нововибраної Управи.

Кінцеве слово виголосив д. Степан Мудрик. XII-ий делегатський З'їзд КУ СУМ в Німеччині, який був знаменито підготований та успішно переведений, закінчено відспіванням українського національного гимну.

Богдан Шупер

Григор Крук: «При домашній роботі»

По суміських таборах

В А Н Г Л І Ї

П'ять тижнів відбулося в Тарасівці літнє таборування юнацтва СУМ у Великій Британії під кличем «Живи Україно, в думках, серцях і чинах» із програмою, яка в ділянці національного виховання молоді навізувалися тематично до всеукраїнських відзначень річниць Української Національної Револуції та Української Повстанської Армії. Недавною історичною минувшиною заповнені були гутірки, ватри й дописи, навантажуючи юні умітливими уявленнями про безперервний змагання українського народу за державну незалежність та розбуджуючи вольові прагнення на зразок визначніших постатей нової визвольної доби, щоб дати особистий вклад у справу визволення України.

Внутрішньо цьогорічний сумівський табір, як під оглядом програмовим, так і поділу за віком юнацтва, ділився на два Коші — Кош ч. 1 і Кош ч. 2. Вишкільним по суті був Кош ч. 1, у якому таборувала найстарша віком сумівська молодь між 15 і 24 роками життя. В більшості — це були впорядники й кандидати на впорядників СУМ. Програма вишкільного табору була на рівні вимог на 2-гий ступінь впорядника.

У вишкільному таборі взяло участь 163 члени юнацтва. З них більшість приступила до іспитів на досягнення початко-

вого, чи вищого ступеня у виховній системі старшого юнацтва. У висліді було наділено: першим ступнем виховника — 8 юнаків і юначок; другим ступнем впорядника — 9 юнаків і юначок; першим ступнем впорядника — 44 юнаки і юначки.

У ході діяльності вишкільного табору було святочно переведено в дружинники СУМ 32 юнаків і юначок.

Другий Кош з юнацтвом віком 8-15 років життя був виховно-відпочинковий по суті й начислав 570 членів юнацтва. Цей Кош поділявся на два курені: курінь старшого юнацтва (12-14 р.) і курінь молодшого юнацтва (8-12 р.). У курінях молодшого юнацтва перевагу над вишкільними зайняттями мали зайняття розвагові, а в курені старшого юнацтва — була рівновага обидвох зайнять.

Статистика сумівського літнього таборування:

	Кош ч. 1	Кош ч. 2	Разом
(вишкільний)			
Юнацтва	163	570	733
Команда	7	18	25
Кух. перс.	15	20	35
Гості-викл.	7	1	8
Разом	192	609	801

Командна обсада таборів

Функцію коменданта в обидвох Кошах виконував д. М. Гринюк, заступник голови КУ СУМ.

У складі команди 1-го Коша були: д-р С. М. Фостун — головний виховник, Б. Острожинський — осавул, І. Федечко — бунчужний, В. Вовк, — обозний, подр. В. Гринюк — реф. таборової преси в обидвох Кошах, под. Л. Деремєнда — медсестра в обидвох Кошах.

Для ведення табору-велетня, 2-го Коша, крім коменданта, було введено функцію кошового, на якого покликано д-га Б. Рогача. В цьому Коші діяв вишкільний гурток під керівництвом головного виховника д-га І. Овчарика. До команди входили теж дд. Ільчишин — бунчужний, Стефаняк — обозний, под. М. Ткачук — писар, М. Рогач — медсестра, дд. Нагайло і В. Мартинюк — куріні.

Молодь в обсаді табору

Функції куріних у Коші ч. 1 виконували молоді виховники: подруги А. Ластовецька і М. Волчанська та дд. Я. Беба і Б. Сверид. Всі інші таборові функції чотових і ройових в обидвох Кошах виконувала старша молодь, серед якої найбільш активними, крім згаданих вище, були: М. Юрків, В. Канюк, О. Гамуляк, П. Яцик, Н. Розгін, А. Кецик, Б. Мандрик, Г. Жупанська, О. Романюк, О. Козак, М. Коник, А. Стадник, С. Гринюк, О. Максимук, П. Губер, З. Сидор, О. Чорній, В. Дяківська, О. Яворська, О. Федечко, К. Коржан, Е. Канока, Л. Деремєнда, М. Ковалишин, П. Грицай, П. Бакай, Л. Вербовий, А. Тисячна. Крім них, на інших різних станови-

щах, зокрема ройових, був цілий ряд здібних молодих людей, які цілком добре вив'язувалися зі своїх завдань. Найвими були намагання зі сторони цієї молоді проявити себе активно в діяльності табору протягом 5-ти тижнів, користаючи з функційних повновастей самостійно виконувати працю та справлятися із завданнями, щоб оправдати довіря команди табору і Крайової Управи СУМ.

Виховно-вишкільна діяльність

Вишкільні зайняття у програмі обидвох Кошів було скорочено на рахунок дозвілля, розвагових, практичних і спортивних занять — до трьох годин денно.

У Коші ч. 1 виховно-вишкільна праця була ведена силами гостей-викладачів, якими були ред. Г. Драбат, мгр. П. Цимбалістий, дир. Ю. Заблоцький, п. І. Дмитрів, проф. І. Голубович, інж. В. Олеськів, дир. І. Равлюк, д. Я. Деремєнда, та членами команди: дд. М. Гринюком, П. Маслієм, гсд. Л. Варською, Марійкою Юрків, А. Ластовецькою, Г. Жупанською, і дд. М. Коником, Б. Мандриком.

Головних вишкільних тем було 26, деякі з них займали по 2-3 години. Тематика занять була різнорідна й не в системі шкільного навчання, а з цілеспрямовання на формування світогляду й характеру молоді української людини в національно-християнському дусі.

У рамках вишкільної програми відбувалися також курси:

а) сумкорів (юних кореспондентів), в якому взяло участь 20 таборовиків; викладачами були ред. Г. Драбат і под. В. Гринок.

б) військовознавства — кер-д-р С. М. Фостун; вишкільниками були дд. П. Маслій, В. Лесюк, П. Цісарський.

в) українських народніх танців — з метою підготовки до пописів.

Новим форумом вишколу, самостійного думання й особистої підготовки були два панелі на теми: «Як молодь бачить старше українське громадянство» і «Як може українська молодь допомагати українському народові в його визвольній боротьбі». До цих тем виступала молодь з короткими рефератами, в яких думки її були співзвучними з поглядами старших керівників СУМ.

Якщо долучити до проведеної вишкільної праці ще й практичний досвід, здобутий молоддю протягом таборування, особливо виконання різних функцій у системі таборового життя, — тоді легко буде зрозуміти й оцінити вартість таборування, що мусить служити заохотою батькам висилати своїх дітей до таборів. До того ще треба додати, що деяка частина молоді виконувала всякі технічні функції в таборі і в той спосіб розвивала свої технічні знання.

Найстарша молодь, що була в керівництві табору, а також функційна, говорила поміж собою українською мовою, і в цьому відношенні запримічено

значно кращий стан, як попереднього року.

Виховно-вишкільна програма Коша ч. 2 була ведена силами учасників табору за винятком п. М. Кондрина, що, як гість, мав кілька гутірок. Під керівництвом головного виховника, д-га І. Овчарика, діяв вишкільний гурток у складі подруги мгра Л. Поврозник, Б. Крушельницької, дд. П. Маслія і О. Мороза, а вишкільну працю провадили також впорядники і дружинники: М. Волчанська, Б. Мандрик, М. Юрків, Г. Жупанська, С. Гринок, З. Сидор, Левицький, А. Тисячна і Я. Беба. Також члени команди відбували зайняття з юнацтвом. За цілий час діяльності Коша ч. 2 відбувалися зайняття з українознавства для тих із юнацтва, що слабо володіють українською мовою, яких, на жаль було біля 100.

Завдяки старанням спортивного референта КУ СУМ д-га П. Маслія у 2-му Коші зорганізовано таборіві футбольні ліги й це внесло велике зацікавлення у спортивне життя табору, бо змагання відбувалися поміж 14 командами і в них брало участь 156 змагуни. Під час попису в другу неділю таборування 2-го Коша першунам молодшого і старшого юнацтва були роздані спортові трофеї.

Цікавим показником для СУМ нашого терену був факт, що з числа 163 учасників 1-го вишкільного Коша одна третя, точніше 57, зголосилася добровільно до праці у 2-му Коші. Табір

має свій чар, але також і невидгоди, тому подивугідним є рішення такої кількості юнацтва зносити таборві умови й невидгоди. Це виразний прояв провідницького наставлення та прикмет, виплеканих у СУМ, і може служити винагородою всім тим, які трудяться з молоддю.

З подивом і вдячністю складаємо признання Всечеснішому отцеві А. Гринахові, який заступав капеляна СУМ, отця д-ра А. Михальського; він був духовним опікуном цілого сумівського таборування. У надзвичайному перевантаженні душпастирськими обов'язками, зокрема у зв'язку зі смертю й похоронами бл. п. о. В. Паславського, Всечесніший о. Андрій відправляв щонеділі Служби Вожі, виголошував проповіді, сповідав і причащав сотні юнацтва. Треба радіти також із того, що табір відвідували й інші отці душпастирі, зокрема канцлер Екзархату Всеч. о. д-р С. Вівчарук, що вітав табір від Владики Кир Августина, о. д-р В. Дзьоба, о. д-р Т. Тисак, о. Є. Кушко, ЧСВВ, о. Й. Кончак, ЧСВВ, й інші отці. Релігійні науки й Богослуження завершили виховно-вишкільну програму сумівських таборівань. Плекання українських традицій в таборі відзначено свяченням ооців на свято Спаса та короткою програмою обжинків.

Творчість табору була задокументована виданням 4-ьох чисел «Юнацького Клича» — таборові газетки, тиражем 1600

примірників, 70 друкваних сторінок з оригінальним матеріалом юнацтва, що зображує майже кожний аспект життя в таборі. Між тим матеріалом знаходимо добре продумані твори молодих авторів, як В. Мандрика, П. Бакая, М. Юрків, М. Волчанської й ін. Також творчі зусилля таборовиків задокументовано в програмі ватри й пописів, які були присвячені цьогорічним національним річницям.

В програмі таборів не бракувало розваг чи приємно використаного часу, а ними були купелі в басейні і ріці, поїздки до гостинних громад Ноттінгаму й Дарбі, де відбувалися танцювальні забави й прийняття для таборян, а також танці в таборі, де наймолодші таборяни розважалися при власній таборовій оркестрі.

Перебуваючи в гостях української субівської громади в Ноттінгамі, сумівська молодь відвідала музей ім. С. Бандери і в той спосіб віддала пошану великому синові українського народу.

Це лиш найголовніші зіставлення з цілоти сумівського таборування, щоб представити вложене зусилля у його веденні й ту духову потенцію, яка без сумніву діє на молодь під час таборування.

В тому зусиллі провадження табору треба окремо оцінити й відзначити відданий і безкорисний труд працівників у таборовій кухні, у якій працювали пані і панове: І. Федечко, М.

Янківська, В. Шалатина, П. Прус, О. Левицький, Г. Скрипець, А. Ванат, В. Гавдяк, П. Прус, П. Левицький, В. Дем'янчук, О. Розмаїтій, В. Гамуляк, Г. Габрик, А. і І. Кошміраки, Ш. Волошин, О. Нагайло, Р. Чіча, О. Левицька, А. Ройко, Т. Данилів, С. Шляхетко, Е. Ковалишин, А. Ільчишин, В. Мерлюк, І. Гамуляк, О. Микитій, С. Спишник, Ю. Яремко, Микуліп. М. Ференц, Баран, Іроденко, Вільницький, М. Сліпак, М. Ремізовський; це всі ті скромні трудівники, що займалися працею в кухні, або виконували інші технічні роботи.

Добре вив'язувалися зі своїх технічних обов'язків деякі юнаки і юначки, серед яких варто відмітити Я. Гавриляка, таб. писар, Х. Лебідь і А. Гевка — медсестри, Р. Деремеду, кер. таборової кантини.

Підсумовуючи всесторонньо сумівське таборування 1967 р.,

вилучено з нього деякі негативні зауваги, які в збірноті 800 людей могли легко мати місце. Проте, на вазі між користями, які дає табір, і випадками, що ними не можна радіти, — це макове зерно на тлі соняшного диску.

Найщасливішим ствердженням, що можна зробити з цілоти табору, — це те, що він пройшов з великим успіхом.

За це признання і gratуляції: комендантові табору д-ві М. Гринюкові, кошовому табору д-ві Б. Рогачеві, головному виховникам дд. С. М. Фостуніві й І. Овчарикові, членам команди і вишкільного гуртка, творчій молоді — всім функційним і технічним працівникам.

Вдячність і подяка висловлюється: Всечеснішим отцям, зокрема о. Андрієві Гринахові, всім гостям-викладачам, технічним працівникам і трудівникам таборової кухні.

Крайова Управа СУМ у Великій Британії

Сумівська оселя «Тарасівка»

В цьому дописі хочу поділитися з моїми враженнями з сумівської оселі «Тарасівка», що міститься в середній Англії.

В серпневий ранок ц. р. їдуть батьки і громадянство з нашої громади Ковентрі автобусом до вишкільно-відпочинкової оселі. Вже недалеко оселі видно гарний краєвид, багато зелені, гострий терен і поля. Доїжджаємо до оселі, здалека видніс прапор, а нам назустріч вихо-

дить варта. Зустрічаємося з обслугою і виховниками.

Всі радо нас тут вітають, діляться своїми враженнями про персбіг праці табору, служать нам порадами та гостять нас теплим чаєм. Довкола чути тільки свою рідну мову. Вдыхаємо здорове, свіже повітря. Почуваємося тут, мов удома, на Україні. Оселя тут прекрасна: видно великий простір, багато зелені (дерев, сад, кущів), по-

біч пливе ріка з чистою водою, а навколо видніють поля збіжжя. На зеленій долині розташовані шатра і бараки.

Заглядаємо до шатер, ліжка рівно позастелювані, убрання гарно повішане, всюди видно лад і порядок. Бачимо веселе юнацтво в одностроях, опалене сонцем і вітром.

З уваги на непевну погоду, всі збираємося в призначене приміщення, де має відбутися Служба Божа. Службу Божу відправив о. Гринах, виголосивши повчальну проповідь до юнацтва.

Всіх зібраних і гостей привітав заступник голови КУ СУМ в Англії д. М. Гринюк, який попросив гостей до слова, між ними були: з Канади подруга Леся Бандера, представниця з Америки пані Остапюк. Гості сердечними словами привітали юнацтво, бажаючи їм доброго відпочинку та успіхів.

З промови М. Гринюка довідалися про досягнення і потреби оселі. На оселі, на другім таборі, цього року таборує понад 600 молодшого юнацтва. Вперше цього року перебрали старші сумівці виховання над молодшим юнацтвом. Треба радіти з цього приводу СУМ в Англії, що молода генерація, яка виросла в рядах СУМ бере на себе виховну працю з dorостаючою молоддю, стаючи на місце старших виховників. Треба ствердити, що молоді виховники під умілим і досвідченим керівництвом свій обов'язок виконують зі свідомістю і любов'ю до юнацтва.

Бачу, що юнацтво є дисципліноване, виховники умілим способом підходять до юнацтва, звертають їм увагу та допомагають де тільки треба.

Під час Служби Вожої звертаюся до молодого виховника Я. Беба з просьбою, чи не міг би з дитиною перейти на друге місце. Він відповідає чемно, що не можна, такий в нас наказ. В таборі під час обіду, з якого всі могли екористати, завдяки доброму кухонного персоналу бачу: юнацтво на свіжому повітрі в тиші обідає; всі мийуть і старанно витирають, ідунки, відносячи їх на своє місце.

Зустрічаємося з юнацтвом, яке з охотою з нами говорить чистою українською мовою, розказують нам про перебіг таборування і пригоди в таборі. Всі твердять, що їм на оселі добре і весело.

Можна ствердити, що юнацтво на оселі «Тарасівка» має гарний простір, зелень, басейн до купання, спортову площу та ріку.

Юнацтво, перебуваючи на оселі в українському середовищі, крім доброго відпочинку, зацікавиться з українськими звичаями, вивчає пісні і танки. Про це свідчать добре підготований концерт юнацтва. І рівнож юнацтво поширює своє знання про свою батьківщину — Україну.

Школа тільки, що не всі батьки доцінюють виховне значення таборів і не дозволяють своїм дітям брати участь у вишкільно-відпочинкових таборах СУМ-у в Англії. **П. Гнатів**

У Б е л ь г і ї

Від 8-го до 29-го липня ц. р. відбувався вже другий з черги літній табір на власній оселі «Франкополе». Цього року було дещо більше учасників, ніж торік — всіх разом коло 160. Табір поділений на два підтабори — кіш юначок та кіш юнаків.

Цьогорічний табір був багатокращий, ніж минулий, головню через те, що погода була гарна — ні одного дощового дня, тоді як торік кожного дня падав дощ.

Зайняття також були цікаві, а крім них головну увагу звернув на себе спорт. В склад таборової команди входили: комендант д. Рен з Німеччини, заступник д. Сидор Марко, писар под. Зірка Коваль, бунчужні: под. Ірина Гавришко з Англії та д. М. Хома, курінні: подруги Ірка Галюк і Марійка Грабець з Франції, та друзі Ярослав Гасвський з Франції, Євген Чепак і Орест Прокопець (студенти з Риму), виховники: под. Госейко з Франції, Марія Карпа, Віра Лавриненко, д. О. Коваль, голова ЦУ СУМ, д. Ощипко, голова КУ СУМ, який не був постійно на таборі, бо полагоджував справи, пов'язані з приїздом «Критатих» до Бельгії, д. Ткачук з Англії — учитель танків та д. Ярослав Добш. Нашим духовним виховником був о. Гайдуківський з Риму, якого діти зразу полюбили, але який, на жаль, мусів від'їхати від нас, не дочекавши закінчення табору. На його місце приїхав нам усім знаний і

улюблений капелян СУМ, о. д-р Б. Курилас.

Розпорядок денних зайнять приблизно такий: 7 год. вставання, руханка, відтак молитва, снідання, після чого йшли три гутірки. Для дітей, які не володіли українською мовою, відбувалися окремі гутірки. По обіді відбувалися розвагові виклади, як танці, спів, спорт, прогулянки тощо.

Завдяки чудовій погоді, майже щодня відбувалася прогулянка, під час якої було купання в річці поблизу «Франкополя». На першому місці в таборових зайняттях стояв спорт, як відбиванка, столовий теніс, стрільня, копаний м'яч, біги-перегони тощо.

Традиційною подією — була ватра, довкола якої до пізньої ночі лунали пісні, жарти, сміхи.

В неділю 16-го липня весь табір їздив на прощу до святого містечка Бане, недалеко нашої оселі. Там відправив Службу Божу Владика Кир Іван Бучко.

Другий тиждень пролетів дуже швидко, бо всі вже привикли до таборового життя і кожний знав денний порядок. До нас зголосилося чимало визначних людей. В четвер 20-го липня приїхав Кир І. Вучко. Вхідна брама була прикрашена написом «Вітай Владико». Ми радо привітали Йх Ексцеленцію. Друг Коваль подякував Владичі за те, що він приїхав на той «клаптик України», що його Владика рік тому посвятив. А голова вітав його традиційним

хлібом і сіллю. Наймолодша юначка Оксана Ткачук вручали Владиці букет квітів, а юначки Дарка Галабурда, Ірка Пунда та Віра Коваль стелили дорогу квітами.

Після малого прийняття відбувся концерт на честь Дорогого гостя. В ньому взяли участь хористи і танцюристи, а найсимпатичнішою точкою був сольоспів малої співачки Іванки Чепак, яка виконала пісню «Для України». Після оглядин табору і каплички відбулись вільноручні вправи наймолодшого юнацтва під проводом пані Госейко, з допомогою д. Хоми.

Другим таким поважним гостем, був монсьєнор Дежарден, який загостив до нас в неділю 24-го липня. На пам'ятку дорогому гостеві подаровано вишивану подушку роботи пані Галабурди.

Далі нас відвідала команда польського табору, яка таборувала 30 км. від нас. Польським таборовикам дуже сподобалася наша оселя; на прощання ми зробили спільну знімку.

Почався третій тиждень таборування, коли до нас приїхав дуже милий гість з Марокко, д-р Витязь. Він показав нам діапозитиви з міста його перебування і фільмував наш табір. Наступного дня ми мали нагоду бачити діапозитиви з минулорічного таборування, що їх нам вислав наш дорогий при-

тель і виховник о. Дмитро Сенів з Австралії.

Настала п'ятниця — передостанній день таборування. По обіді відбулися спортові змагання. В суботу відбулася збірка, під час якої проголошено вислід іспитів, а по обіді Сумівський Здвиг. Першою точкою був апель, в якому також взяли участь англійські пластунки, котрі таборували на «Франкополі». Далі йшли привіти представників наших установ, відтак попис молоді — танці, співи, вільноручні вправи. Програмою керувала под. Віра Лавриненко, заповідаючи всі точки українською та французькою мовами. Здвиг закінчено уривком з опери «Запорожець за Дунаєм».

Піля вечері відбулася прощальна ватра, що її підпалено двома сумівцями і двома пластунами (англійськими) під звуки пісні «Коли в вечір світять зорі». Навкруги ватри зібрались гості, батьки й сумівці. Їх забавляли співами, скетчами тощо. Після ватри одні пішли спати, інші на забаву, а треті, особливо молодь, сиділи до ранку навколо ватри.

Ранком, з слезами в очах, прощалися сумівці-таборовики з своїми друзями й подругами, бо чар табору липається роками в серцях і думках молсді. Якраз цей чар нас тягне знову до табору, де знову стрінемося, повні втіхи й радості.

Марійка Галабурда

У Франції

Цьогорічний сумівський табір ім. УПА у Франції відбувся в посілости павів Володимира і Зеновія Заклинських на т. зв. «Люїзарді» в департаменті Ен, над річкою Ен. Організацією табору займався член КУ д. Василь Бідник. На адміністративного директора табору відповідального перед французькою

днів вільних від виступів і під проводом голови Центральної Управи д. Омеляна Коваля, проф. В. Шаяна й мистецького керівника «Крилатих» О. Буряка, вступили до табору ім. УПА у Франції. Група сумівців з Англії взяла участь в похоронах покійного сумівця Ореста Дубового.

Таборовики табору ім. УПА (Франція) виступають перед громадою земляків в господі п. Скрипки

владою, запрошено п. К. Дубового з Ліону, який перед початком табору вислав двох синів-сумівців до «Люїзарду» розставляти шатра. В поворотній дорозі до Ліону ті сумівці, що їхали на мотоциклі, зударилися з тягаровим автотом і один із них, 14-літній Орест, згинув у цій катастрофі, другий був поранений. Так трагічно почалася історія цьогорічного табору.

Та гнітючу атмосферу розпогодив дещо приїзд «Крилатих» з Брадфорду, які у своїй поїздки по Європі мали кілька

Життя не знає застою, молодь — перешкод. Молоді сумівці з Франції та Англії скоро знайшли спільну українську мову, якою могли порозумітися, бо «англійські» сумівці не знали французької, а «французькі» англійської. Серед «Крилатих» багато гарних юначок і юнаків, а серед «французьких» — не менше. Піщили в рух жарти та розмови, у яких «англійські» сумівці домінували своєю поправною українською мовою, а «французькі» — незимушеними дотепами. «Англійці» спершу

Директор «Шляху Перемоги» та сумівський діяч, довголітній секретар та член КУ СУМ в Німеччині Іван Холявка з дружиною Надею (також була секретаркою КУ) у відвідинах на сумівському таборі у Франції. Перший зправа тенор Міро Скала-Старицький, четвертий зправа проф. Мирослав Антонович, диригент славного Утрехтського хору. Третій зліва власник Люїзарду дир. Володимир Заклинський

«перелякалися» браком комфорту на «Люїзарді», а «французи» англійської вразливості на модерний комфорт. Та при спільних імпровізованих обідах і вечерах на зеленій траві з їдунками на колінах передавали собі ложки і виделки («англійці» приїхали без їдункового виряду, але в гарних сумівських одностроях), настрої покращав, жартам і дотепам не було кінця, так, що не харчове «співіснування» зразу втворило дружні й товариські відносини-«контакти».

Вечором того самого дня

«Крилаті» пописувалися в таборній кухні зразками свого балетного мистецтва, а «французькі» таборовики своєю самодіяльністю хорového співу і гри на інструментах. Після такої виміни вминь, дотепів та жартів почалася виміна адрес, а то й сльози в очах при від'їзді «Крилатих», які завоювали серця деяких «французьких» юначок і юнаків і навпаки. Користь таких міжконтинентальних сумівських зустрічей та, що це юнацтво, силою незнапня місцевих мов, мусить порозуміватися між собою українською мо-

ною, писати собі по-українськи, тощо. Було б побажаним, щоб такі зустрічі входили в обов'язкову програму сумівського виховання. Це, на нашу думку, єдиний шлях, щоб українська, на чужині народжена, молодь говорила українською мовою без зайвої заохоти. Минулорічні відвідини «летючого» сумівського табору з Америки й цьогогорічні відвідини «Крилатих» є найпереконливішим аргументом для цього. Як «американські», так і «англійські» сумівці залишилися у Франції найкращі враження й заохоту до опанування української мови, бо вони під цим оглядом перевищували «французьких» сумівців.

Відкрив табір ім. УПА на «Люїзарді» голова Центральної Управи СУМ д. Омелян Коваль короткою патріотичною промовою, що надало святкового настрою. На цьому відкритті подано командний склад табору, до якого входили: В. Лєник (комендант), о. д-р Василик, генеральний вікарій (капелян і виховник), В. Вородай (головний виховник), Дарія Мельникович (бунчужна), Василь Бідник (бунчужний), Іван-Петро Юцишин (писар), Петро Кучинський (обозний), Домінік Голубінка (спортовий референт), К. Дубовий (господар). Кухню вела пані Масна («наймолодша» 85-літня «сумівка»), вічно молода і моторна, що, приглядаючись до

Група таборовиків оглядає винницю п. Скрипки в районі Божоле. Пап Скрипка другий зправа; біля нього (третій зправа) комендант табору Володимир Лєник

хореографічних пописів «Крилатих», пішла в танець-коломийку з юнаком Ющерином. Доречі, цей юнак, — «камінь предкновенія» табору своєю балакучістю й дотепами.

Програма таборових зайнять

мі сумівці, а виховники доповнювали їх своїми заввагами. Ці доповіді й дискусії були оригінальною й цікавою новиною, яка заставляла активно працювати над темами заавансованих доповідачів-сумівців брати

Ген. Вікарій і катехит сумівського табору у Франції о. д-р Василик осідлав знову свого «сталевого» коня, щоб відвідати своїх парафіян

та вишколу українознавства почалася після від'їзду симпатичних «Крилатих», які внесли справжній сумівсько-таборовий настрій і атмосферу. Ця програма складалася в основному з дообідніх гутірок, псобіднього короткого відпочинку, купання в річці Ен, прогулянок та мандрівок, вечірніх доповідей та дискусій, які вели і робили са-

учать в дискусіях всіх присутніх. На жаль, ці доповіді й дискусії велися в більшості французькою мовою тому, що не всі таборовики достатньо розуміють українську мову.

Цьогорічний табір був багатий відвідинами визначних українських громадян з Франції, Голляндії, Німеччини, Бельгії, Англії. Це найперше панство

інж. Мельниковичі з Парижу, д-р Мирослав Антонович з Голландії, п-во Холявки з Мюнхену, п-во Старицькі з Парижу, проф. Шаян з Лондону, п-во Лодинські з Ліону та декілька українських родин з околиці Ліону, які гостили у себе таборовиків під час їх мандрівок.

Цікавими таборовими імпрезами були т. зв. ватри або сумівські вогники, на яких пописувалися таборовики хоровими й сольовими співами, грою на інструментах (група Е. Бородая з Ліону, що славиться своїми виступами і перед чужинцями). Атракцією цих «вогників» було печення риб, ковбасок та інших їстівних «предметів», варення сиру на білому вині, т. зв. «фондю самоярд», коломийок в супроводі мандолінової оркестри групи Бородая.

Кожної неділі і свята о. д-р Василик відправляв на таборі співану Службу Богу, що її цього року співали всі таборовики й принагідні гості-відвідувачі, з сольовим «Вірою» д-ра Антоновича й не менше голосово помітної пані Лодинської, постійного «дяка» о. Василика.

Таборовики зробили декілька цікавих топографічних і краєзнавчих прогулянок, під час яких відвідували українських поселенців у Франції, які їх сердечно й багато вгощали. Під кінець таборування, у п'ятницю 25-го серпня, табір дав концерт сумівської самодіяльності для місцевих французів, які захоплювалися українським народнім мистецтвом, особливо співами й танцями. Друг Леник уміє

поєднувати розвагу з наукою, розвеселювати молодь, яка його щиро полюбила. Кость Дубовий з Ліону був дуже добрим директором-господарем, пані Масна — незаступимою кухаркою. Словом, хоч табір цього року був малочисленим, то не мен-

Весною цього року трапився в сумівській мистецькій групі з Ліону (Франція) нещасливий випадок. Поранений п. Петрик хворіє ще до сьогодні, а подруга Оля Вільчинська, що мала глибоку рану на лиці вже повністю повернулася до здоров'я. Маємо надію, що скоро зникне також шрам, який залишився ще від рани. Тут бачимо Олю з її вірним приятелем — собакою.

ще вдалим, веселим, корисним і позитивним. Під час одного таборового вогника відбулося врочисте запряження нових сумівців, вручення нагород за успішні іспити й відзнак таборування.

М. С.

У Н і м е ч ч и н і

Казали мені написати про мої враження з табору. Але годі писати щороку на початку вакацій про радісне таборове життя, про чудову природу і довгоочікуваний відпочинок. Була я минулих років на різних таборах, в Англії, Бельгії, у Франції і щороку здається, що табір цим разом найкращий, найприємніший. І, думаю, що читачі вже теж звикли до всяких оповідань про табори.

Хотілося б мені написати якось дуже щиро про мої цьогорічні враження.

Отож, приїхала я сюди на сумівський табір у Гомадінген три дні тому, а вже стільки маю до

оповідання! Вже здался видніє на горбочку прапор, ось уже польова кухня... Шатер ще не видно. Вони поховані на затишній галявині під широкими смереками. Відразу ввечері мала відбутися ватра. Ще, очевидно, ніхто не був підготований до справжньої програми, тільки кожний сумівець імпровізував так, що кожний осередок чимось пописався, і ватра зі співами, танцями й скетчами гарно вдалася.

За цих коротких кілька днів відбулися й інші події. В неділю цілий табір вітав Єпископа Кир Платона з Мюнхену і вислухав Службу Божу. По смач-

Юнацтво під час гутірки на сумівському таборі в Гомадінген

нім обіді, що його завдячуємо видатним кухарям, сумівці дали короткий попис перед Єпископом і гістьми. Хоч через слизьку підлогу одна сумівка посковзнулася, хоч ще всіх танців добре не знали, виступ удався. Але це не було перше осягнення цієї гарної днини.

Деся коло четвертої години з'явилися в нас молоді німці з сусіднього села. Це дружина копаного м'яча. Наші хлопці швидко зібралися і почалося змагання. На славу нашим сумівцям вже по першій половині гри перемога була по нашим боці. Смішно було дивитися на дальшу гру: воротар спокійно собі сидів і позіхав, інший грач сперся до огороди і слухав радіо. Хтось флегматично їм звернув увагу:

— Гей, хлопці, бодей вдавай-те, що граєте! Так не випадає!

І так без особливого зусилля наші «атлети» виграли змагання копаного м'яча.

Після полудня від'їхав Владика, якого попрощали отаман і таборова команда.

Котрась юначка висловила жаль, що гості так швидко покидають табір, бо «кожного дня були б такі добрі обіди». Ще варто згадати про гарну забаву з музикантами «Комарями», по якій ніхто не хотів розходитися до шатер.

Сьогодні вже поважний день. Від ранку заняття, одні цікаві, інші менше, але всі однаково корисні.

Тепер далі пливе таборове життя і, напевно, будуть і інші пригоди.

Лариса Вітошинська

Високий гість на сумівському таборі

До цьогорічного табору Спільки Української Молоді в Німеччині, який вже упродовж трьох років відбувається біля села Гомадінген, в неділю 30. 7. завітав високий гість з Мюнхену — Його Ексселенція, Апостольський Екзарх для Українців у Німеччині, Кир Платон Корниляк. Останні дні перед відвідинами Владики були вивопнені пильним підготовленням сумівської молоді, яка вклала багато трудів для того, щоб могли гідно привітати достойного Гостя.

В неділю рано зібралися всі учасники табору в святкових сумівських одностроях, щоб пе-

ред вхідною брамою табору очікувати Владика. Недовго мусіли чекати сумівці, як над'їхав Владика, якого привітали Голова Крайової Управи Спільки Української Молоді в Німеччині д. Степан Костюк та члени команди табору, передаючи Владичі букети квітів. Тоді Владика, в супроводі голови КУ та отамана табору, обійшов почесну колону сумівців. Потім відбулася Архиерейська Служба Божа, що її правили о. д-р Флавіан Попан і о. Йосиф Марторель.

Під час Служби Божої Владика виголосив цікаву доповідь

релігійного змісту. Співав сумівський хор під керівництвом М. Залізняка. По спільному обіді з головою КУ, командою табору та представниками німецької громади в Гомадінгені, між ними із заступником посадника, сумівці влаштували на честь Владики малий концерт зі співами, народними танцями та рецитаціями. В концерті успішно брали участь танцювальні гуртки поодиноких осередків, збірний сумівський хор під керів-

ництвом д. Шура, а рівнож най-молодші сумівки та сумівці, які гарно задеклямованими віршами втішили Владикау.

Що Владика дуже цікавився працею молоді, а особливо її побутом на таборі, виявилось, коли він, хоч час його був обмежений, роздав таборовикам образки і оглянув цілий табір, щоб запізнатися з умовами, за яких діє українська молодь за три тижні таборування.

Богдан Шупер

У К а н а д і

Дзвінками дитячого галасу повповнилися знову кедрові ліси на сумівській оселі «Веселка» біля Актону в Канаді.

Перша трижизнева тура таборування нашого сумівського доросту прибула на «Веселку» вже в суботу, 1-го липня, а наступного дня в неділю, 2-го липня 1967 р., відбулось офіційне відкриття табору, що має назву «Волинь». Вже в першому дні загальне число таборовиків виносило 221, у тому 129 юнаків та 82 юначки.

Ласкаве сонце теплого літа стелить свої ласки на вистручені колони сумівської молоді. Серед настрою молитовної тиші й величі зелені прийшла перша Служба Божа, що її на вільному повітрі відправив капелян СУМ о. Роман Набережний. Кितिця свіжих пільних роменів на престолі у унісон зі синявою далекого неба, здається, співають пісню турботи про наших дітей. Тон тієї виразної журби

слідний у сердечній проповіді отця капеляна до зібраних таборовиків. Мимоволі приглядаюся до напису на далекій таборовій платформі: «Живи, Україно, в серцях, душах і чинах». Яюсь самотужки шукаю за личком моєї доні, молюся сердечно до Того, що шле життєдайне сонце на голівки нашої дітвори, щоб ідея цього гасла вросла в душі наших дітей. Для цієї ж бо ідеї працює сумівська оселя. За нею горить виразне і гаряче церце нашої української мови.

Коли останні слова молитви «Боже, вислухай благання» губляться в лісах, у колонах нашої молоді, мені здається, маршує виразна візія нашої історичної вічності й живучости, що стелиться нам тут так виразно на шляхах нашого життєвого ходу поза межами України.

Після Богослужби відбувається таборовий звіт. Зворушливо та тепло промовляє до зібраних

таборовиків п. Володимир Окіпнюк, булавний Крайової Управи СУМ і заступник голови Осередку. Він кидає між сумівську молодь важкі слова сумівських ідей, що є рівночасно невід'ємною частиною наших національних вірувань.

П. Окіпнюк офіційно представляє нового коменданта табору — дир. Ярослава Сербина, знаного громадського діяча з Монтрсали та великого приятеля нашої молоді. Промовляючи до таборовиків, п. Сербин відмічує зокрема ідеї та цілі гуртового життя молоді та спільного таборування. Ці самі ідеї розвиває теж опісля о. капелян Набережний у своєму слові до молоді.

Захисними стежками оселі «Веселка» ходить виразна радість літа. Мені здається, що там подальше — верхами диких кипарисів з вітрами ходить подих людського щастя, що все торгає людським серцем на вид гарних наших дітей. То з ними пов'язана наша життєва мета та наше туземне щастя, майбутнє.

*

Цьогорічний склад команди виховно-відпочинкового табору: дир. Ярослав Сербин — комендант, Лев Керечинський з Чикаго — бунчужний, Люба Горіх — головна виховниця, Оля Дейнека — таборовий писар, Олена Головата — заступниця головної виховниці й обозна, п-і Люба Фенин — медсестра, Володимир Брехун — обозний, Євген Гнип — адміністратор, о. Тимотей Міненко та о. Роман Набережний — капеляни.

Самодіяльними гуртками проводять: Юлія Кухарчук — спортова референтка та Люба Мороз — референтка самодіяльних гуртків.

Обов'язки виховниць у дівочому таборі сповняють: Оксана Дацьків, Орися Перун та Маруся Вородач.

Виховниками у хлоп'ячому таборі є: Тарас Шекало, Богдан Лецишин, Степан Белей, Ярослав Грод та Володимир Брехун.

Обов'язки впорядниць виконують: Ірина Богун, Леся Космина, Ліда Бонк, Віра Голіяд, Катерина Гнип, Ірина Окіпнюк, Віра Гамівка, Ліда Соловій, Славка Ваврух, Марта Добрянська та Надя Серета.

Впорядниками у хлоп'ячому підтаборі є: Олег Войко, Ярослав Пекарух, Богдан Драчевич, Мирон Крамар, Володимир Піх. Роман Журба, Зенон Кульчицький, Тарас Дусанівський, Ігор Баб'як, Олег Онуфрик, Євген Дороняк та Василь Ковальчук.

Таборова кухня на «Веселці» приведена до дуже приємливої форми. Вона чиста та привітна. Іри приготуванні страв для таборовиків працюють пані: Олена Мороз, Катерина Сташинська, Анна Ваврух, Марія Шелепінська, Анна Крутиголова, Анна Віда, Анна Перун, Анна Бочко та Наталка Дідур.

Обов'язки нічного вартівника оселі сповняє п. Степан Витвицький.

У цьогорічному літньому сезоні «Веселка» видимо поліпшена. Скрізь по простірній таборовій

площі заінстальовані водограйки, які в часі літньої спеки забезпечують дитвору в чисту питну воду. Побудовано новий будинок для приміщення таборової шпитальки з двома великими кімнатами для евентуальних хворих таборовиків. З цього нового й дуже кінцевого набутку зокрема вдоволена п-і Люба Фенин — медсестра, бо це у великій мірі влегшує проведення санітарної опіки над таборовиками. При цьому треба відмінити, що забезпечення шпитальними ліками першої потреби взяв на себе д-р Микола Остафійчук з Ошави. Мені постійно нагадує ця завзята людина наших лікарів-громадян ще дома, коли в них був час не лише на свою професійну роботу, але й на громадські обов'язки. Я, здається, не знаю такої імпрези чи гуртових наших з'їздів та імпрез, де не було б Остафійчуків із своєю допоміжною рукою та ніде не голошеною даниною.

Теж і цього року опікун «Веселки» п. Василь Бицик завів на оселі городовину та викосив траву по таборових площах, що аж присмно глянути оком довкруги. Останні такти вистукувані Василем Бициком та Ярославом Сташинським при виконанні шпитальники належать до тих пильних робіт людей, які свій час, гріш та старання віддають для добра цієї великої справи, що їй на ім'я — виховання нашого доросту.

Виховно-відпочинковий табір на оелі «Веселка» біля Актону почав щасливо й успішно свою

тяжку й відповідальну роботу для добра нашого доросту.

*

Друга тура літнього таборування старшого сумівського доросту на виховно-відпочинковій оселі СУМ «Веселка» в Актоні біля Торонта в Канаді закінчилася 12 серпня 1967 р. Продовж останніх трьох тижнів на оселі «Веселка» таборувало 73 хлопці та 86 дівчат. Загальне число сумівської молоді, яка перебула частину своїх літніх ферій на «Веселці» цього літа, вносить кругло ок. чотири сотні дітей.

Командний склад оселі в другій турі залишився той самий, що й в першій.

Функції виховниць дівочого підтабору на «Веселці» в час другої тури таборування сповняли: Перун Оріся та Бородач Маруся — провідниці самодіяльних гуртків, Дейнека Марія — провідниця дівочої спортової ланки, Шекало Мирослава та Мороз Люба — виховниці та інструктори співу і Оксана Левицька з Мінеаполіс. Крім цього Леся Гнатиків асистувала на «Веселці» у таборовій шпитальці.

У хлоп'ячому підтаборі працювали виховники: Белей Степан, Грод Ярослав, Лецишин Богдан, Шекало Тарас, Брехун Володимир та Криворучка Орест, який таборував в першій турі.

Впорядницями дівочого підтабору на «Веселці» були: Низова Галя, Заяць Леся, Антонюк Ірина, Дейнека Дарія, Піх Ірка, Лібович Леся та Левицька Люба

з Мінеаполіс. Впорядниками на хлоп'ячому підтаборі були: Ковальчук Василь, Бойко Олег та Журба Роман.

Таборова кухня «Веселки» вправно працювала під вмiлим керуванням п-ї Наталки Дідур, якій до помочі були пані: Грицина Павлина, Сибидло Степанія, Дуда Дарія, Полянська Катерина, Бойко Антоніна та Климків Надя. Апровіантурою таборової кухні займався п. Ярослав Журба. Функцію нічного сторожа на «Веселці» сповняв п. Степан Витвицький, а загальним порядком на оселі турбувався випробуваний приятель сумівської молоді п. Василь Бицик.

Такою є побіжна й суха статистика людського матеріялу, що працював на сумівській оселі «Веселка» в час таборування другої тури. Це статистичне зіставлення не багато говорить читачеві, а однак кожний з нас знає сьогодні, що за літнім таборуванням на сумівських оселях в загальному, а зокрема на «Веселці» в Актоні стоїть ця велика й зворушлива ідея нашого середовища, що заключається у сумівській пісні: «Дай нам, Боже, для рідного краю наші серця зберігти». Саме тій ідеї служили люди, які працювали цього літа на виховно-відпочинковій оселі СУМ «Веселка» в Актоні. Всі свої зусилля, своє знання, а зокрема своє батьківське серце віддав нашим дітям комендант табору дир. Ярослав Сербин. Своє серце обильними жменями кидали теж між дiтвору ті, які приїздили

на «Веселку» до нашої дiтвори з окремими гутірками. І перед нашими дітьми ставав виразний образ нашої української проблематики, візією зоріла напевно краса України, то знову боляче минуле нашої історії.

Зацікавлення цими проблемами на «Веселці» приходило прямо спонтанно. У своєму рідному докiллі наші діти вживалися у випадки минулого нашої історичної трагiки й безприкладного людського героїства. Тому то живих учасників нашої упівської епопеї п-ва Надії й Степана Голяшів з Чикаго, які гостили на «Веселці», діти слухали з окремим захопленням. Ст. Голяш змушений був стягнути навіть свою сорочку з плечей, щоб показати дітям застряглу в них ворожу кулю.

Крім гутірок таборових виховниць, такі ж гутірки на окремому вибрані теми проводили пані Аріядна й д-р Богдан Стебельські, капелян СУМ о. Роман Набережний, як інші принагідні люди. Велика тема: як нам бути на шляхах життя тут, вимагала завжди не лиш самої плинної формалістики людського слова, але зокрема серця й того простого тепла людського підходу, що його зокрема діти завжди від нас вимагають. Цікаву гутірку мав мiгр. Юрій Кульчицький, голова СУСТА, який відвідав табір від «Гомону України». Сумівка Ірка Антонюк, яка мала нагоду відвідати Україну, розумно, у формі дитячої розповіді, поділилася з таборовиками про свої враження з України.

Таборування на «Веселці» цього літа стояло під знаком 50-річчя Української Національної Революції і 25-річчя Української Повстанської Армії, тому й тематика денних гасел у таборі була відповідно до того достосована. Переведено день Крут, дівтора самотужки відмовилася від лакомників з таборової крамнички, а гроші заощаджені в сумі 28.18 дол. переслали на пресфонд сумівського журналу «Крилаті». Виховне значення гуртового життя наших дітей на оселі, співжиття з друзями у громаді має своє окреме значення для молодшої людини.

Самодіяльні гуртки на «Веселці» працювали дуже успішно, виказуючи своєрідні оригінальності дитячої винахідливості у вишивці, малюнку та конструкції. Таборова ланка самодіяльних гуртків влаштувала окрему виставку своїх досягнень і батьки та гості, відвідуючи експонати, у признанні для дитячих старань склали добровільні датки в сумі 47,77 дол. з чого діти зокрема були горді.

Нічні таборові алярми, вогни-

ки, дві загальні таборові ватри, прогулянки на доколiшній цікавій лісовій горби т. зв. «Брус трейлс» і до Роквуд вимагали від наших дітей особистої зарадности, витривалости і самостійних дитячих рішень. Щойно у таких моментах видно хатне розпещення нашої дівтори прямо до границь людської нездарности.

Комендант табору п. Ярослав Сербин своїм специфічним підходом до дівтори намагався класти натиск на амбіцію молодшої людини, вирощування в неї способностей до відповідальних самостійних рішень та власної зарадности в парі з підготовою до виконання завдань на становищі провідних позицій. Тому то не дивно, що комендантами на один день були Люба Горіх чи Левко Керечинський. Наряди цілого складу команди у дразливих питаннях та проблемах дитячої громади були виховним додатком до системи виховного порядку коменданта. Діти формально рішали про те чи інше, однак комендант все мав своє незамітне слово, що рішало.

Василь Бородач

СУМ на тлі великих дат

Пресова Служба табору «Лісова Школа» на «Верховині» біля Монреалю повідомляла про пляни Збору СУМ.

Те, що відбувалося протягом десяти днів, було вислідом праці КУ СУМ Канади і ГУ СУМ Америки далеко перед виїздом до Монреалю. Праця і підго-

товка йшла у двох напрямках:

1. Таборування і Збір ст. юнацтва і дружинників на «Верховині».

2. Виступ ЕКСПО молоді і в Оттаві відкриття пролам'ятної таблиці в 100-річчя канадської федерації.

Таборвання і Збір СУМ на «Верховині»

Про Таборвання і Збір Осередки СУМ і Відділи Ю. СУМ були повідомлені ще восени м. р. З приємністю треба ствердити, що Управи О.СУМ і Булави Ю. СУМ доручення КУ виконали краще як можна було сподіватися. Труднощі організаційної і фінансової натури були поважні, з чого друзі здали собі справу на місцях і не чекали аж на останні тижні з приготуваннями, а пильно і жертвовно поладнали їх ще в зимі.

Праця на «Верховині», щоб горби замінити на потрібну велику площу, а багнище на тверде місце для паркування авт дала чудові висліди, що треба завдячувати батькам і сеньйорам монреальського О. СУМ, який у ролі господаря вив'язався з завдань дуже добре.

Поважною справою кожного таборвання є кухня. Тут вона була в руках Жіночої Ланки при О. СУМ. Чотири кухні обслуговували 30 пань, яким в дисциплінованому порядку чергувань помагали пані, що приїхали з дальших Осередків. Добре впорядкована кухня звільнила таборову команду від клопотів і заощадила багато часу, який команда використала на властивий зміст таборвання.

Ще одна обставина, що влещила працю і причинилася до успіху таборвання і Збору — це «Порядковий відділ», зложений із сеньйорів з різних Осередків. Без них порядок в день і в ночі для 700 таборовиків на «Верховині» — був би захита-

ним. Друзі сеньйори так в таборівій канцелярії як і на таборах, передусім в знаменитій організації транспорту на ЕКСПО, доложили багато неоцінених послуг. Добре і на час полагоджування адміністративно-технічних справ у великій мірі причинилося до успіху всіх завдань, призначених до виконання у тих десяти днях.

Цьогорічне таборвання на «Верховині» було зовсім іншим від всіх родів таборвань, практикованих досі. Всі табори ст. юнацтва і дружинників по суті є таборами вишкільними і мають конкретне визначення, в якому напрямі вишкіл має йти. Не зроблено цього на «Верховині» з причини надзвичайної ситуації, подиктованої виступом на ЕКСПО і в Оттаві. Але не можна сказати, що все те, що називається вишколом, було знехтованим або поминеним. Навпаки, вишкіл був, але в іншій формі.

Юнацтво вже в першому дні було поставлене в практичну школу життя. Це ж було юнацтво, що за собою має ряд таборів в Канаді і США. До юнацтва поставлено вимоги вказати низку практичних таборових і життєвих знань та досвіду. І воно їх показало. Коли стан таборовиків йде в сотки, то організаційна форма, порядок і дисципліна є найважливішими і основними. І тут команда з волею ствердила, що випускники вишкільних таборів не потребували додаткових поучень.

До великих і незвичайних виступів не можна приготувати-

ся в «останній мінуті». Респектуючи виступи на ЕКСПО, в Оттаві і на Зборі, юнацтво обох теренів було до них приготвлене. На таборі викінчувано вже готовий образ, на що призначено потрібний час в рамках порядку дня. Поважну частину відведено на відвідування ЕКСПО. Відвідини потрактовано не як безцільне і безп'яноване ходження всюди і ніде, видіти «все» і не спостерігати нічого, а як практичні лекції.

Що юнацтво вмів дивитися і спостерігати, показалося в розмовах і палких дискусіях після поворотів із відвідин. Багато таборовиків виказали знання історії, географії, культури і мистецтва українського та інших народів. Про розмови в різних павільйонах і враження юнацтва треба б окремо писати. Тут хочемо підкреслити, що щоденні екскурсії на ЕКСПО були знаменитим вишколом для юнацтва, а заразом іспитом спритності, відваги і патріотизму. Всі ставали перед знаком ганьби і злочину, поповнених московським серпом і молотом, і краденими датами 1917 і 1967. Юнацтво знає чим для українців є 1917 рік. Тож ідучи в советський павільйон, юнаки казали москалям у вічі: «брешете! Не свободу і рівність ви принесли, а неволю і кріпацтво...». Юначка хоче вписатися до книги побажань, але чиновник, що вже начитався не мало під адресою Москви, запитує: «Що ти хочеш написати?» Відповідь: «Ще не вмерла Україна!» Москаль із злістю відбирає книгу

побажань і сичить: «Твоя Україна давно вже померла».

Сумівці в советському павільйоні доказали, що «буржуазна, блакитно-жовта Україна» є не лише справою «стариків, петлюровців, бандеровців», які «за рік-два помруть». Вони заявили, що «ще не вмерла Україна». «Геть з комунізмом» відважно співають і гукають юнаки прямо в уха москалям в їхньому павільйоні. І це непокоїть москвинів, тому нахабно і безлічно вимагають від дирекції ЕКСПО, поліції і канадської держави за поруки, що українська молодь не буде москалів непокоїти, що українці не будуть співати національного гимну, не піднесуть національного прапора... Як би... та роги мала...

Молодь підняла українські національні прапори поруч з канадськими та власними сумівськими. Молодь виструнчилась на звуки канадського і українського гимнів і за її прикладом зробили це всі, включно з поліцією, яка, виконуючи «договір», гостро зареагувала проти прапора і гимну, але ніхто не відважився брутально перервати врочистого моменту. Окрема справа — московське вмішування у внутрішні справи канадських громадян. До цієї проблеми ми ще повернемо. Тут хочемо лише підкреслити, що, вилімінуючи із програми таборування «виховні гутірки», команда заступила їх гутірками про ЕКСПО і обговорюванням того, що юнацтво бачило і чуло та як діяло на ЕКСПО.

Табір носив назву «Лісова Школа ім. ген. Романа Шухевича».

ма-Чупринки» і ділився на табір юнаків «Чорний Ліс» і табір юначок «Кленовий Листок».

«Чорний Ліс» таборував під 17 великими військовими шатрами в складі 7 куренів, а табір «Кленовий Листок» в 5 паланках і двох шатрах в складі 8 куренів. Стан: юначок — 366, юнаків — 352.

Назви куренів були взяті з історії 50-річчя Української Національної Революції, УПА і Канади, ювілейним датам яких таборування, Збір і День молоді в Монреалі й Оттаві були присвячені. Історія їх була предметом вивчення по окремих названих куренях. Спільне відмічення українських ювілейних дат відбулося по таборовому — великим святковим сумівським вогником з відповідною до теми програмою, яку виконали поодинокі курені обидвох таборів. Таборова буденщина, підмічена бистрим оком юнацтва — сатирою і гумором томоніла в паланках і шатрах коломийками і щирою радістю юнацтва і сеньйорів. Найбільше дісталось комендантові порядкового відділу, який ледве чи вже ззйде з таборового слівника як двійняк Шерлока Голмса...

Збір юнацтва СУМ Канади і США 30 липня був закінченням таборування. Таборовий стан поповнило юнацтво Монт-

реалю, Нью-Йорку і Детройту, приїхавши з мистецькими групами на ЕКСПО. На великій площі «Верховини» струнками колонами, чотирикутником стало юнацтво, по боках батьки — гості. Усіх около 4.000 людей. Плятформа прибрана прапорами, з виписаними ювілейними датами та гаслом року «Живи, Україно, в думках, серцях і чинах!» На ній Владика Кир Исидор в асисті капеляна о. Р. Набережного і о. Цимбалістого відправив Архирейську Службу Божу та виголосив до сумівців знаменну проповідь.

О год. 2.30 по полудні перед запрошеною президією і командою Збору продефілювали довгі колони сумівців з прапорами та знаменами. У знаменитій формі маршу вдержувала сумівська оркестра О. СУМ — Торонто «Батурич» під диригентурою В. Кардаша. Вона прямо приневольовала держати гальовний крок, ритм якого вибивали сотки юнацьких бронзових ніг, творячи в русі одну лінію. Колони провадив дивізійник-виховник Співак з Гамільтону. На чолі юнаків ішов їхній комендант А. Доманчук, а на чолі юначок дружиниці М. Яцків. Після слова коменданта Збору Т. Буйняка і привітань Владика Роборецького і голови ГУ ЛВУ д-ра Р. Малащука, на плятформі з'явилися гуртки за гуртками з піснями й танцями. Різноманітність кольорів, форм, голосів, юнацька верва створювали неопиране присмне враження краси і сили, що може дати тільки «юність молоді».

~~~~~  
**МАЙБУТНІСТЬ  
ВАШОГО ЖУРНАЛУ  
«АВАНГАРД» ЗАЛЕЖИТЬ  
ВІД ВАС!**  
~~~~~

Вишкільний табір СУМА в Елленвіл

Веручи до уваги велику потребу щораз-то нових кваліфікованих сил до виховної праці, Головна Управа СУМА влаштувала цього року один на цілий терен Вишкільний табір впорядників і виховників, в якому взяла участь певна кількість юнацтва СУМ з Канади.

Табір відбувся на оселі СУМА в Елленвіл, Н. Й., від 13 серпня до 1 вересня 1967 р. Учасники табору рівночасно залишилися на Здвиг СУМА, який відбувся від 2 до 4 вересня.

Табір провадиться у трьох окремих групах, а саме: група кандидатів на впорядників 1-го

ступня, група кандидатів на впорядників 2-го ступня і група кандидатів на виховників 1-го ступня.

Комендантом цього річного Вишкільного табору був Єв. Курило, заступником Анапій Никончук. Інструкторами: д-р М. Кушнір — головний виховник, ред. Д. Чайковський, проф. З. Саган, проф. М. Богатюк, проф. Л. Шанковський, проф. С. Демчишин, проф. О. Лужницький, о. проф. Л. Гузар, М. Черепуньовський, п-і С. О. Бура, п-і І. Кононів, д-р П. Мірчук, проф. М. Чировський, мгр. Д. Богатюк і інші.

Відділ Юного СУМА в Нью-Гейвені, Конн. зі своїми виховниками та членами іспитової комісії

На оселі «Холодний Яр»

Спілка Української Молоді в дії

Припікало червене сонце тут в Америці, а люди суботою і неділею сідали на свої розкішні авта й тікали в парки, над озера, щоб прохолодитися, відпочати, а члени СУМА, а головне їхній провід, вів інтенсивну підготовку до літнього таборування молоді.

Булавний Головної Управи СУМА друг інж. Микола Барицький, в порозумінні з середками СУМА зі Сиракюз, Оборн, Рочестеру, Боффало та Елмайри, скликав в місяці травні окружну конференцію, щоб гідно провести літнє таборування з нашою молоддю. У висліді цієї конференції вибрано окружну таборову комісію, яка негайно приступила до дії. Дня 2-го липня ц. р. успішно відкрито літній табір ім. Степана Бандери для нашої молоді на сумівській оселі «Холодний Яр».

До складу команди табору ввійшли: опікун табору — інж. Микола Барицький, комендант табору — студент Канізіюс Коледжу д. Ярослав Вілоус, бунчужний — Богдан Шарабура — учень «гайкул», подруга Ганя Бодик — писар, учениця «гайскулу».

Головний виховник — проф. Петро Чуйко, педагоги-виховниці пані Анна Буерка, Оля Чорній, Стефанія Мороз, педагоги-виховники дир. Данило Квасниця і проф. Андрій Мороз. Молоді виховники були: Дарія Пристайко — студентка Технічного Інституту, Люба

Чучман, Христя Була — студентка боффалського університету, Люба Королишин, Юрій Яремко — студент коледжу Лемойн, Люба Швець — студентка.

Таборування молоді проходило під знаком двох маркантних роковин: 50-ліття Української Національної Революції та 25-ліття постанови Української Повстанської Армії. Чотири ватри, кожної суботи одна, горіли ввечором посеред лісу над річкою «Трубайлом».

Перша ватра 8. липня ц. р. була присвячена святові Івана Купала, переплітана піснями, киданням вінків на воду та загальним співом «Ніч вже йде». Головний виховник, проф. Петро Чуйко та опікун табору друг інж. Микола Барицький, з цілим виховним складом, вміло намічували плян зайнять молоді на протязі цілого тижня.

Друга святкова ватра була влаштована в дні 15 липня ц. р. і була присвячена 25-річчю створення Української Повстанської Армії. Дбайливі вчительки-виховниці пані Оля Чорній та Анна Буерка, з материнського любов'ю та знаменитим підходом до дітей, підготували гарні декламації, збірні рецитації, вільноручні вправи, а проф. Андрій Мороз вишколив юнацький хор, навчив повстанських пісень. Всі вони, юні сумівці, співали відтак пісні коло ватри. Голова таборової комісії говорив про героїку ОУН-УПА,

про народнього орла Степана Бандеру та про легендарного командира ген. Чупринку... Ватра горіла, а молодь слухала... сипала іскрами ватра... ніби потакуючи сказане...

Третя ватра була підготована в більшій мірі вже молодими виховниками. Вона палала дня 22. липня ц. р. на честь клича «Живи, Україно, в думках, серцях і чинах». Святкове слово виголосив опікун табору інж. Микола Барицький. Багата програма складалася з хороших точок: секстету, терцету, дуету виконавців навчила студентка університету подруга Христа Була (вона, крім соціології, студіює, як побічний предмет, музику). Деклямації підготовляли молодші виховниці, студентки і студенти: Дарія Пристайко, Люба Швець, Юрій Яремко. Приємно було дивитися, як рідна, українська пісня, рідна українська мова і щоденний клич «Живи Україно, в думках, серцях і чинах», були їхніми невідступними приятелями протягом цілих чотирьох тижнів часу. Всіх юнаків і юначок у час одного місяця таборувало 127 осіб.

Найбільша своїм розміром палала фінальна ватра дня 29-го липня ц. р. Вона була присвячена 50-літтю Української Національної Революції та 25-річчю УПА. Запалено її посеред лісу «Холодного Яру» учасниками табору ім. Степана Бандери. Сиві дими здіймалися ген аж під небо, полум'яні язики вистрілювали в небо, летіли в безмежну височінь й там зника-

ли... Головний виховник, проф. П. Чуйко, говорив у своєму слові про значення цих двох важливих річниць, а голова окружної таборової комісії доповнюючи висловлені думки, відрекомендував двох виховників табору, учасників Великої Національної Революції — УССів: проф. Андрія Мороза і директора Данила Квасницю. Він висловив віру і надію, що дими цієї ватри понесуться туди, ген на рідні землі, і вечірніми росами зцілюють могили наших українських воїнів, передадуть тій страждальній матері — землі нашу тугу, нашу любов, наш поклін, а нашим близьким, рідним, знайомим, нашу сильну віру в перемогу нашої української правди. Довго здвеніли стрілецькі і повстанські пісні... Палала ватра... верхами дерев крокувала гранатова ніч, сріблила росами поля і пригадувала давню казку наших рідних українських піль.

Великою атракцією в таборі ім. Степана Бандери для наших юнаків і юначок були нічні вправи, марші, лісові стежі і т. п. Інструктором впорядку був заступник СУМА з Воффало д. І. Дроздовський (він же і був останні 3 дні комендантом табору). Нічні мандрівки, срібнолиций місяць на небі, сумівські щоденні вогники, щотижневі ватри, співи, гри, забави, гутірки, кування в річці «Трубайло», зелений ліс і поле, — це той рай, за яким тужить молода душа в час шкільного року. Всі ці блага мали всі ті, хто перебув

на літнє таборування до «Холодного Яру».

За час чотирьох тижнів випущено два числа «Юнацький Шлях», що в ньому наша молодь могла проявити, і проявила, свій поетичний і письменницький хист. Тут і зродився «Холодноярський таборовий марш», а проф. А. Мороз достосував музику Ярославенка «Соколи, соколи...» До редколегії входили: проф. П. Чуйко, Анна Буцера, інж. М. Варицький.

Адміністратором табору був інж. Теодор Чернописський, який з надзвичайною посвятою з друзями П. Бездухом і Петришиним дбали про те, щоб дітворі і молоді мали здоровий і свіжий харч. Наше українське жіноцтво з організацій Визвольного Фронту дуже смачно і добірно готували поживу для нашої молоді в таборовій кухні, а ними були пані: Козар з мужем, Гавришків з мужем, Бездух з мужем, Пугач, Пристай, Лінчаківська, Балко, Попович. Доривочно помагали в кухні такі пані: Петришин, Плотиця, Дроздовська, Горганюк, Зборовська, Михаськів, Гудзовата, Боднарук, Спільник, Яковина.

Підсумовуючи проведену працю в літньому таборі ім. Степана Бандери, слід відмітити, що молодий комендант, студент Ярослав Білоус, був уперше в своєму житті на такому відповідальному пості повних два тижні. Справився він із свого обов'язку дуже добре. Бунчужний, молодий друг Богдан Шарабур, виконував свої обов'язки повних чотири тижні дуже добре, він уміє командувати і

слухати! Невтомна юна подруга Ганя Бобик, таборовий писар, дуже совісно, солідно і докладно виконувала свої обов'язки повних чотири тижні.

Виховний склад з проф. Петром Чуйком дуже гармонійно співпрацював у всіх питаннях виховно-вишкільної програми. Опікуни табору інж. Микола Варицький був дійсним опікуном у всіх відношеннях до молоді.

Польовою Службою Божою, що її відправив о. сотрудник Павло Прибила з Воффало та парадною збіркою всіх сумівців і кінцевим словом голови таборової комісії закрито літній табір ім. Степана Бандери. Роздано посвідки про відбуте таборування та нагороди за взірцеве вишивання, що його вчила працелюбна пані Степанія Мороз. Клич «Живи, Україно, в думках, серцях і чинах» передано нашій молоді для того, щоб вона, забираючи його з табору зі собою, могла заховати глибоко під серцем, і з ним піти всюди, в школу і в життя.

Прощалися... шкода було покидати шатра паланки, зелені поля і річку «Трубайло», вірних друзів... Роз'їхались... в оселі затихло... тільки невтомний господар оселі, пац Григорій Костів, все ще трудився, щоб все було на своєму місці для наступного таборування, на яке знову жде наша сумівська молодь. Вечорі... журчить річка, шепче молитву холодноярський ліс, бринить тихо комар... догряє вчорашня ватра...

Борис Губка — голова таборової комісії на оселі «Холодний Яр»

П а ц а н и

Володимир Куліш

У видавництві «Шлях Перемоги» (Мюнхен 8, Цеппелінштрассе 67, Німеччина) вийшла в цьому році нова книга Володимира Куліша «Пацани». Це пригодницька повість, що показує життя трьох молодих українців, які виростили у большевицькім «раю» бездомними. Залишені жорстоким режимом на власні сили, вони пробивалися в житті, як могли, мандрували з місця на місце, поборювали небезпеки, шукали щирих друзів, боролися за справедливість наскільки в них було дитячих сил. Дружинники СУМ повинні прочитати цю книгу і то найменше два рази: один раз, щоб насолоджуватися повістю, а другий, щоб пізнати ту жорстоку дійсність, в якій жили і виховувалися наші друзі у поневоленій Батьківщині.

Ред.

На дворі раптом загавкав Бровко. Опісля він жалібно заскавчав і замовк. Господар тривожно глянув на двері, господиня замовкла на півслові. Двері хати з силою відчинилися, немов би їх хтось виривав із одвірків.

У хату увійшов тип з розпухлим, блідим обличчям. На голові в нього був міліціонерський картуз, з-під якого вилазив здоровенний чуб. Одне око міліціонера ховалося за підпухлою цокою, а друге неспокійно бігало на всі боки. Через плече у шкіряній кобурі висів наган. Не привітавшись навіть, тип відразу спинив своє око на хлопцях. Він довго на них дивився, вивчаючи, опісля тишу порушив захриплий голос:

— А це що за супчики?

— Це... це хлопці моєї родички. Їдуть до Харкова, оце лиш прийшли, — намагався сказати господар спокійним голосом, але видно було по ньому, як він не бажав цієї зустрічі.

— Чому начальник про це не знає? Плюєш на розпорядження?

— Око злісно вп'ялося в господаря.

— Не плюю, — спокійно заперечив він. — От, зараз перекусять і підуть по дозвіл.

— Зараз, зараз, — перекирививсь міліціонер. — Ти мені дивись... Дограєшся! Ми з такими панькатися не будемо. Плювати нам на те, що твої при війську, чув?

Жук з Журавлем переглянулися між собою. Вони відразу збагнули, хто це прийшов.

— Це був заступник тутешнього начальника міліції, — пояснив господар. — Що вони в селі виробляють, крий, Господи!.. Цей уже не одних чесних господарів із села вислав. А пиячить день і ніч. Вже люди скаржилися до району, але де там! Міліція довідалася пізніше, хто скаржився і хату спалила. Там усі свої. Рука руку мие. Просто пекло зробили з села. Звичайно, що все це з дозволу районного НКВД...

... Так, от де собака заритий! — зрозумів Жук. — Просто гад вслуговується. Вачили ми вже таких. Вставай, братчику. Ходімо до начальства по дозвіл. Може і дадуть!..

... Сільська міліція приміщувалася в найкращому будинку. Навколо велика площа, що правила за місце для мітингів, коло дверей велика дошка, на якій клаптиками паперу білили якісь розпорядження.

Вікна були напів зачинені, а крізь них неслися п'яні голоси. Якийсь голос хрипів:

— За нашого товариша начальника! Крой во всю!..

Інший голос йому вторував:

— Гурра! За начальника! Музика, давай бойово!..

Кок заглянув крізь вікно до середини:

— Але ж начальство накурило, що й світу не видно.

— Я іду перший, — сказав Кок, — бо те Око так симпатично дивилося на мене. Ми один одному сподобалися, просто закохалися в собі. Я йому і Бровка пригадаю.

... Коли Кок відчинив двері, хлопців ударив терпкий запах самогону й махорки. За столом, повним пляшок, сидів гармоніст, широко розставивши ноги в нових чоботях, якими вибивав такт. Його мокре від поту волосся заліпило чоло і очі. Напроти нього сидів знайомий уже хлопцям Око, з напів порожньою пляшкою в руках, а під стіною на залізному ліжку, повному подушок, з чобітьми на ковдрі спочивав сам начальник. З розстігнутої його сорочки випиналися волосаті груди. Біля начальника на кріслі висів наган.

Над столом звисала поганенька електрична лампа, яка аж плавала в густому махорчаному димі. Першим отямився гармоніст. Розтягнувши гармонію на всю широчінь, він цемов завмер:

— А це що за мара?

— Ми до товариша начальника, — ділово відповів Кок. — Прошу йому доповісти.

— Кого там чорти принесли? Хіба не бачиш, що начальник культурно відпочивають? — донеслося з ліжка.

— Ми прийшли... прийшли по дозвіл...

— По який дозвіл? — не зрозумів начальник.

— Та отой тип казав нам, — Кок показав на Око, — що ми мусимо мати дозвіл на персбування в цій військово забороненій смузі. Чи не так?

...Око незадоволено смикнувся і промовив: Документи і живого!..

— Які документи? — здивувався Жук.

— Пашпорт, — рывкнув нстерпеливо Око. — Паашпорт, а не то...

— Та хіба пашпорти дітям дають? — Кок звернувся до Журавля, — я про таке не чув.

— І я щось не чував, — підтвердив Журавель. — От напасть... Око побачив, що промахнувся. Він поглянув на Журавля.

— А ти, дитя, теж не маєш? Га?

— Теж не маєш, — поглузував Журавель. — Може за два-три роки дістану.

— Значить, бумажок нет? — задоволено ствердив Око. — Так і запишем у протокол. — Товаришу начальнику, — по-діловому звернувся він до ліжка, — вони без документів... Чи не вдарить до районного НКВД?

— Пока ні, — відповів начальник і раптом рывкнув до хлопців: — Ви що робили в селі? Куди йшли? З ким маєте зв'язок? Хто вас послав?

Начальник піднявся з ліжка:

— Відповідайте скоро, в мене немає багато часу для вас!

— Ми прийшли до села трохи відпочити. Йшли до Харкова. Зв'язок покищо маємо з вами, ніхто нас не посилав, бо ми самі вміємо післати, коли до нас пристають, — Кок відповів так спокійно, що його друзі усміхнулися.

Око зірвався і, підбігши до Кока, підсунув йому під носа здоровенного волосатого кулака:

— Чим пахне, стерево?

— Смердить, — відвернувся Кок. — Хіба ти не знаєш різниці між смородом і запахом?..

...Око радісно заіржав і кинувся до Кока. Але його випередив гармоніст з криком:

— На небі сичас будемо, — і замахнувся на хлопців.

Але несподівано він дістав удар від Журавля, що лиц м'явк-

нув і гепнув на підлогу. Гармонія з жалібним рипом покотилася за ним. Око з криком «бий» кинувся до хлопців, цілячись з нагана, але пострілу ніхто й не чув. Журавель спокійно підставив свою довгу ногу й Око, не добігши до мети, перекинувся на підлогу й загубив нагана. Кок теж не дрімав, на лету піймавши Око за чуба так його смикнув за нього, що, здавалося, вирве голову з в'язів.

Жук блискавично підніс нагана і наставив на начальника.

— Ей ти, — зблід начальник, — брось ету штучку. Ми тее, ми жартували, Вася, встань і не валяй дурака. От я тебе підпесу...

— Бачили таку добру душу? — Кок аж плюнув на лежачих міліціонерів.

— Зараз ми з тобою поговоримо і дамо... тобі дозвіл.

— Брещез, сукин сину, — донеслося з підлоги і пляшка, кинута гармоністом, із свистом пролетіла над головами хлопців і розбилась об двері.

— Ти ще граєш? От я зараз тебе до твого пушкіна відправляю, — погрозив Журавель, нахилився над гармоністом і махнув ребром руки. — Це тобі завдаток. Що, солодко? Ми жлобе, вміємо бити, шкода, що ти лежиш, а то б я показав тобі, як пляшками кидати.

Гармоніст дивно ойкнув, щось хряснуло...

— Тепер черга на начальника міліції, — випростався Журавель.

Я... я... нічого. Вип'ємо, братішки, помиримось. Я бачу, що ви орли, — запропонував начальник. — Нам таких, як ви, треба. Згода?

— Ти вже добре напився, вистачить з тебе. Нам люди оповідали, як ти тут хозяйнуєш, — Жук не скінчив, бо Око непомітно підсунув руку й смикнув його за ногу.

Жук заточився, а начальник блискавично вхопив крісло, на якому висів наган. Уже падаючи, Жук натиснув язичок зброї. Кризь дим він побачив, як начальник, зігнувшись, впав разом із кріслом. В цю хвилину зірвався на ноги Око й щосили вдарив кулаком в живіт Кока. Малий і не зойкнув, а впав на землю, як підкошений. Журавель залишився віч на віч з Оком. Він навіть не мав часу глянути, що діється з хлопцем. Око з розбитим чолом, з якого стікала кров, виглядав паче звірюка. Він почав наближатися до Журавля. Хлопець не відступав, лише легко розставив ноги, сильніше впираючись в долівку. Око розняв руки, немов би хотів у них піймати хлопця.

«Візьму його на страх, — вирішив у душі Журавель, — інакше буде мені поганенько».

Він вдав, що шарпнувся вбік. Око, думаючи, що хлопець хоче тікати, кинувся до нього. Тоді Журавель лівою вдарив в обличчя. Але Око тільки заточився, але не впав. Він схопив пляшку зі стола й з нею сміливо пішов на хлопця. Кров із рани заливала йому очі і він погано бачив. Тоді Журавель нахилився і з усіх сил вдарив напасника головою в черево. Око махнув пляшкою, але Журавель вже піймав його руку й здавив так, що здавалося, розчавить її. Другою рукою він ударив міліціонера в підборіддя. А коли цей падав, Журавель додав в шию ребрами обидвох долонь. Міліціонер впав і завмер на підлозі без руху.

Тоді Журавель кинувся до хлопців. Жук прийшов до свідомості, бо тільки вдарився, падаючи, але Кок лежав без пам'яті і майже не дихав. Жук швиденько метнувся до іншої кімнати, де була кухня начальства. Невеличка пічка, на якій стояв чайник з гарячою водою, була аж червона від вогню. Поруч стояло відро, покрите газетою. Думаючи, що в відрі вода, хлопець захопив його, але запах спирту зупинив його. Нарешті він знайшов відро з справжньою водою. В поспіху захопив зі собою і відро зі спиртом і при тому ненароком вихлюпнув його на піч. Бухнуло величезне полум'я. Жук відскочив і кинувся до кімнати, де на нього ждав Журавель.

— Виливай на Кока, швидко, горимо, — жахнувся він, — там повно спирту біля печі.

Журавель хлюпнув водою на Кока, опісля захопив його попід пахви і витягнув на двір. На дворі Кок опритомнів, хоч і тримався за живіт.

— Тікаймо, тікаймо, — наглив Жук.

У хаті аж шуміло від вогню.

... Хлопці підхопили Кока і майже понесли. Жук, який запам'ятав дорогу, вів до хати господаря. Нарешті добились і знеможені зупинилися. Кока посадили під тином.

... — Дивіться! — злякано скрикнув Кок. — Горить!..

Десь далеко за хатами в нічне небо піднявся стовп полум'я. Він махав вогняними руками, зловісно освічуючи околицю. Три-можливо забавкав дзвін. З хат почали виходити люди, дивилися в бік пожежі й брали відра. Чути було гомін натовпу, що сунув до вогню.

... Хтось у темряві кричав:

— Гей люди, чия це хата горить?

У відповідь почулося:

— Міліція... Гукайте людей гасити... Швидко!..

Почувши слово «міліція», тіні, які поспішно бігли в напрямі вогню, зупинилися, немов на наказ.

— Ходімте до хати, — опам'ятався господар. — Там і без нас погасять. Так їм і треба, — додав із серцем. — І тільки подумати, що такі слабосилі хлопці дали раду бандитам... Хвалю за відвагу. А тепер вам треба добре повечеряти. Там стара хвилюється, не дай Боже! І хто б подумав... — бурмотів старий, пропускаючи хлопців на подвір'я. — Хто б подумав... Такі-о пацани...

Студентство Києва напередодні революції

(Закінчення зі сторінки 95)

доходило й до конфліктів, що кінчалися загрозою застосування грубої сили.

Та серед київського міщанства яке ще не забуло зовсім своєї матірньої мови, виступ братчиків в оборону української мови міста знаходив повну підтримку та зрозуміння. Хоч воно говорило переважно міським жаргоном (що се то наша, акція не розпуківа-єця), але тішилося, коли чули з уст братчиків чисту літературну українську мову. Щоб вона була дійсно чистою вільною від чужих зворотів та слів (як власно кажучи, дякую вас), або нєвластиву вимову, Братство завело Академію Української Мови, під керівництвом фахових знавців української мови виправлялися всякі помилки. Також, щоб наочно доказувати, що братчики не якісь простаки, що говорять українською мовою, бо іншої не знають, а представники нової інтелігенції, яка є мовою господаря на своїй землі. Помагало при всьому, коли братчики своїм зверхнім виглядом показували, що вони належать до провідної верстви української столиці. Дехто з них казав, що треба бути при золотому годинникові, бо цим він здобував собі більшу повагу.

Коли перший спротив було перейдено, було приємно ствердити, що український елемент міста досить численний, тільки не насмілюється себе виявляти. Тяжкою була справа пропаганди самостійності України, бо братчиків називали тоді мазепинцями і зрадниками або й злочинцями. Тут уже треба було бути винахідливим у способі вислову і пристосовуватись до обставин та співрозмовця. Найбільшими оборонцями державної єдності з росіянами були та-

ки ж свої малороси — сини отечества чужого. Щоб мати більше можливостей, засновано було тасмне видавництво НУС (грецьке слово, що означає розум, але і як ініціали назви «Національний Український Союз»). Воно видало між іншими брошуру Д. Донцова: «Модерне Москвофільство». Хоч тоді зобов'язувала заборона друкувати щобудь українською мовою, члени Братства знайшли собі прихильників серед робітників друкарні Кредитового Кооперативного Банку, які вможлилювали цю заборону обходити.

Заохочені цим успіхом братчики заснували легальне видавництво, яке назвали іменем легендарного козака Вернигори, який обдарований віщим даром заповідав свого часу майбутню велич самостійної нашої держави. У члени цього видавництва був прийнятий також і М. Міхновський (винятково!). На початок було видрукувано в Москві книжку І. Франка: «Іван Вишенський» і «На Святоюрській горі» як твори, що запалюють серце вірою в наше майбутнє. Друкуючи цю книжку в Москві мали змогу її поширювати і в Україні.

Виявляючи себе всюди там, де треба усувати вплив російської державности, братчики постановили завести для наших студентів ознаку їхньої приналежности до нашої національної спільноти — особливу шапку — корпоративного кашкета. Цей кашкет став скоро дуже популярним і виднів у вітринах усіх більших sklepів Києва.

Ношення студентських «тужурок» з російськими державними орлами на гудзиках серед наших студентів не було прийняте. Ці заходи наблизили Братство Самостійників до товаришів-соціалістів, які прийняли їх представників до Загальної Студентської Ради для спільної співпраці, хоч не все без їхніх застережень. Збори цієї Ради відбувалися літом за Дніпром кого гатки, що називалася «Чорторій», або, в інші часи, в Голосіївському лісі «коло колоди». На одній з таких нарад було прийнято пропозицію братчиків, щоб на випадок окупації Правобережної України арміями Центральних Держав постаратися про нашого українського посадника Києва і згодилися на їхнього кандидата — тодішнього члена міської Управи доктора Павла Бурчака.

Київ був тоді звільнений від усіх цивільних установ і як місто, що знаходиться в близькому заціллі, було переповнене військом, раненими та хворими вояками. Тому було рішено розвинути серед них ширення самостійницької ідеї. Тоді то було положено основи для Товариства ім. гетьмана Полуботка.

Перевага військової адміністрації дещо ослабила діяльність

«охрани» — політичної поліції і братчики могли себе вільніше почувати. Ще з самого початку існування Братства збори його членів відбувалися правильно щосуботи, в домі пані Люби Крижановської (на Подолі). Там же відбувалася виміна «пошти між його членами та зв'язковими, через які Братство підтримувало стосунки з студентськими осередками нашими в цілій Росії. Братство старалося також нав'язати зв'язок через Румунію (р. 1916) з Українською Національною Радою у Відні і для цього переправило коло Бендер старшину УСС, що втік з російського полону і переховувався в Києві (Жирчів). Ця спроба не вдалася і вже більше не повторювалася, бо братчики були переконані, що в тій війні Центральні Держави будуть переможені Антантою і тому ролю в державницькому відродженні буде грати Велика Україна. З тих причин було перенесено головну увагу на ширення самостійницької ідеї серед вояків-українців, що знаходилися на фронтових лініях. Особливо успішною ця діяльність виявилася в т. зв. Фінляндському Корпусі, що складався переважно з українців і стояв у Галичині (по російському боці фронту).

Успішність цієї діяльності підтверджував факт, що на Великдень 1916 року на старшинському зібранні під час спільного розговляння було піднесено тост за самостійну Україну, який був прийнятий без протесту всіма присутніми старшинами на чолі з корпусним командантом.

Поширення діяльності Братства викликало потребу перенести його дієвий осередок до центру міста, у приміщення Комітету Союзу Міст Південно-Західного Фронту (на Банковій вулиці). Там відбувалися більші наради. Під час одної такої наради, 27-го лютого, наш зв'язковий подав вістку, (о 10-ій год. ранку), що голова Співки Росії дав розпорядження по всіх залізницях не перепускати ешелонів з військом. На цій нараді було вирішено заініціювати створення Центрального Самостійницького Центру. Цю ініціативу підтримала Загальна Студентська Рада та старші соціал-демократи, як Дмитро Антонович (відомий пізніше посол української Держави в Римі) та Василь Чумак, впливовий член тої ж партії. Перші (і слідуєчі) збори відбулися в домі того ж Д. Антоновича і привели до заснування Української Центральної Ради, яка була на початку самостійницькою.

**Читайте, передплачуйте, поширюйте
ВИДАННЯ СУМ!**

«Стуй, хто є...?»

(Початок на сторінці 99)

— Ну, запримітив щонебудь підозрілого? — питаю.

— Ні, дружок, нічого.

— Ну, то пішли Хомо!

— А вже ж, що пішли. Сидіти тут до завтра хіба не будемо. — Як завжди жартівливо відповів він.

Подорозі вказую Хомі місце, де заховав я при собі штафети. Це обов'язок кожного кур'єра, чи зв'язкового. Бо на випадок, коли б я впав, щоб він міг їх врятувати та віднести куди слід.

— А ти, — каже Хома, — краще не падай, а занеси куди треба.

Перетинаючи Воронівську рогатку ми й не помітили, як нарешті наблизилися під Богданівку (куток села), що ось колесом розкинулося над ставком, у кучерявих, похилих немов старенькі бабусі, вербах.

Здрижжали нерви, забилося живіще з радості серце. Зробилося бажання заглянути до котроїсь з хат на розвідку та роздобути щось з харчів. Це ж моє рідне село і соромно мені буде, думаю, кривити нагодою, не зайшовши. До того наші голодні шлунки аж кричать, щоб кинути їм щось «за драбину».

— Геј, Хомо. Що ти на те? — питаю.

Хома сидить в чагарнику за кущем, навів свою папашку на Дмитра Васильовича хату, мовчить і тихо сопє.

— Гм, як бачу в тебе нюх не поганий. Тільки не відомо, чи махорки дістанемо?

— Про те тобі голубчику нічого не скажу. Буде — дадуть. Не буде — задовольнися тим, що є.

— А мені, — каже, — якби махорки зразу, от затягнувся б сивухою аж у небі почули б. Да... Ей, Рубашеньку, стривай. Махорка махоркою. А от ми й забули, холера би його втяла, що нам селепкам не вільно лізти зі штафетами в село, хай і рідне. Пригадай, що тобі командир говорив при відході.

Правду казати я про це добре знав. Не першина мені була. Але перед Хомою свідомо таїв, бо бажання вскочити в рідне село було сильніше за партизанську конспіраційну обережність.

— Ну, чорт із ним, при нагоді зайду другим разом, — махнув рукою і рушив Козарівськими городами в напрямі дороги, яка біжить в село.

Нараз чуємо хтось несамовито кричить:

— Стуй! Стуй! Кто е?!

— Міліція! — майнуло блискавкою в голові.

— Свуй! — відповідаю. — А там хто? — додаю по польськи і шуг під Лехманівський тин.

— Тутай міліція, Корнентко!

— А громи б тебе били клятий виродку. Мабуть поповся ти мені сьогодні... — думаю. — Не втечеш харпизяко!..

— А там хто? — репетує кілька голосів враз.

— Ян Корніці — кричу.

— Ну, то ходз колего! Чего сен пепшиш! — відповідає знову Корнентко і, бачимо, як вилазить з-поза дядька Сидоровича штахет.

За той час Хома присунувся ближче мене, а я засів за дерево і цілий час белькочу до Хоми по польськи, щоб не насторожити їх та дати їм нагоду підійти ближче до нас. Вже бачимо їх чотирьох, як на долоні. Корнентко, собака, почув прізвище свого колеги (був конокрадом, злодюгою на всю околицю), закинув кріса на рам'я і суне прямо на нас. Суне бандюга, який не один раз знущався над моїм батьком, не один раз бив прикладом кріса сестру. Прийшла тепер нагода відплатити! Я забув на мить партизанську обережність та слова командира, що коли йдеться за штафетами то ніяк не можна гратися з вогнем.

Хома штовхає мене та радить обстріляти тих «храсрів» (він син Полтавщини ніяк не міг вимовити правильно того слова), круто завернути і преспокійно піти собі на пункт. Але я закусив губи і вперто сидів на місці, чекаючи приходу Корнентка. Віддаль, яка відмежовує нас, не більша, як п'ятдесят-шістдесят метрів.

Я перекрестився і в душі прошу Бога, щоб допоміг мені звоювати того ірода, клятого падлюгу, який так багато накапостив невинним людям. Тим хоч частинно відплатчу за муки і побої також мого батька.

— Ну, Хома... — шепочу до нього, — масти гадів по головах, щоб знали, як воювати з безборонним населенням!

В секунду заспівали наші папашки довжилезними серіями по дорозі, по полях. Вогонь заслпив нам очі. У вухах зашуміло, а луна дзвінка покотилася Благовіщівськими полями, широко рознеслася над хатами, завмерла десь в Жураківських плавнях.

На хвилину стало тихо, тихо, як у домовині. Відтак блиснув за Тимковою хатою крісовий постріл і знову тихо. Мабуть, котрийсь з «рицежув» вистрілів з переляку Богові у вікна.

Еге, з-над дороги почувся тихий стогін раненого. Відтак гавкання сполоханих собак.

— Рубашенку! — шепоче Хома, — уже підемо, бо чого доброго втратимо зв'язок.

— А вже ж, Хомо, що підемо, — з полегшою відповідаю. Ранку хіба ждати тут не будемо. Хай їм біс!

Перескочили Іванівський перелаз, Сороківськими загородами навпростець подалися на Жураківські плавні в ріжок Злобудівських лісів.

— Пст, пст... Ну, ходіть вже ходіть!

— Друже командир, стрілець Руба...

— Не треба! — злісно крикнув командир. — Де так довго лазили? Хто стріляв?

— Друже командир! — звітував Хома, — перескакуючи Богданівку ми несподівано напорилися на польську міліцію ну й обстрі...

— Досить! — нервово вигукнув командир. — Хто вам дозволив, повертаючи з пункту зв'язку лізти у село? Га?! Наражувати себе, а головню пошту на небезпеку? Ви мали доволі часу, щоб обійти його і на час бути тут. По-другому, ви хіба свідомі того, що переносите важні таємні накази й інструкції головного командування УПА? А ну, скажімо, попали ворогові в руки всі засекречені таємниці і тоді що? Вас посилається і вам довіряється, а ви що? Лазите, Бог зна, куди! І все те тільки через необережність, легковажність вашу. А знаєте хлопці, що — уже лагідніше, — вам за те може бути? Польовий революційний суд і гиляка! Розумійте — гиляка... Але... В майбутньому, щоб мені більше таке не повторювалося. Зрозуміло?

— Так є, друже командир! — гукнули ми з Хомою майже в один голос з невимовною радістю, що все будь-що-будь так гладко скінчилося. А могло бути інакше. Могла піти наша справа до «гори», а там СБ, польова жандармерія, і за нехтування наказу хто зна чим воно те все було б закінчилося. Ну, але добре є, так, як є.

— Маршувати! — гукнув командир.

За хвилину чота прискореним темпом маршувала лісом на Суспівські стави, де до нас долучаться дві ланки стрільців, які вчором транспортували наших ранених друзів.

Звісивши голову, йду мовчки. Ані пари з уст. Хома теж мовчить, або по-тихеньки лас, мовляв, через тебе «шляпо». Я цілий час роздумую над тим, чи спрятав я його, ірода, чи він може с... с... мав щастя та чудом вирвався з халепи. Якщо так, шкода, думаю, що дістав від командира «пуцівку». А може...? Ну, нічого. Колись він мені ще попадеться... — заспокоюю себе.

І дійсно, як я пізніше довідався, від наших куль впало двох міліціантів вбитими. А Корнентко, гад, та ще один вирвалися живими. Про це донесли командирові зв'язкові розвідки.

Уже й стави. В наслідок нашого спізнення ланки вже давно прибули на місце призначення та ожидали нашого приходу. Присіли, поласували скрайком хліба, якого вспіли zorganizувати наші хлопці на Гвоздівських та Кривенських хуторах, дещо перепочили. Командир розглянув при світлі принесені нами штафети. А було їх з десяток: коротенькі, маленькі та довгі, тоненькі, претоненькі. Розклав їх на дві групи, а ті, що були призначені на дальшу висилку понесли два стрільці в Люблинецькі ліси. За два дні вони повинні повернутися у Горацькі ліси на визначений пункт.

Після короткого відпочинку даліше вдорогу. Треба ще до світанку добитися до другого комплексу Горацьких лісів.

Заряджено збірку, виславо передню і бічні забезпечення і чота рушила в п'ятьмах догоряючої ночі.

В. Рубашенко

За цапову душу

Евген Дудар

(Гумореска)

Славко ніс гарбуза. У серці клекотіли любов і ненависть, а голова працювала, як лічильник таксі. Віра сказала: «Стань спочатку людиною».

А він що, осел? Хіба він гірший за отого клаповухого Валерка?

Цок, цок, цок. Не кроки, а хід годинника!

«Стань людиною...» Це він, Славко, не людина? Може, отой клаповухий Валерка займається боксом? Може, він поступається в трамваї місцем. Може він знає, хто така Брежід Бардо?

Цок, цок. Цок, цок. Ти ще побачиш, хто такий Славко.

Темна вулиця як чорний рів. І небо чорне. І світ чорний. Лише вікна повишкірювались жовтим світлом і лупляться на Славка.

Цок, цок. Цок, цок.

А було б сильно!.. Он там, в найтемнішому місці, на неї насакають трое. Один приставив до грудей ніж. І тут Славко: бац, бац, бац! Один упав, другий хитнувся, третій...

Вона: — Славик! Рідний мій!

Він прикладає чемно руку до серця:

— Пардон, мадам! Я вас не знаю...

Або ні. Он там, на четвертому поверсі, пожежа. Біля вікна дитина. Людей зібралось!.. І ніхто не може нічого вдіяти. Тут Славко. Розштовхує юрбу. Лізе по ринві. Йде по карнізу. Стрибає у вогонь і виносить дитину. Всі до нього. Питають: «Хто?» «Як прізвисьце?» Але він каже: «Так поступив би кожен» і зникає.

Наступного дня в газеті фото: Славко з дитиною. І підпис: «Героїчний вчинок невідомого юнака. Хто його знає, сповістить редакцію. Юнака чекає нагорода».

Аж потеплішало в грудях.

Цок, цок. Цок, цок.

Раптом згори пролунало хрипле: «Рятуйте! Вбивають!»

Славко похолов. Підняв голову. Крик лунав з відчинених на балкон дверей третього поверху. Балкон був упругий з ринвою. Славко підбіг до ринви. Скинув черевики. Він нічого не чув і нічого не бачив. Він вже був біля самого балкона. Вхопився за поручні. Переліз. Чує: з кімнати виривається ди-ке хрипіння. Славко відсунув ширму і остовпів: телевизор. Горланить на всі заставки...

Фотокартки Славкової в газеті наступного дня не було. Його того ж вечора сфотографували в поліції. І довго допитували: за яких обставин він опинився у чужій квартирі?

Чи Ти вже вислав-(ла) передплату на

“ А В А Н Г А Р Д ” ?

Чи приєднав-(ла) нового передплатника-(цю)?

Якщо ні, зроби це негайно!

Друживники дискутують:

Збереження рідної мови серед молоді

Проблема збереження української мови, головню серед молоді дуже пекуча в кожній країні, де тільки поселилися українці, в тому ж і в Англії. Старші часто нарікають на нас, молодше покоління, за вживання чужої мови, не звертаючи уваги на дійсну причину, з якої це виникає.

Немає сумніву, що збереження української мови залежить у першу міру від самих батьків, а головню від матері. Якщо вони національно свідомі, то будуть старатися, щоб перша мова дитини була українська, а не чужа. Якщо дитина вже з кодиски освоїть українську мову, то пізніше не буде проблем. Вміючи мову, вона сама буде читати, писати, говорити нею та старатися її збагачувати. Чужу мову дитина з «повітря» підхапас, бо, здебільша, знаходиться в чужому оточенню.

Але скільки є таких батьків, що не тільки не вчать дітей української мови змалку, а й не хочуть дати їй українське ім'я при хрещенню. Батько, чи мати кличе сина не «Володимир», але «Волтер», не «Маруся», а «Мері» і т. д., щоб чужі діти не пізнали, що їхня дитина українського роду. Але діти не такі дурні, як батьки собі гадають. В тій дитині все ж таки залишається щось українського — щось відмінне від чужих друзів і подруг.

Ось один випадок з життя:

Малий хлопчина свідомих батьків говорить вдома, та в українському оточенні українською мовою, а серед чужинців по-чужому. Його англійський товариш прибіг до своєї матері і запитав, чому то так, що Івась говорить двома мовами. Отже, вже малолітки розрізняють ріжницю.

В іншому подібному випадку «занглішчений» українець почав сміятися, що чужинці називають його знайомого «Петро», а не «Пітер». Проте один англійський хлопець відразу відповів, що він тому називається Петро, бо є українцем — тим самим засоромив українця. На щастя ми не маємо багато подібних випадків.

Родина має великий вплив на виховання дітей. Найбільшу кривду роблять вони тим, що не тільки дітям, але й собі, що відмовляють належати до громади. І якщо діти таких родин хоч раз на рік стрічаються з українцями в церкві, в доміні, чи в знайомих, то ці діти відразу бачать, що їм щось бракує.

Це саме відноситься до мови. Багато батьків не тільки що самі не вчать дітей рідної мови, але і не посилають дітей до українських шкіл, щоб їх навчили інші, мовляв, дитині української мови

не потрібно. Одначе дитина, яку батьки без причини відібрали зі школи, перебуваючи з своїми товаришами, які бодай частинно говорили по-українськи почувалась покривдженою. Прийшовши до хати почала з батьками лаятись за те, що її рідної мови не навчили. Батьки засоромились, і вислали її знову до школи.

Не є, отже, правдою, що молодь не хоче говорити рідною мовою. Вона нею не говорить, бо замало її знає, їй бракує слів. Чому їдучи нераз на прогульку вона не співає чужої пісні, але завжди українську — бо вона для неї ближча. Навіть ті, що зовсім слабо по-українськи говорять, співають пісні.

Потішаючим фактом є те, що від 1961 р. англійський уряд допустив українську мову як предмет державного іспиту — матури. Молодь, яка скептично ставилася до української мови, починає іншим поглядом на це дивитися, бо бачить, що з українською мовою числиться навіть англійський уряд. Це додає охоти навчатися української мови і приступати до іспиту.

Дуже заскочила мене подія на сумівському таборі, де мале коло друзів заклало між собою договір, що кожний, що говорить чужою мовою, мусить за кожне чуже слово платити грошеву кару. Це робила та молодь, яку було тяжко заставити говорити по-українськи пару років тому.

В плеканні рідної мови багато помагає рідна школа та молодечі організації. Але й тут багато вчителів, чи виховників роблять ту помилку, що дають читати тим, що добре володіють українською мовою. Власне треба давати тим читати і вивчати вірші, чи деклямації, що слабо говорять, щоб краще привикали до мови.

Сумним явищем є те, що в нас замало відповідних книжок — читанок для українських дітей та молоді. Теперішня молодь вимагає те саме від української книжки, що від чужої. Вона вимагає, щоб книжка була на тому самому рівні, що чужомовна. Така молодь або замолода, або замало свідома, щоб зрозуміти чому в нас того немає.

У багатьох книжках матеріал такий сухий, нудний, що й старшому читачеві тяжко це зрозуміти й сприйняти, не то молоді. В тому і причина, чому вона не хоче читати української книжки!

Треба якнайбільше ваги покладати на консервацію та дискусії, головню серед старшої молоді. Теми нехай сама молодь пропонує. Головна суть в тому, щоб молодь навчилася думати й висловлюватися по-українськи. В таких дискусіях молодь закріпить свою слабкість, і буде старатися себе підтягати, щоб не засоромитися перед іншими.

На мою думку найголовніша причина браку українськомовности серед нашої молоді це та, що батьки, вчителі та виховники замість вияснити дітям, чому вони повинні говорити по-українськи — на кожному кроці їх «картають» за невживання її. Якщоб вони вміли приговорити до сердець тої молоді — справа цілком

була б інша. Примушування молоді говорити по-українськи, не то що не помагає, але часом шкодить. З примусу майже ніколи успіху не було. Молодь мусить з власної волі говорити рідною мовою. Завданням вихователів є допомогти молоді цю справу зрозуміти, переконати її, наводячи приклади з історії, з теперішньої молоді на Україні, як напр., Світличного, Дзюби, Симоненка, з чужої молоді, яка ставала в обороні своєї мови, нею гордилися, знає вагу рідної мови і її вживає.

В тому багато може допомогти свідомо старша молодь, що волюді українською мовою і нею користується. Молодь себе краще розуміє, і скоріше себе взаємно слухає. Така молодь повинна вияснювати потребу вживання рідної мови в українському середовищі. Головна провідна молодь повинна давати добрий приклад, бо на неї найбільше звертають уваги. «Як він говорить чужою мовою, чому я не можу?» — часто чуємо закид в сторону провідника.

Велику роль відіграють зустрічі з українською молоддю з інших країн, виміни під час літніх таборів тощо. Коли стрічається молодь з різних країн, вона мусить мати спільну мову — в цьому випадку українську. З такої зустрічі завжди нав'язуються нові контакти, листування і т. д.

Коли молодь нав'язує між собою дружбу, не конче мусить говорити чужою мовою. Якщо, скажимо, юнак свідомий, він вимагатиме від своєї подруги листування рідною мовою. Якщо дівчині залежить на цьому юнакові, то вона з цієї причини буде додержуватися цього бажання.

Не можна завжди обвинувачувати старше покоління за те, що молодь не говорить по-українськи. Молодь з своєї сторони повинна прикладати більшого старання, насталювати волю — бо де воля там і сила. Якщо вона до цього буде змагати, то збережеться українська мова, вона «не вмере, не загине».

Марія Гавришко

КОЛИ ВВЕЧІР СВІТЯТЬ ЗОРІ

Коли ввечір світять зорі,
Променисті і ясні.
Ми у нашому таборі,
Світлим сумівські вогні.
Грає блиск на смagliх лицах,
Квітне радість у очах,
Бо завзяття волі криця,
В юних сумівських серцях.

Здивувались в небі зорі,
Обступив нас темний гай.
Хто ж такі ви тут в таборі,

Чи покликав вас звичай?
Українського ми роду
Щастя краю наш звичай.
Дух гартуєм для свободи
В боротьбі за рідний край.

Прислів:

Тож світїть нам вогні, пром-
нійте

На шляху до святої мети,
Дай, нам Боже для рідного краю
Українські серця зберегти.

«Личко, як мак, кругом козак...»

В липні цього року відвідали Редакцію «Авангарду» дві сумівки з Австралії: Леся і Маруся Пукальські. Я не мало був здивований, що дві молоді юначки відважилися самі їхати в таку далеку дорогу. Мос здивування було тим більше, коли я почув про подробиці їхнього «рейду». Бо подумайте тільки!

Обидві сумівки працюють в бюро. Заробивши деню грошей вони задумали пізнати світ. Найперше вони забажали заїхати до Європи, де народилися і де знаходиться їхня Батьківщина — Україна. Прибувши кораблем в листопаді 1966 р. до Англії, щоб

**«Личко, як мак, кругом козак»
— Леся і Маруся Пукальські
перед «рейдом» пробують
ім'янинового торга**

забезпечити себе дальшим «капіталом» на подорож — вони стали в місті Редінгу на працю. Купили собі авто, випосажили його постілля й іншими потрібними речами і на Великдень рушили на європейський континент. Почерез французький порт Кале, Рубе, Брюссель, Антверпен, Роттердам (де поклонилися могилі полк. Євгена Коновальця), Данію і заїхали аж до Норвегії і тут задержалися в хресної матері Марусі.

Шостого червня вирушили наші козачки знову в дальшу дорогу до Швеції, заїхали до Штокгольму, відвідали Копенгаген, Гамбург, Ганновер, Браншвайг. Тут хотіли подивитися на казарми, в яких жили дітьми. Але ніхто не показав їм, де ці казарми знаходяться. Вони ж не знають німецької мови, а зустрічні німці не вміли їм пояснити по англійськи.

Перед Мюнхеном оглянули Леся і Маруся ще Франкфурт, Гайдельберг, Цюріх, Женеву та Іннсбрук.

Розуміється, що це лише половина дороги, яку вони запланували зробити. 8-го грудня відпливуть вони кораблем до Нью-Йорку, а потім через Америку вернуться до Австралії.

Чи витримало їхнє авто досі? Чи вернулися вони вже до Англії, чи подорожують ще по Балканах. В тій хвилині не маємо з ними контакту. А шкода, бо Леся обіцяла писати.

В. Л.

Г р а т у л ю є м о !

Рід Пастернаків, що нараховує трьох братів — членів ОУРФ, — з яких п. Теодор Пастернак є головою паризької Філії, а його дружина головою Союзу Українок, — побільшився на нову родину. Син п-ва Дмитра й Климентини Пастернаків Івась, повінчався в суботу 11. 3. 1967 р. в соборі св. Володимира в Парижі з панною Марійкою Тирлич.

На Службу Божу й вінчання прибуло багато паризьких українців, родина з Орлеану, як теж французи — прадедці батьків молодих. Численно прибула й молодь, зокрема ж сумівці — товариші молодят, — щоб посилити церковний хор, який під управою пані В. Дратвінської чудово співав. Вирізнявся у партії тенорів наймолодший з братів Пастернаків, Іван. «Апостола» українською мовою читав на тому торжестві стрийко молодого, п. Теодор Пастернак.

Вінчання давали о. шамб. М. Левенець та о. Іван Яцків, а хор співав «Многая літа» та «Сотвори Господи» зі солями й дуетами пань Марії й Одарки Андрійшин та Олександри Кукловської. На кінець дві товаришки молодої зі Студії М. Скали-Старицького, — Уляна Чайківська й Одарка Андрійшин, — відспівали в супроводі фісгармонії вінчальну пісню Шевченка-Лисенка: «Зійшлись, побрались, повінчались».

Після невеличкого «аперитиву» в церковних приміщеннях, усі старші учасники з родинами відіхали на весільний обід-гостину, а молодь на танці й забаву.

Софія Наумович

Весільна пара Пастернаків

Вечірнє марево

Василь Шевчук

Дорога бігла то вниз, то вгору. Старий автобус знай спотикався об гальма, або ревів надсадно, долаючи те невблаганне земне тяжіння, що причаїлося в глибоких балках, ущертъ налитих водою моря. Саме ж бо море весь час виднілося ген-ген праворуч у густо-синій далечі, де зависали хмари і блискавиці чесали коси серпневих злив. Вже одгули жнива, й оба-біч шляху вгиналось віття пірамідальних грущ, розлогих яблунь, а на баштанах довкола вицвілих куренів юрмились дині й смугасті велетні-кавуни. Тягло нестримно спинить машину, дихнуть на повні груди й пірнути в степ, де засипало сонце. Мов дитинча, що не награлося, не навтішалось світлом за довгий день, воно пручалося у чорних хмарах, сміялось, бризкало пучками променів і врешті-решт, знемігшись, стихло. Розлився морок в степу...

І в серці... Тут поле й поле, безмежне, чисте, немов святковий обрус. А там, удома, уже горять вівчарські ватри на полонинах, шелочуть сонні буки і по крутих стежинах-пляях, неначе кізки, біжать додому дзвінки дівчата... Десь за селом озвалась дримба; і друга, й третя... Ударив бубон.

Здавило в горлі. Ну й настирливі люди! Просив, молив, пошліть мене назад у Карпати, бо пропаду де-інде, — покепкували тільки і, мов навмисне, дали призначення в цей таврійський незнаний степ. Ой, доле, доле... Не досягнути тебе, не розгадати напевне. Чи міг я знати, що десь отут мені судилося прожити свої найкращі роки, і може, навіть врости в землю і залишитись на все життя!

Було так сумно, тоскно, Автобус знов спускався у вибалок. і мені здавалося, що я лечу, немов підбитий беркут, кудись у прірву, якій немає ні дна, ні краю.

Пасажири сиділи мовчки. Рожевощокі огрядні тітоньки-степовички жували яблука. Дядьки куняли. Видать, хильнули в місті, не враховувавши спеки, й тепер зморились, як пастушки, що повернулися з толоки душного вечора...

Мені почулось раптом, як у дійницях заворкувало пінячись молоко, запахло п'янко якимось цвітом, травами, й озвалася матуся лагідно:

— Стій, Лиска, стій!..

Замекотіли візці, заторохтів десь віз... і потягло димком — сусідка Марта вечерю варить на двох цеглинах серед подвір'я...

— Василівка! — оголосив шофер. — Кому виходить, приготуватися!

Чотири жінки схопились з місць, взяли свої корзини, вузлики й пішли до виходу. Одна штовхнула худого жилавого чоловіка, той муркнув, кліпнув на неї заспанними очима, слухняно звівся й попрямував слідом.

Над морем сяйнула блискавка, відбилася в чорнім плесі й загоготіла лунко на цілий степ.

Я притулився лицем до шкла і вдалині, у грозовому мороці, побачив гору, покриту цяточками вогнів. А трохи нижче, по оксамитовій воді затоки аж до коліс автобуса прослались срібні тремтливі плаї. Неначе граючись, вони побігли поруч з машиною, веселі, звабні, і з ходу вихопились на невисокий берег до автостанції. І вмить розтали. А ми помчали на той бік плеса стрічати інших, таких як ми...

Василівчани вийшли, а замість них влилась в автобус юрба веселих, збуджених пасажирів, пропахлих потом, озонном, степом. Вони розсілись швидко, попомоніли трохи й поступово стихли.

Автобус гув, як джміль, а подолавши гору, зітхнув полегшено й завуркотів спокійно, рівно, мов заколисуючи.

І тільки зараз помітив я старого щуплого чоловіка, який сидів навскіс од мене й неквапно порпався в замку футляра старої скрипки. Я ще не бачив скрипки, але футляр був увесь облізлий, на гранях витертий і ледве-ледве тримався купи. Крім двох замків він бадьорився шворкою, що обвивалася круг нього двічі й пишалася химерно вив'язаним вузлом.

Старий одкрив замки і, розв'язавши шворку, дістав з футляра маленьку скрипку. Узяв смичок, закрив футляр, поклав його собі під ноги. Розправив плечі, обвів автобус уважним

поглядом і невловимим рухом підніс свою стареньку музику до плеча. Злетів смичок, і затужили струни:

Верховино, світку ти нащ!

Гей, як у тебе тут мило! . .

Я скам'янів на місці. Як степ вологу, вбирав у себе чарівну рідну мелодію . . .

Ой немає краю, краю

над ту Верховину!

Коби мені тут побути

Хоч одну годину!

Немов зірвавшись з кручі, задріботів старий музика — всміхнувся крізь сльози. І затужив, замарив знову:

З верха на верх, а з бору в бір

З легкою в серці думкою . . .

Я нишком витер очі. Озирнувся, чи хто не бачив, та погляди всіх пасажирів були прикуті міцно до скрипаля, до його пальців, хоч вузлуватих, грубих, але чутливих, ніжних, як і сама мелодія. Засмаглий, сивий, давно не голений, старий здавався Богом, що вийшов з міту і за одну хвилину полонив зачерствілі душі наші, вдихнув у них бадьорість, силу і щось таке, якому навіть немає назви, бо невловиме воно, як вітер.

Коли замовкла скрипка, я нахилився до діда, аби спитать, чи не земляк бува, але музика змахнув смичком і заспівав іскристі, звихрені коломийки:

Ой мала я чоловіка, чоловіка мала:

Посадила на воротах та й ворона вкрала!

Пасажири засміялись дружньо, потяглися, мов до магніта, до співака. Навіть дядьки, які куняли всеньку дорогу, повеселішали і почали хвалити старого. А той співав, неначе спав з міха:

Мати моя старенькая, мати моя, мати,

Не дай мені три дні їсти, а день погуляти.

Іди, іди, моя доню, іди, не барися,

Від порогу, моя доню, додому вернися!

Старий уп'явся поглядом в чорняву файну степовичку, примружив очі й признався щиро, ледь-ледь притишивши голос:

Сіда-ріда, сіда-ріда, ой гаю, ой гаю,
Через тоті молодичі не бувати в раю...

— Оце так дід!

— Ну й ну!

— Тримай, Миколо, Маню, бо тільки й бачитимеш!

Сміялися, перекидалися жартами. А негамований старий музика лукаво грав очима і виливав на пісню пісню, на танець танець. Видать, у нього було їх стільки, як у живій криниці води. Він не задумувався, не морщив лоба, щоб пригадати мелодію, а грав і грав, немов збирався нам переграти все, чого навчився за цілий вік і що привіз сюди з далеких рідних Карпат.

— А звідкіля ви, вуйку? — таки спитав я, коли притихли трохи жартівники.

— Із Ворохти, — покинув грати старий, — а нині тут живемо, у Черноземному...

— А як?

— Та що казати, — зітхнув нежурно музика. — Коли б у нас, у горах, така земелька!

— А що, там гірша? — спитали з задніх сидінь.

Не відповів. Нахмурив брови й дивився довго кудись у простір, мимо людей, крізь металеві стінки автобуса. А чарівниця-скрипка лежала в його брунатних важких долонях, як немовля в колисці, і ще, здавалося, бриніла піснею. Що бачив він, старий гуцул, у придніпрянській ночі, де побували його крилаті думи, за тих коротких кілька хвилин, ніхто не відав, ніхто не смів розпитати.

А степ летів вогнями сіл, садами цвітом золотавих мальв, які квітчали асфальт дороги з обох сторін.

Дідуно, вам зараз сходити, — сказала Маня.

— Так, так, — заметушився раптом музика. Дістав футляр, поклав у нього смичок та скрипку, закрив замки й, оперезавши шворкою, узяв під руку.

Автобус стишив хід, а за хвилину спинився зовсім. Старий зійшов і щез, неначе у воду канув чи розчинився в темряві. Як не вдивлявся в нічне, безкрає поле, я не побачив більше його сутулої, непоказної постаті. Лише ген-ген зі степу мені

моргнуло кілька далеких вогників. І все. Неначе і не було старого тут поруч з нами, неначе то лише вечірне марииво розстало в далечі, лишивши в серці журливу радість.

Деся над Дніпром стинались блискавки, гули громи і поливали густі серпневі зливи за літо спраглу землю. Деся виглядали, ждали мене дівчата, учні і невідоме чуже село, якому, може, судилось стати навіки рідним... І не було в моєму серці ані жалю, ні розпачу. Мені, на диво, було приємно, весело. Так, ніби я вертався додому, в свої предвічні гори, в свою стару, дідівську хату над бистроводим Прутом.

Пізнаймо українське громадське життя

Д і я р і й С У О А

Дня 2. 9. 1966 р. відбулося Пленарне засідання Управи СУОА в Українському Народньому Домі в Ессендоні (Мельбурн). Засіданням керував друїий заступник голови СУОА енергійний **п. Ігор Гриневич**.

На засіданні поза іншими справами обговорено лист видавця «Вільної Думки» в справі закиду в збірникові «Українці в Австралії» про те, що «ВД» «зовсім не відзеркалювала життя УКЦ в Австралії». По довшій дискусії на внесок п. М. Куцика постановлено цю справу передати редколегії збірника «Українці в Австралії», бо управа СУОА не мала жадного вгляду до матеріялів надрукованих у книжці «Українці в Австралії».

Потім давали коротенькі звіти про свою працю керівники відділів СУОА. Керівник Організаційного Відділу **п. М. Куцик** коротенько звітував про свою поїздку до Сіднею на громадську нараду. Керівник Зовнішніх Зв'язків **п. Ігор Гриневич** опрацював і зорганізував надрукування англійською мовою Резолюції протесту проти переслідування українських культурних діячів в Україні взагалі, а в першу чергу проти арешту й тайного суду над Світличним і Дзюбою. Резолюції будуть вислані австралійському урядові, церковно-громадським і політичним діячам Австралії, до Об'єднаних Націй та до всіх амбасад в Австралії. Керівник Фінансового Відділу **п. Я. Гевко** не зібрав ще звіту про поступ продажі книжки «Українці в Австралії». Керівничка Культ-Освітнього Відділу **п. Л. Гасвська-Денес** повідомила про дальші заходи організації літературного конкурсу на твір для дітей.

Дня 8. 10. 1966 р. відбулося засідання Президії СУОА в Українському Народньому Домі в Ессендоні (Мельбурн). Присутніми були також члени управи СУОА: голова УЦШР **Т. Пасічинський**,

керівничка Культ-Освітнього Відділу Л. Гаєвська-Денес і керівничка Суспільної Опіки Н. Зімницька.

Засідання відкрив і керував ним голова СУОА М. Болюх. Головною справою на засіданні був звіт голови УЦШР Т. Пасічинського про млявий перебіг розпродажу книжки «Українці в Австралії» поміж українськими поселенцями в Австралії. У дискусії забирали слово: М. Болюх, І. Гриневич, Т. Пасічинський, Я. Гевко. У висліді дискусії постановлено, щоб книжку давати до розпродажу, поза сіткою УЦШР, всім книгарням і кольпортерам, які забажають взяти книжку до розповсюдження. Керівництво й координацію розпродажу книжки «Українці в Австралії» доручили керівникові Фінансового Відділу СУОА Я. Гевкові.

На засіданні знову обговорювано справу таких або інших закидів про недогляди, або недомагання в матеріялах надрукованих у збірникові «Українці в Австралії» і одногolosно постановлено, щоб на те все дала відповідь редакційна колегія книжки.

Керівничка Культ-Освітнього Відділу СУОА Л. Гаєвська-Денес запропонувала текст вяснення в пресі про відношення СУОА до справи приїзду Василя Авраменка до Австралії й його дії в напрямку навчання українських народніх танців в Австралії. Текст кінцевого змісту вяснення для преси, в імені Президії СУОА взявся опрацювати голова СУОА М. Болюх.

Голова СУОА і керівник Зовнішніх Зв'язків подали до відома, що вони на спеціальнойній авдієнції вручили лідерові Опозиції А. Колвелові й послові до Федерального Парляменту Мек-Манусові авторські примірники збірника «Українці в Австралії». Очевидно такі авдієнції — це вияви порушування ідеї української визвольної справи. І «вимацування» реакції видатних політичних діячів Австралії про появу збірника «Українці в Австралії». Як видно з їх слів то до появи цього збірника матеріялів до історії поселення українців в Австралії вони поставилися прихильно. При тім цікаві їх такі завваження: Мек-Манус: «Чому українці в Австралії спровадили фільм «Сон» з Москви й дали Росії на пропаганду тисячі фунтів?» А Артур Колвел виявив повну поінформованість про передвоєнні польсько-українські відносини, про польонізаційну політику польської католицької Церкви й про спротив тому св. пам. Митр. А. Шептицького. При тім запитав: «Чому ви мою фотографію помістили побіч Мек-Мануса, якого я особисто не знаю».

Обговорено листи інж. Я. Булки з Тасманії в справі не прийняття ним звороту коштів подорожі з Тасманії на 10-ий З'їзд Делегатів СУОА в Мельбурні й висилку книжки «Українці в Австралії» на його кошт на адреси: «Готуйсь», «Юнака», «Авангарду», «Крилаті», «Визвольного Шляху» й трьох інших приятелів.

На закінчення керівник Зовнішніх Зв'язків Ігор Гриневич подав до відома листовну подяку Прем'єра Міністрів Австралії мр. Г. Голта за авторський примірник книжки «Українці в Австралії».

З АЛЬБОМУ УКРАЇНКИ СУОА

З 16-ти вирізків з австралійської преси, які прийшли до мене в часі від 2. 5. до 14. 7. 1966 року найцікавішим є лист м'гра фермаца Ю. Менцінського, надрукований в сіднейській газеті «Дейлі Мірор» з дня 29. 4. 1966 р. У листі п. Ю. Менцінський, наш молодий завзятий сумівський діяч, спростовує неслухні закиди лідера опозиції містера А. Колвела.

Далі варте уваги таке:

1. Пан маг. Присташевський прислав нам вирізок з «Австраліен Джювіш Ньюз» з 20. 5. 1966 р. Ця англомовна жидівська газета в Австралії радо друкує всякі матеріали для очорнювання українців. У цьому вирізку, з колонки «Листи до Редакції», бачимо листа п. М. Фридмана, секретаря жидівського «Прогресивного Центру» п. з. «Діло з нацистами», у якому п. М. Фридман до антисемітів і расистів зараховує «Австралійську Лігу Консерватистів» (Австраліен Лідж ов Райтс) і публікації «Ньюз Дайджест Інтернейшенел» та «Австраліен Інтернейшенел Ньюз Рев'ю». Після цього очевидного абсурду він подає ще й інші обґрунтування.

2. У мельбурнському «Сані» з 21 і 22. 6. 1966 р. у зв'язку з поїздкою де Голя до Києва було дві фотографії де Голя з Косигіном та поясненням: «де Голь виїжджає до Києва, матері російських міст; до міста в якому 1000 років тому перший російський князь прийняв християнство». У цій справі було багато телефонів до голови СУОА, щоб СУОА реагувала на те фальшиве перскручування княжої історії України в користь московського окупанта.

Тут, як і з «Австраліен Джювіш Ньюз» так із «Саном» масмо ту саму проблему: Як було б найліпше реагувати на наклепи в англомовній жидівській газеті й в мельбурнському щоденникові «Сан»?

СУОА не має змоги слідкувати за тим, що кожного дня появляється проти нас в англомовній пресі Австралії. До того реагування управою СУОА, редакції сприймають як реакцію кількох осіб, а не української спільноти. Отже вихід з того: Реакція читачів зразу телефоном, чи листами спростованнями до редакцій, це одинокий успішний лік на кривди, що діються для спільноти в пресі.

А далі ми радимо звернути особливу увагу на жидівську газету в Австралії «Австр. Джюв. Ньюз», читати її кожне число й зразу протестувати через телефон, чи листами до редакції за очорнювання нас.

Проте цьому так довго не буде кінця, доки ми не дамо авторитетну літературу англійською мовою до підручних бібліотек австралійських журналістів. Отже мусимо якнайшвидше закупити наукову популяризаційну літературу про Україну й дати її до бібліотек щоденників і журналів для користань австралійськими журналістами, публіцистами.

Ст. Радіон, Керівник Преси й Інформації СУОА

НОВА ТЕОРІЯ БУДОВИ ЗЕМНОЇ КОРИ

Земна кора складається з глиб. Розмір цих глиб іноді дорівнює невеликій планеті.

Теорію глибокої побудови земної кори вчені висловили на підставі вивчення точних геологічних карт всіх континентів і детального вивчення дна морей і океанів.

Глиби, що з них складається земна кора відмінюються, одна від одної, своєю товщиною і породами які їх складають.

У гірських районах, наприклад, земна кора, як правило сягає 50-70 кілометрів. На рівнинах вона дорівнює 30-40 кдм., а під водою океанів і морей 8-12 кдм.

Довгі спостереження вказують, що глиби постійно рухаються у поземому і сторчовому напрямках. А новіші дослідження вчених сейсмологів (вчені спеціалісти, які досліджують і вивчають землетруси, та взагалі різноманітні рухи земної кори) вказують, що не лише земна кора, але і мантия землі (верства, вже розпеченого прошарку, що знаходиться безпосередньо під земною корою) змінює свої якості у поземому напрямі. Це дає підстави для думання, що глиби земної кори мають ніби своє продовження у мантиї землі.

Всі глиби, так думають вчені, розділені між собою розламами; розлами приходять через усю земну кору, проходять і в мантию. Розлами оточують всю нашу планету каналами, для очей, — ясно, невидимих. Вдалося вяснити, наприклад, що ці канали-розлами існують і на дні океанів.

За думкою вчених-геологів саме на цих розламах розміщуються ся очаги — центри великих землетрусів, по каналах же підіймаються магми розпечених на певній глибині земних порід. У цих же магмах знаходимо поклади корисних копалин.

ПЕНІСІЛІН З ДНА ОКЕАНУ

Пенісілін — лік який вбиває мікроорганізми, які викликають тяжкі хвороби у людей, як от запалення легенів, отруєння крові тощо. Пінісілін є один з ліків, який звать анти-біотиками.

Витяжки з морських водоростів, що їх одержали наукові робітники медичного інституту в Порто-Ріко є чудесні антибіотичні ліки. Їх дія є тричі сильніша від пенісіліну. Медики працюють нині над втіленням у практику лікувань ліків добутих з океанських глибин.

Подала проф. В. Шалі

Видання СУМ — це один із засобів виховання. Друковане слово приносить користь читачеві, сумівській організації та українській спільноті взагалі. Культурний рівень народу міряється тиражем друкованого слова. Друковане слово — це духовна пожива.

Читайте і поширюйте видання Центральної Управи СУМ: «АВАНГАРД» — журнал для дружинників СУМ.

«КРИЛАТІ» — журнал для сумівського юнацтва й молоді.

«ЗАПИСКИ ВИХОВНИКА» — теоретично-педагогічний журнал для Виховників Ю. СУМ.

«ЗНАННЯ» — практичний журнал-порадник для Виховників Ю. СУМ.

Своєчасне розчислення свідчить про Вашу обов'язковість і громадську виробленість.

УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ «АВАНГАРДУ»

		річно 4 числа	одне число
ЗДА і Канад.	—	2 дол.	0,50 дол.
Велика Британія	—	12 шіл.	3 шіл.
Австралія	—	1,60 дол.	0,40 дол.
Німеччина	—	6 нм.	1,50 нм.
Бельгія	—	80 фр.	20 фр.
Франція	—	8 фр.	2 фр.
Австрія	—	40 шіл.	10 шіл.
Південна Америка	—	1,20 дол.	0,30 дол.

В інших країнах рівноважність американського доляра.

Передплату висилати банковими чеками на адресу:

UNION DE LA JEUNESSE UKRAINIENNE
Comité Central

72, Boulevard Charlemagne, BRUXELLES IV., Belgique

Друковано в Кооперативній друкарні «ЦІЦЕРО», Мюнхен

Herstellung: Druckg' r' s' s' e' n' s' c' h' a' f' t' «CICERO», 8 München 8, Zeppeleinstraße 67